

Агенција за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување

И з в е ш т а ј
за состојбите во капитално финансираното пензиско
осигурување во 2008 година

Скопје, април 2009 година

Содржина

Вовед

1. Структура на капитално финансираното пензиско осигурување

1.1 Опис на пензискиот систем во Република Македонија

1.2 Улога на капитално финансираното пензиско осигурување во пензискиот систем

1.3 Институционална инфраструктура на капитално финансираното пензиско осигурување

2. Податоци за финансиското работење на друштвата кои управуваат со задолжителни пензиски фондови

3. Информации за задолжителните пензиски фондови

3.1 Членство во задолжителните пензиски фондови

3.2 Премин меѓу задолжителните пензиски фондови

3.3 Придонеси во задолжителните пензиски фондови

3.4 Инвестирање и структура на портфолиото на задолжителните пензиски фондови

3.5 Нето средства, сметководствена единица и стапка на принос на задолжителните пензиски фондови

3.6 Ефекти на глобалната финансиска криза врз задолжителното капитално финансираното пензиско осигурување во Република Македонија

3.7 Надоместоци кај задолжителните пензиски фондови

3.8 Исплата на пензии од задолжително капитално финансирано пензиско осигурување

4. Информации за доброволните пензиски фондови

- 4.1 Членство во доброволните пензиски фондови
  - 4.2 Премин од еден во друг доброволен пензиски фонд
  - 4.3 Придонеси во доброволните пензиски фондови
  - 4.4 Инвестирање, нето средства, сметководствена единица и стапка на принос на доброволните пензиски фондови
  - 4.5 Надоместоци кај доброволните пензиски фондови
  - 4.6 Исплата на пензиски надоместоци од доброволните пензиски фондови
5. Почитување на законските и подзаконските акти
6. Резиме за 2008 година и планирани активности во 2009 година
- 6.1 Резиме за 2008 година
  - 6.2 Планирани активности во 2009 година

Прилог - Статистички податоци

Вовед

Ова е трет годишен извештај за состојбите во капитално финансирано пензиско осигурување.

Согласно Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, Агенцијата за супервизија на капитално финансираното пензиско осигурување - МАПАС има обврска еднаш годишно да изготви и објави извештај за состојбите во капитално финансираното пензиско осигурување во Република Македонија. Извештајот содржи појаснувања на карактеристиките на капитално финансираното пензиско осигурување, податоци за капитално финансираното пензиско осигурување, оценка на извршувањето на прописите во областа на капитално финансирано пензиско осигурување и други податоци од значење за ова осигурување. Во овој извештај, кој се однесува на 2008 година, детално се опишани состојбите во задолжителното капитално финансирано пензиско осигурување (т.н. втор столб), кое постои повеќе од 3 години. Исто така, вклучен е и опис на доброволното капитално финансирано пензиско осигурување (т.н. трет столб) кое се уште не е функционално, но за кое се спроведени сите законски и институционални подготовки.

Зачленувањето на членови во задолжителното капитално финансирано пензиско осигурување продолжи на редовна основа во текот на 2008 година и бројот на членови достигна бројка од над 195.000 члена. Тековно се вршеше инвестирање на средствата на задолжителните пензиски фондови, чиј износ достигна големина од над 5 милијарди денари (или над 80 милиони евра). Инвестициското портфолио на задолжителните пензиски фондови се состои од домашни државни хартии од вредност, депозити и акции, , со мал дел инвестиции во странство. На крајот на финансиски тешката 2008 година, како резултат на првите три години од работењето на задолжителните пензиски фондови беше остварен просечен принос на задолжителните пензиски фондови од околу 1.2%, сведен на годишно ниво.

Светската економска криза имаше свое влијание и врз македонските пензиски фондови, кое можеше да се забележи на краток рок. Сепак, мора да се истакне дека македонските пензиски фондови се во зародишот на своето работење и нивните членови се млади, а природата на пензиските фондови е многу долгорочна, па така треба и да се ценат нивните перформанси.

1. Структура на капитално финансираното пензиско осигурување

1.1 Опис на пензискиот систем во Република Македонија

Македонскиот пензиски систем е дел од социјалното осигурување на Република Македонија и ја има следната структура:

- Осигурување врз основа на генерациска солидарност (т.н. прв столб)
- Задолжително капитално финансирано пензиско осигурување (т.н. втор столб)
- Доброволно капитално финансирано пензиско осигурување (т.н. трет столб)

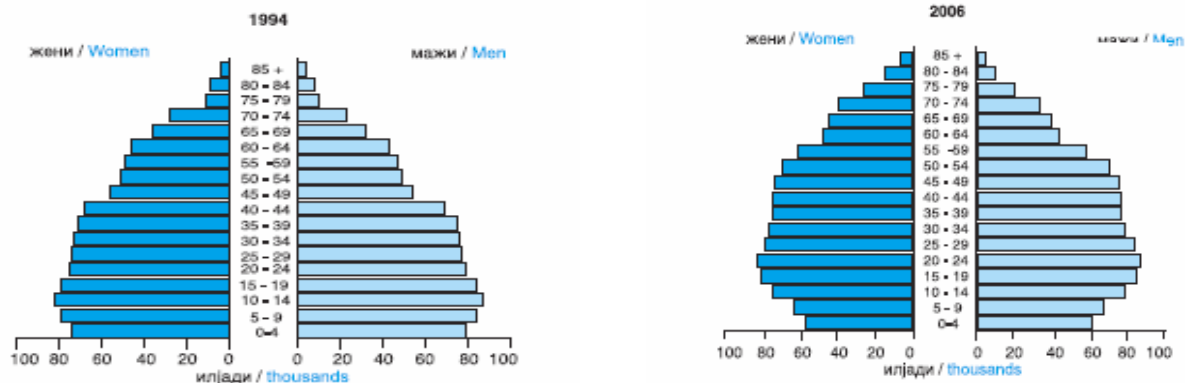
Оваа структура е резултат на темелната реформа на пензискиот систем, која беше подготвувана повеќе години, а законски е воспоставена во 2000 година. Имено, постојат три закони и поголем број подзаконски акти кои го уредуваат пензискиот систем. Тоа се Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија” бр. 80/93, 3/94, 14/95, 32/96, 24/00, 96/00, 5/01, 50/01, 85/03, 40/04, 4/05, 101/05, 70/06 и 153/07), Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија” бр. 29/02, 85/03, 40/04, 113/05, 29/07 и 88/08), Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија” бр.7/08) и подзаконските акти кои ја доразработуваат соодветната област.

Пензискиот систем во Република Македонија има историја на долгогодишно постоење и голема опфатност на работната сила. Социоекономските промени во Република Македонија на почетокот на 90-тите години имаа влијание врз пензискиот систем, кој се соочи со финансиски потешкотии во своето работење. Неповолните движења во стопанството влијаеја на намалување на бројот на активните осигуреници, од една страна, и зголемување на бројот на пензионерите, од друга страна. Понатаму, влијанието на демографскиот фактор врз пензискиот систем, изразено преку стареењето на населението се повеќе се чувствува. Анализите покажуваат дека очекуваното траење на живот во Република Македонија ќе се зголеми за околу 5 години во наредните 40 години. Луѓето живеат се подолго, а едновременно се бележи пад на стапката на фертилитет и се намалува бројот на новороденчиња. Овие демографски движења предизвикуваат и сега, а особено во иднина, се поголемо учество на старите лица во вкупното население.

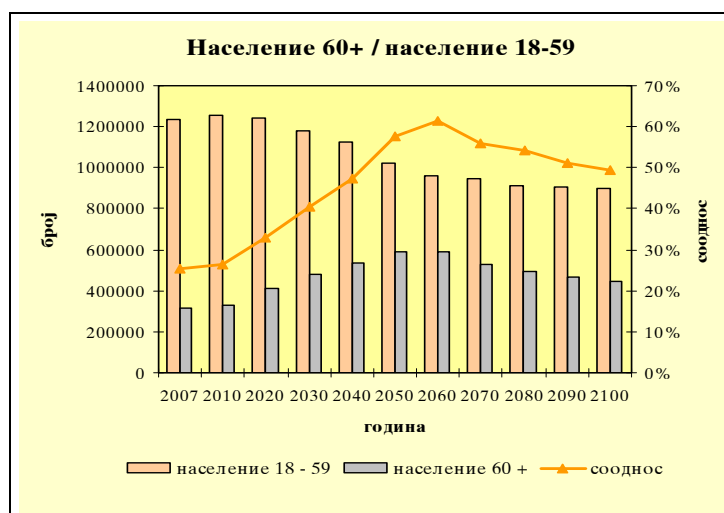
Еден приказ за стареењето на населението е преку пирамиди на населението. Прикажаните пирамиди на населението ја илустрираат промената на структурата на населението од 1994 до 2006 година¹. Може да се забележи дека младото население во Република Македонија во 2006 година се намалува во споредба со 1994 година, а актуарските проекции на Актуарската единица на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија покажуваат дека овој тренд ќе продолжи и во иднина.

---

¹Извор: Државен завод за статистика – Витална статистика

Индикатор за стареењето на населението е соодносот на старото население (на возраст над 60 години) со работоспособното население (на возраст од 18 до 59 години). Овој сооднос е прикажан на следниот графикон²

Може да се забележи дека се очекува мал пораст на работоспособното население до 2015 година и потоа континуирано опаѓање заради ниската стапка на фертилитет. Од друга страна, зголемувањето на животниот век на луѓето заради подобрите услови за живот, подобрите здравствени услуги и слично, е причина за континуираното зголемување на бројот на населението на возраст над 60 години. Соодносот на овие две групи население се очекува да порасне од 25,4% во 2007 година на 62,2% во 2057 година и да опаѓа до 49,3% во 2100 година. Тоа значи дека во иднина околу една третина од населението над 18 години ќе биде старо население.

Во однос на пензискиот систем, ваквите демографски движења предизвикуваат зголемен број на пензионери и подолготрајно користење на пензијата. Актуарските проекции покажаа дека може да се очекува овие фактори

² Извор: ФПИОМ-Извештај за пензискиот систем во Република Македонија со актуарски проекции-кратка верзија

да имаат големо влијание врз солвентноста на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија на долг рок и без реформи системот би функционирал со дефицит кој брзо и значително ќе се зголемува. Со цел пресретнување на овие очекувани состојби беше спроведена темелна реформа на пензиското и инвалидското осигурување во нашата држава со која се вовеле тростолбен пензиски систем, со комбиниран начин на финансирање и диверсификација на демографските и економските ризици, со цел обезбедување сигурна пензија за сегашните и идни генерации пензионери и долгорочна финансиска стабилност на пензискиот систем.

Првиот столб се финансира на тековна основа (PAYG), што значи дека со придонесите од постојните осигуреници се исплаќаат пензиите на сегашните пензионери. Овој столб функционира на принцип на т.н. дефинирани пензии односно преку него се обезбедуваат пензии според однапред утврдена формула за пресметка на пензијата. Од првиот столб се исплаќа дел од старосната пензија, инвалидска пензија, семејна пензија, како и најнизок износ на пензија.

Вториот и третиот столб се новина во системот и значат воспоставување на капитално финансирано пензиско осигурување во кое се врши капитализација на уплатените придонеси на име и за сметка на членот. Овие два столба функционираат на принцип на т.н. дефинирани придонеси, односно кај нив однапред е определено нивото на придонес кој се уплаќа додека, пензијата се утврдува отпосле, зависно од акумулираниот износ. Од вториот столб се исплаќа дел од старосна пензија. Од третиот столб се обезбедува заштита од старост, инвалидност и смрт.

Со реформата на пензискиот систем и воспоставувањето на повеќеслоен пензиски систем како комбиниран систем од јавно, тековно финансирано и приватно, капитално финансирано пензиско осигурување во Република Македонија, се очекува да се обезбеди долгорочна стабилност на системот кој е важен елемент на социјалното осигурување, а како резултат на тоа и сигурност во остварувањето на правата од пензиското и инвалидското осигурување. Дизајнот на реформата се темели на задржување на принципите и начелата на постојниот пензиски систем: задолжителност во пензиското и инвалидското осигурување, зависност на правата од должината и обемот на вложувањето на средства, социјална праведност, почитување на конвенциите и препораките на Меѓународната организација на трудот. Исто така новиот систем е во согласност со Уставот на Република Македонија според кој граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување врз принципите на социјална праведност. Тоа значи задржување на принципот на осигурување од сите ризици (старост, смрт и инвалидност). Исполнувањето на овие цели ќе резултира во долгорочни придобивки за поединците кои учествуваат во пензискиот систем, за самиот пензиски систем, како и дополнителни ефекти врз економијата. Имено, од аспект на индивидуалните лица се обезбедува поголема сигурноста во остварувањето на пензијата која ќе се финансира од повеќе извори со што се врши поделба на ризиците. Едновремено со реформата се постигнува поголема транспарентност и информираност на членовите на пензиските фондови. Со реформата се очекува воспоставување солвентен пензиски систем, како и зголемување на заштедите и поттикнување на инвестирањето.

1.2 Улогата на капитално финансираното пензиско осигурување во пензискиот систем

Капитално финансираното пензиско осигурување радикално се разликува од претходно постојното тековно финансирано пензиско осигурување во однос на третманот и евиденцијата на уплатените придонеси и во поглед на утврдување и исплатата на пензијата. Во ова осигурување секој член има индивидуална сметка на која се евидентираат неговите средства, што во голема мера наликува на штедење. Со овој вид на осигурување се обезбедува тесна поврзаност и зависност помеѓу обемот на вложените средства - придонесите и идните пензии што ќе ги остварува секое лице, засновани на пазарните законитости. Овој начин на осигурување е заснован врз принцип на акумулирање на средства од придонеси на индивидуални сметки, кои средства понатаму се инвестираат и, остварениот принос од инвестициите, намален за трошоците на работењето на системот, во целост се додава на средствата акумулирани на индивидуалните сметки. Идната пензија зависи од акумулираните средства на индивидуалната сметка и од очекуваното траење на животот при пензионирање, односно очекуваниот период на користење на пензијата.

Во овој контекст значајно е да се истакне дека пензиското штедење е долгорочно штедење, во чиј тек се случува постепено, но континуирано зголемување на заштедите, поради што на почетокот, додека осигуреникот е млад заштедите се мали, но во иднина, кога осигуреникот ќе ја достигне возраста на пензионирање, заштедите стануваат значително поголеми.

Карактеристично за ова осигурување е што средствата во него се приватно и конкурентно управувани, така што уплатените придонеси се инвестираат од специјализирани лиценцирани друштва за управување со пензиски фондови. На овој начин се обезбедува економските цели да ја одредат инвестициската стратегија, создавајќи можност за максимизирање на целокупниот принос во интерес на членовите. Диверсификацијата на ризиците на инвестициите (вклучувајќи и меѓународна диверсификација) е една од поважните карактеристики на овој систем.

Понатаму, важно обележје на капитално финансираното пензиско осигурување е правото на личен избор и иницијатива на индивидуалното лице. На сите вработени пред 1 јануари 2003 година им беше дадена можност да одлучат дали ќе се вклучат во вториот столб на пензискиот систем и да одберат во кој задолжителен пензиски фонд сакаат да членуваат, додека сите нововработени имаат можност да одберат задолжителен пензиски фонд по сопствен избор. Исто така, во доброволните пензиски фондови членството е по сопствен избор или преку договарање со организаторот и финансиерот на професионалната пензиска шема (работодавач или здружение на граѓани).

Портабилноста (преносливоста) на средствата е исто така значајно право во систем на капитално финансирано пензиско осигурување. Сите членови на задолжителен или доброволен пензиски фонд имаат право на премин од еден во друг пензиски фонд при што се пренесуваат и нивните заштедени средства. И во случај на учество во професионална пензиска шема, лицето има право при премин кај друг спонзор да ги пренесе заштедените средства или во друга професионална пензиска шема или на доброволна индивидуална сметка.

Капитално финансираното пензиско осигурување обезбедува висок степен на транспарентност, што претставува една од неговите најважни карактеристики и корисна новина во пензискиот систем. Друштвата имаат законска обврска, редовно да ги информираат во писмена форма членовите на пензискиот фонд за состојбата на средствата на нивните индивидуални сметки, за датумите на уплата на придонесите и на преносот на средствата за членот во текот на односниот период, за наплатените надоместоци, за претворањето на придонесите и пренесените средства во сметководствени единици и салдото на индивидуалната сметка. Најмалку еднаш годишно, друштвата им доставуваат на членовите податоци за вредноста и учеството на средствата на пензискиот фонд инвестирани во одделен вид на средства, вклучувајќи и податоци за издавачите, и податоци за трансакционите провизии. Друштвата исто така, еднаш годишно, објавуваат информативен проспект кој содржи податоци во врска со фондот и друштвото, кои меѓу другото содржат податоци за надзорниот и управниот одбор на друштвото, основни принципи на инвестирање, надоместоци кои ги се наплатуваат, инвестиции, нето средства на пензискиот фонд, остварен принос, итн.

1.3 Институционална инфраструктура на капитално финансираното пензиско осигурување

Институции кои го сочинуваат реформираниот пензиски систем се:

- *Министерство за труд и социјална политика* - надлежно за креирање и водење на политиката на пензиското и инвалидското осигурување и вршење надзор во спроведувањето на законитоста на ова осигурување.
- *Агенција за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (МАПАС)* - регулаторно и супервизорско тело кое ги штити интересите на членовите на пензиските фондови, ја јакне свеста на јавноста за карактеристиките на ова осигурување и го поттикнува развојот на капитално финансираното пензиско осигурување. За својата работа одговара пред Владата на Република Македонија.
- *Пензиско друштво* – акционерско друштво основано од финансиски институции со голем капитал и искуство, чија единствена дејност е управување со средствата на пензиските фондови. Во реформираниот пензиски систем има можност за основање на три вида на друштва:
  - *Друштво за управување со задолжителни пензиски фондови*
  - *Друштво за управување со доброволни пензиски фондови*
  - *Друштво за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови*
- *Чувар на средствата на пензиските фондови* – безбедно ги чува средствата на пензиските фондови на посебни сметки, издвоени од средствата на друштвата. Во почетните неколку години како преодно решение чувар на имот за задолжителните пензиски фондови е Народната банка на Република Македонија, а потоа оваа функција ќе ја врши деловна банка. За доброволните

пензиски фондови чувар на имот ќе биде деловна банка која исполнува одредени законски услови, уредени во Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување.

- *Фонд на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија (ФПИОМ) и Управа за јавни приходи (УЈП)* – УЈП врши централизирана наплата на придонесите, додека Фондот на ПИОМ врши распределба на задолжителните придонеси и соодветните податоци за членовите во избраните задолжителни пензиски фондови (за доброволните пензиски фондови нема да има централизирана наплата на придонесите).

Пензиско друштво е акционерско друштво, кое се основа и работи согласно Законот за трговски друштва и Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување или Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување. Постојат три вида пензиски друштва и тоа: друштво за управување со задолжителни пензиски фондови, кое е основано и овластено да управува само со задолжителни пензиски фондови, друштво за управување со доброволни пензиски фондови, кое е основано и овластено да управува единствено со доброволни пензиски фондови и друштво за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови, кое е основано и овластено да управува со задолжителни пензиски фондови и со доброволни пензиски фондови.. Единствена дејност на пензиското друштво е управување со пензиски фондови, нивно претставување пред трети лица и активности кои директно произлегуваат од вршењето на работата на управување со пензиски фондови.

Пензиски фонд (задолжителен или доброволен) претставува отворен инвестициски фонд, што се основа и работи согласно со Законот за инвестициски фондови доколку со Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување или Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување поинаку не е уредено. Задолжителниот пензиски фонд го сочинуваат средствата од придонесите на членовите на тој фонд намалени за наплатените надоместоци, и приносите од инвестираните придонеси. Доброволниот пензиски фонд го сочинуваат средствата од доброволните придонеси уплатени во име и за сметка на членовите на тој фонд, намалени за надоместоците што се наплатуваат од доброволниот пензиски фонд и, приносите од инвестираните придонеси. Надоместоци кои се наплатуваат од пензискиот фонд се надоместоците кои ги наплатува друштвото кое управува со тој фонд и посредничките провизии. Сопственици на пензискиот фонд се неговите членови, а нивните поединечни сопственички права се определени од износот на средствата на нивните сметки. Средствата на пензискиот фонд се целосно одвоени од средствата на друштвото кое управува со тој фонд и се чуваат кај банка-чувар на имот. Оваа сегрегација на средствата е од исклучителна важност со цел да се постигне висок степен на сигурност на средствата. Средствата на пензискиот фонд не можат да бидат предмет на побарувања, ниту врз тие средства може да биде спроведено извршување од страна на, или од името на доверителите на пензиското друштво кое управува со тој пензиски фонд.

Во почетниот период од функционирање на капитално финансираното пензиско осигурување друштвото, може да основа и да управува само со еден пензиски фонд, задолжителен или доброволен, односно доколку се работи за друштво за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови само со

еден задолжителен и со еден доброволен пензиски фонд. Ова ограничување е предвидено само во почетната фаза од заживувањето на системот, а во подоцнежниот период, ако има услови за тоа, во зависност од развиеноста на финансискиот пазар и познавањата и свеста на членовите за избор и учество во поголем број видови на пензиски фондови, ќе се овозможи создавање на зголемен број и на различни видови на пензиски фондови.

На почетокот поради големината на финансискиот сектор и големината на очекуваниот број на членови во новиот пензиски систем на Република Македонија бројот на учесниците на пензискиот пазар беше ограничен и МАПАС издаде дозволи за основање на само две друштва по пат на меѓународен јавен тендер.

На 04.04.2005 година беа доделени две дозволи и беа основани следните две друштва за управување со пензиски фондови:

Акционерско друштво за управување со пензиски фондови НОВ ПЕНЗИСКИ ФОНД Скопје	КБ Прво друштво за управување со пензиски фондови АД Скопје
<i>кое управува со</i>	<i>кое управува со</i>
НОВ ПЕНЗИСКИ ФОНД – Отворен задолжителен пензиски фонд	КБ Прв отворен задолжителен пензиски фонд – Скопје
Акционери на Акционерското друштво за управување со пензиски фондови НОВ ПЕНЗИСКИ ФОНД Скопје се: Нова Љубљанска банка ДД Љубљана, Република Словенија, која во капиталот на друштвото учествува со 51%, и НЛБ Тутунска банка АД Скопје, Република Македонија, која во капиталот на друштвото учествува со 49%. Основачкиот капитал на друштвото изнесува 2,0 милиони евра.	Акционери на КБ Прво друштво за управување со пензиски фондови АД Скопје се: Скупина Прва заваровалниски холдинг ДД Љубљана., Република Словенија, која во капиталот на друштвото учествува со 51%, и Комерцијална банка АД Скопје, Република Македонија, која во капиталот на друштвото учествува со 49%. Основачкиот капитал на друштвото изнесува 1,5 милион евра.

Во текот на 2008 година, следејќи го развојот на пензискиот пазар и пазарот на капитал беше оценето дека се создадени услови за влез на нови пензиски друштва. Имено, со цел намалување на трошоците на системот и зголемување на очекуваните пензии на членовите, се оцени дека треба конкуренцијата во пензискиот пазар да се поттикне на повисоко ниво, преку овозможување на влез на нови друштва, покрај постојните две избрани на тендер. Едновремено, со вакви измени, а во корелација со доброволното пензиско осигурување, се овозможи создавање на нови пензиски друштва кои ќе управуваат и со задолжителни и со доброволни пензиски фондови.

2. Податоци за финансиското работење на друштвата кои управуваат со задолжителни пензиски фондови

2.1. Приходи на друштвата за 2008 г.

Основ:	НОВ ПЕНЗИСКИ ФОНД АД Скопје		КБ Прво пензиско друштво АД Скопје	
Надоместок од придонеси	80.505.663,0	77,67%	91.937.565,0	82,36%
Надоместок од средства	10.912.453,0	10,53%	13.448.986,0	12,05%
Приходи од учество на вложувања и приходи од останатите вложувања	8.780.245,5	8,47%	5.909.312,0	5,29%
Останати приходи на друштвото	3.453.963,0	3,33%	335.294,0	0,30%
Вкупно	103.652.324,5	100%	111.631.157,0	100%

2.2. Трошоци на друштвата за 2008 г.

Основ:	НОВ ПЕНЗИСКИ ФОНД АД Скопје		КБ Прво пензиско друштво АД Скопје	
Трошоци за управување со задолжителниот пензиски фонд				
Трошоци за агенти на друштвото	8.260.336,5	10,44%	6.579.647,0	8,02%
Трошоци за маркетинг	5.092.655,0	6,44%	3.211.489,0	3,92%
Трошоци за трансакции	601.568,0	0,76%	486.106,0	0,59%
Трошоци за МАПАС	11.549.967,5	14,60%	13.374.962,0	16,31%
Трошоци за НБРМ како чувар на имот	4.616.162,0	5,83%	5.346.032,0	6,52%
Трошоци за Фондот на ПИОМ	5.800.695,0	7,33%	6.682.541,0	8,15%
Останати трошоци од управување со фондот	225.971,5	0,29%	309.032,0	0,38%
<i>Вкупно трошоци за управување со задолжителниот пензиски фонд</i>	<i>36.147.355,5</i>	<i>45,69%</i>	<i>35.989.809,0</i>	<i>43,89%</i>
Трошоци од управување со друштвото				
Плати и надоместоци за вработените	20.827.962,5	26,33%	13.979.299,0	17,05%
Нематеријални трошоци од работењето	7.799.102,0	9,86%	19.098.455,0	23,29%
Материјални трошоци од работењето	8.267.083,5	10,45%	7.500.467,0	9,15%
Амортизација	3.495.164,0	4,42%	5.067.099,0	6,18%
Расходи по основ на камати, курсни разлики и слични расходи	221.532,0	0,28%	159.564,0	0,19%
Останати трошоци од работењето	677.056,5	0,86%	201.603,0	0,25%
Резервирања за трошоци и ризици	1.679.556,0	2,12%	0,0	0,00%
<i>Вкупно трошоци од управување со друштвото</i>	<i>42.967.456,5</i>	<i>54,31%</i>	<i>46.006.487,0</i>	<i>56,11%</i>
Вкупно трошоци	79.114.812,0	100%	81.996.296,0	100%

2.3 Финансиски резултат на друштвата

Опис	НОВ ПЕНЗИСКИ ФОНД АД Скопје	КБ Прво пензиско друштво АД Скопје
Добивка (за 2008 г.)	24.537.512,5	29.634.862,0
Добивка по оданочување (за 2008 г.)	23.226.441,5	28.926.991,0
Вонредни расходи	374.288,0	
Нето добивка (за 2008 г.)	22.852.153,5	28.926.991,0

За прв пат од почетокот на функционирањето на системот, КБ Прво пензиско друштво има доволно тековна добивка во 2008 година за покривање на акумулираната загуба од предходни години, додека пак тековната добивка на Нов Пензиски фонд АД Скопје за 2008 година сеуште не е доволна за покривање на акумулираната загуба од предходните години

2.4 Акционерска главнина на друштвата

Опис	НОВ ПЕНЗИСКИ ФОНД АД Скопје	КБ Прво пензиско друштво АД Скопје
Во денари	111.217.165,0	101.405.695,0
Уплатен капитал (основна главнина)	122.615.000,0	92.108.864,0
Акционерска главнина како % од уплатен капитал	90,70%	110,09%
Вишок (excess) капитал над законски утврдениот минимум капитал*	126,85%	110,28%

*) вишокот капитал е пресметан во согласност со Правилникот за методологијата за пресметка на капиталот на друштво за управување со задолжителни пензиски фондови, друштво за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови и друштво за управување со доброволни пензиски фондови.

2.5 Индикатори

Опис	НОВ ПЕНЗИСКИ ФОНД АД Скопје	КБ Прво пензиско друштво АД Скопје
Индикатори за приходи и расходи по член		
Просечни приходи по член	1.106,62	1.100,10
Просечни расходи по член	844,65	808,05
Добивка по член	261,97	292,04
Индикатори за ефикасност		
Коефициент за ефикасност (вкупно трошоци / вкупно приходи)	76,33%	73,45%

Индикатори за профитабилност						
Опис	НОВ ПЕНЗИСКИ ФОНД АД Скопје			КБ Прво пензиско друштво АД Скопје		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Година						
ROA (нето добивка / вкупно средства)	-0,60%	4,97%	18,66%	-2,69%	7,19%	21,30%
ROE (нето добивка / капитал)	-0,68%	5,61%	20,60%	-4,45%	10,19%	28,53%

3. Информации за задолжителните пензиските фондови

3.1 Членство во задолжителните пензиските фондови

Осигуреник може да стекне членство во задолжителен пензиски фонд на два начини:

1) со потпишување на договор за членство во задолжителен пензиски фонд и со регистрација во Регистерот на членови кој го води МАПАС

2) со распределба во задолжителен пензиски фонд по случаен избор од страна на МАПАС т.е. Фондот на ПИОМ во случај кога осигуреникот кој е должен да стане член на задолжителен пензиски фонд не потпишал договор за членство во периодот за избор на задолжителен пензиски фонд и со регистрација во Регистерот на членови кој го води МАПАС.

Договорот за членство во задолжителен пензиски фонд се пополнува и потпишува во стандардизирана форма лично од осигуреникот - член и агентот во име на друштвото. При склучувањето на договор за членство, друштвото го претставува единствено агент кој е регистриран во Регистарот на агенти, кој го води МАПАС. Во случај кога осигуреник прв пат потпишал договор за членство во задолжителен пензиски фонд и дотогаш не бил член на ниту еден задолжителен пензиски фонд, има право на еднострано раскинување на договорот по пат на писмен поднесок доставен до друштвото во рок од осум работни дена од датумот на потпишувањето на договорот за членство. Агентот веднаш по потпишување на договорот му дава на членот поднесок за раскинување на договорот, заедно со договорот за членство.

Осигурениците кои задолжително се распределуваат во задолжителен пензиски фонд се осигуреници кои прв пат пристапиле во задолжително пензиско и инвалидско осигурување на или по 1 јануари 2003 година и:

а) не потпишале договор за членство во задолжителен пензиски фонд со ниту едно друштво, или

б) потпишале договор за членство во задолжителен пензиски фонд со едно од друштвата, а рокот од осум работни дена во кој договорот за членство во задолжителен пензиски фонд може да биде раскинат се уште не истекол.

МАПАС времено ги распределува овие осигуреници во задолжителни пензиски фондови по случаен избор, утврдувајќи пондер за секој задолжителен пензиски фонд на првиот работен ден од секој месец, со користење на следнава формула:

$$P_i = 0.7 * F_{1i} + 0.3 * F_{2i}, \quad i = 1, \dots, n$$

$$F_{1i} = \frac{X_i}{\sum_{j=1}^n X_j}, \quad X_i = \frac{N_{\min}}{N_i} \qquad F_{2i} = \frac{Y_i}{\sum_{j=1}^n Y_j}, \quad Y_i = \frac{R_i}{R_{\max}}$$

каде,

P_i е пондер за задолжителниот пензиски фонд i

n е број на задолжителни пензиски фондови

N_i е надомест од придонеси наплатуван од друштвото што управува со задолжителниот пензиски фонд i во текот на претходниот месец

$N_{\min}$ е најмалиот надомест од придонеси наплатуван од друштвата во текот на претходниот месец ($N_{\min} = \min(N_i)$).

R_i е остварен принос на задолжителниот пензискиот фонд i со состојба на последниот ден од претходниот месец за претходните 36 месеци, сведен на годишно ниво. Доколку фондот i работи помалку од 36, а повеќе од 12 месеци, приносот се пресметува за сите месеци за кои фондот работи, сведен на годишно ниво. Доколку фондот i работи помалку од 12 месеци, тогаш како вредност за R_i се зема просекот од приносите на постојните задолжителните пензиски фондови кои работат повеќе од 12 месеци.

$R_{\max}$ е максималниот остварен принос од сите задолжителни пензиски фондови. ($R_{\max} = \max(R_i)$).

Пондерите се изразуваат во проценти, заокружени на две децимални места.

Задолжителните осигуреници се должни да се зачленат во задолжителен пензиски фонд во рок од три месеци сметано од датумот на пристапување во задолжително пензиско и инвалидско осигурување (датум на вработување). Доколку МАПАС до единаесеттиот работен ден од истекот на периодот за избор на задолжителен пензиски фонд утврди дека времено распределениот осигуреник не потпишал договор за членство во задолжителен пензиски фонд во периодот за избор, тој станува член на задолжителниот пензиски фонд во кој бил претходно времено распределен од страна на МАПАС и се регистрира во Регистерот на членови.

Членството во еден задолжителен пензиски фонд трае се додека лицето не премине во друг задолжителен пензиски фонд, почине или не оствари право на пензија. И во случај членот да има прекин во работењето и не плаќа придонес, тој останува член во задолжителниот пензиски фонд и ги има сите права како и членовите кои редовно уплаќаат придонес во задолжителниот пензиски фонд.

Постојат две глобални категории на осигуреници за зачленување во вториот столб:

- Задолжителни членови - осигурениците кои се вработиле, односно пристапиле во задолжително пензиско и инвалидско осигурување, прв пат по 1 јануари 2003 година
- Доброволни членови - осигурениците кои се вработиле прв пат пред 1 јануари 2003 години

Осигурениците кои припаѓаат во Главата IV – Стекнување и остварување на правата на определени категории осигуреници под посебни услови од Законот за пензиско и инвалидско осигурување (вработени со бенефициран стаж во МВР, казнено - поправни домови, АРМ и слично) и индивидуалните земјоделци не може да бидат членови на вториот столб. По исклучок, доколку лицата кои припаѓале на горенаведените категории го променат статусот на осигуреник од глава IV или статусот на индивидуален земјоделец, може во рок од три месеци од промената да се зачленат во вториот столб по сопствен избор. Исто така, лицата кои веќе се вклучиле во вториот столб, а потоа го менуваат статусот и стануваат припадници на горенаведените категории имаат право да се вратат во едностолбниот систем во рок од три месеци од промената на статусот.

Во законот, особено внимание е посветено на категоријата постари лица (жени над 45 години возраст и мажи над 50 години возраст) кои немаат доволно години до пензионирање за соодветно акумулирање на средствата во вториот столб, поради што и законски е уредено дека во случај на зачленување на овие лица во задолжителен пензиски фонд, потребно е друштвото да докаже дека во времето на потпишување на договорот не можело разумно да се претпостави дека членувањето на тоа лице е во спротивност со неговите интереси, односно дека тоа лице не е доведено во заблуда при склучување на договорот за членство.

Зачленувањето во вториот столб започна на 20 септември 2005 година. Доброволните членови можеа својот избор да го направат до 31 декември 2005 година. Задолжителните членови се должни да се зачленат во задолжителен пензиски фонд во рок од три месеци сметано од датумот на прво вработување. Тоа значи дека процесот на зачленување на задолжителни членови продолжува да се одвива тековно согласно законските рокови за избор на задолжителен пензиски фонд и зачленување. По исклучок, осигурениците кои во текот на периодот за избор на задолжителен пензиски фонд не биле во работен однос, можат да потпишат договор за членство по нивното повторно вработување.

Вкупниот број на членови и времено распределени осигуреници во задолжителните пензиски фондови заклучно со 31 декември 2008 година изнесува 195.098³. Од нив 66.316 или 33,99% се доброволни членови, додека 128.782 или 66,01% се задолжителни членови. Од задолжителните членови 79.910 члена потпишале договор за членство, 41.980 не потпишале договор и се трајно распределени од страна на МАПАС, 6.892 осигуреници се времено распределени од МАПАС со цел нивните средства да се инвестираат веднаш по вработувањето се додека не им е истечен рокот за избор на задолжителен пензиски фонд и потпишување на договор за членство. Може да се забележи дека околу 64,41% од

³ Оваа вредност за бројот на членовите се разликува од вредноста во претходните статистички извештаи поради одредени усогласувања и корекции во евиденцијата на членови.

нововработените лица во текот на 2008 година потпишале договор, додека останатите 35,59% не потпишале договор и останале во фондот каде биле распределени од страна на МАПАС и Фондот на ПИОМ.

Во следнава табела се дадени пресметаните пондери, поодделно по задолжителни пензиски фондови, врз основа на кои се распределуваа задолжителните членови по нивното вработување. Пондерот се пресметува според горенаведената формула со податоци од последниот ден од претходниот месец.

2008	Пондер	
	НПФ	КБ Прв
Јануари	45,44%	54,56%
Февруари	45,29%	54,71%
Март	45,19%	54,81%
Април	45,20%	54,80%
Мај	45,13%	54,87%
Јуни	44,87%	55,13%
Јули *	44,61%	55,39%
Август	46,82%	53,18%
Септември	46,12%	53,88%
Октомври	44,66%	55,34%
Ноември	39,30%	60,70%
Декември	35,42%	64,58%

*) Заклучно со месец јули пондерот за секој задолжителен пензиски фонд се пресметуваше како сооднос на вредноста на средствата на соодветниот задолжителен пензиски фонд во вкупната вредност средства на двата задолжителни пензиски фондови на последниот работен ден од претходниот месец.

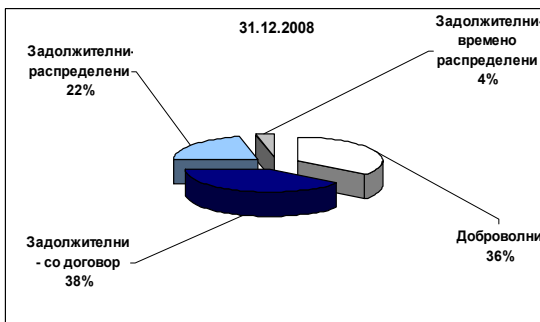
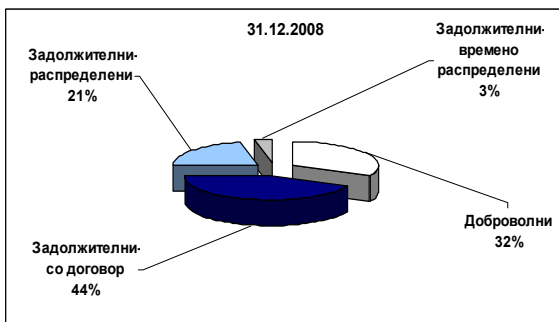
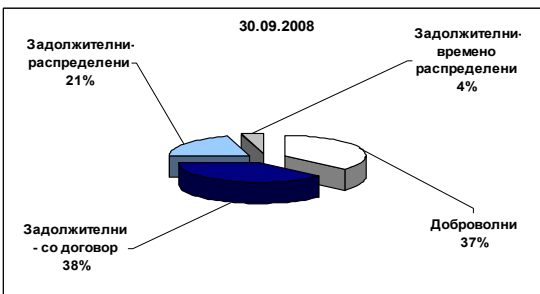
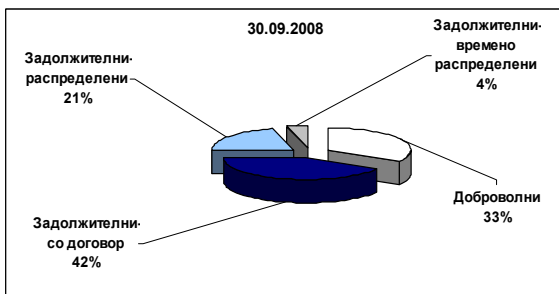
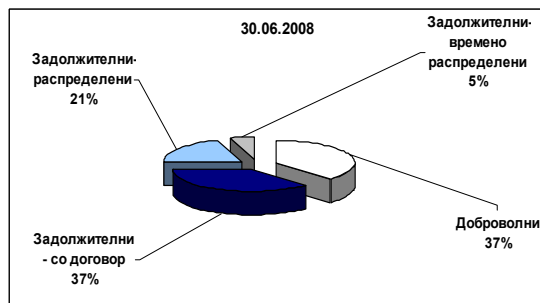
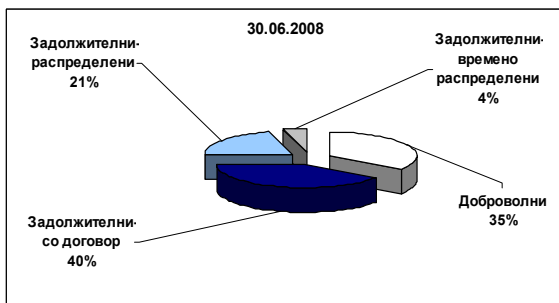
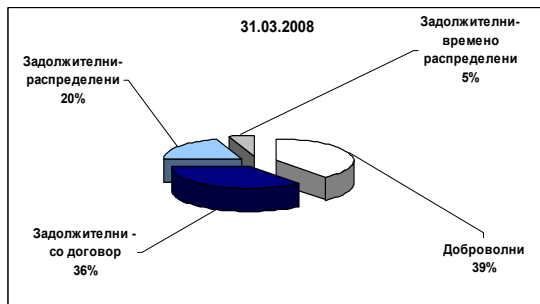
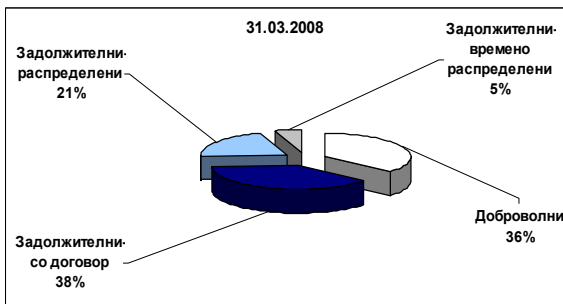
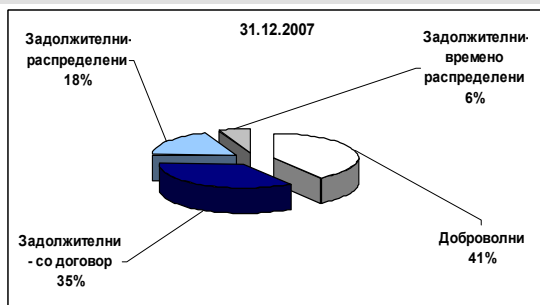
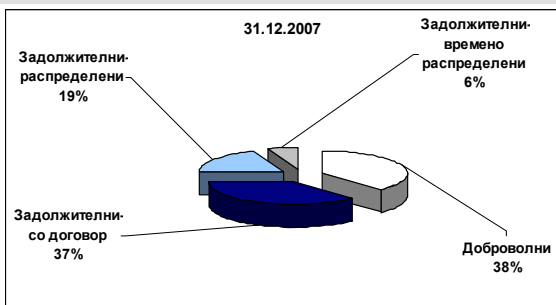
Во однос на учеството на членовите и времено распределените осигуреници по задолжителни пензиски фондови, со состојба 31.12.2008 година, 52% од членовите и времено распределените осигуреници се во КБ Прв отворен пензиски фонд- Скопје, додека 48% се во Нов Пензиски Фонд – Отворен пензиски фонд⁴.

Структурата на членови и времено распределени осигуреници по задолжителни пензиски фондови и по статус на членство, на квартално ниво, е прикажана на следните графикони:

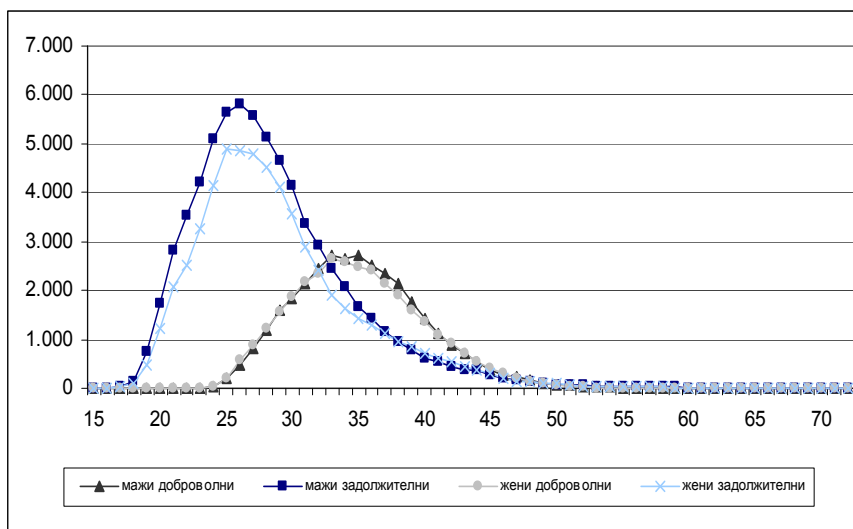
⁴ Во понатамошниот текст, во табеларните и графички прикази, за имињата на задолжителните пензиските фондови ќе се користат скратени називи, т.е. НПФ за Нов Пензиски Фонд – Отворен задолжителен пензиски фонд и КБ Прв за КБ Прв отворен задолжителен пензиски фонд - Скопје

НПФ

КБ Прв

Структурата на членовите на двостолбниот пензиски систем, по возраст, пол и категорија на зачленување е прикажана на следниот графикон:

Од овој графички приказ може да се забележи дека членовите се во најголем број млади лица, за кои и е најповолен двостолбниот систем. Задолжителните членови се млади лица, при што има најголем број членови на возраст од 26 години (мажи), односно 25 години (жени). Доброволните членови се исто така помлади лица и најголем број од нив се на возраст 35 години (мажи), односно 33 години (жени). Просечната возраст на доброволните членови е 35 години (мажи и жени), а на задолжителните членови е 28 години (мажи), односно 29 години (жени), додека просечна возраст на сите членови вкупно е 31 година.

Според проценките на Државниот завод за статистика на крајот на 2008 година вкупното население во Република Македонија се проценува на 2.049.613 жители. Од нив 195.098 жители се членови во вториот столб што претставува 9,52% од вкупното население во Република Македонија. Проценките за работната сила на крајот од 2008 година се 922.264 лица од која 21,15% се членови на вториот столб. Вкупно вработени во 2008 година се проценуваат на 610.730 лица од кои 31,95% се членови на вториот столб.⁵ Според Фондот на ПИОМ бројот на осигуреници во 2008 година е 451.491 лица од кои 43,21% се членови на вториот столб.

3.2 Премин на член од еден во друг задолжителен пензиски фонд

Од 1 јануари 2008 година секој член на задолжителен пензиски фонд има право да премине во друг задолжителен пензиски фонд ако не е задоволен од задолжителниот пензиски фонд каде што членува т.е. друштвото кое управува со него. Доколку член сака да премине од постоен во иден задолжителен пензиски фонд тој потпишува времен договор за членство со друштвото кое управува со идниот задолжителен пензиски фонд. Друштвото кое управува со идниот

⁵ Извор за население: Државен завод за статистика-Претходни статистички податоци за Република Македонија, 2008 година

задолжителен пензиски фонд ги внесува податоците од времениот договор за членство во информацискиот систем на МАПАС во рок од осум работни дена по неговото потпишување. Потоа, во рок од осум работни дена од внесот на податоците од времениот договор за членство, МАПАС доставува до членот писмено известување дека е примен времениот договор за членство, заедно со формулар со кој членот треба да потврди дека е согласен да премине во идниот задолжителен пензиски фонд и објаснување за тоа дали членот има обврска за плаќање на паричен надоместок за премин и ако има колкава е висината на паричниот надоместок. Надоместокот за премин се плаќа единствено доколку лицето членувало во задолжителниот пензиски фонд пократко од 24 месеци. Договорот за членство станува полноважен и произведува правно дејство од денот на примање на уредно пополнетиот формулар и доказ за платениот надоместок во случај членот да имал обврска за плаќање на надоместок за премин, во МАПАС.

Во текот на 2008 година немаше голем број на премини меѓу задолжителните пензиски фондови. Едновременно, може да се забележи дека бројот на лица кои преминале од еден во друг задолжителен пензиски фонд и висината на средствата пренесени од еден во друг задолжителен пензиски фонд е скоро ист кај двата задолжителни пензиски фондови. Во следната табела се дадени податоци за бројот на членови кои преминале од еден во друг задолжителен пензиски фонд и пренесените средства од еден во друг задолжителен пензиски фонд по тој основ за 2008 година:

2008	Членови кои преминале ОД задолжителен пензиски фонд	Средства кои се пренесени ОД задолжителен пензиски фонд	Членови кои преминале ВО задолжителен пензиски фонд	Средства кои се пренесени ВО задолжителен пензиски фонд
НПФ	31	1.229.538,0	30	1.231.721,5
КБ Прв	30	1.231.721,5	31	1.229.538,0

Во текот на 2008 година, вкупно 31 член преминале од НПФ во КБ Прв, додека вкупно 30 члена преминале од КБ Прв во НПФ. За премин од НПФ во КБ Прв 15 членови платиле надоместок за премин, а 16 преминале бесплатно. За премин од КБ Прв во НПФ 11 членови платиле надоместок за премин, а 19 членови преминале бесплатно. При преминот, вкупно 1.229.538 денари се пренесени од НПФ во КБ Прв, додека од КБ Прв во НПФ се пренесени вкупно 1.231.721,5 денари.

3.3 Придонеси во задолжителните пензиски фондови

Уплатата на придонесите за пензиско и инвалидско осигурување ја врши обврзникот за плаќање на придонес, односно работодавецот во име на вработениот. Согласно Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување и новите измени на Законот за персонален данок на доход, Управата за јавни приходи од 1 јануари 2009 година започна интегрирана наплата на придонесите од задолжително социјално осигурување (придонес за пензиско и инвалидско осигурување, придонес за здравствено осигурување и придонес за вработување во случај на невработеност) и персонален данок на доход. По наплатата УЈП ги пренесува придонесите за пензиско и инвалидско осигурување

во Фондот на ПИОМ. Во текот на 2008 година, Фондот на ПИОМ вршеше и наплата на задолжителниот придонес за пензиско осигурување и распределба на придонесот во задолжителните пензиски фондови

За осигурениците кои ќе останат во системот со еден столб, вкупно уплатениот придонес останува во Фондот на ПИОМ. За осигурениците кои ќе се вклучат во системот со два столба, Фондот на ПИОМ врши распределба на уплатениот придонес, така што 65% од уплатениот придонес (односно 13,78% од бруто плата во 2008 година) остануваат во Фондот на ПИОМ, а 35% од уплатениот придонес (односно 7,42% од бруто плата во 2008 година) се пренесуваат во задолжителен пензиски фонд по избор на членот.

Шематски приказ на уплатата и распределбата на придонесите

Фондот на ПИОМ ги пренесува придонесите на членовите на задолжителните пензиски фондови на индивидуалните сметки во избраните задолжителни пензиски фондови, веднаш, а најдоцна во рок од пет работни дена од приемот на придонесите, под услов во истиот рок да биде примени и соодветни податоци согласно со закон, кои му овозможуваат на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија да ја изврши таа обврска. Уплатите за кои има неконзистентност меѓу податоците и уплатите, се проверуваат и усогласуваат од страна на Фондот на ПИОМ, случај по случај, и потоа се распределуваат на индивидуалните сметки на членот.

Согласно Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, стапката на придонесите за пензиско и инвалидско осигурување од 21,2% од бруто плата, се намалува во наредните три години : од 1 јануари 2009 година на 19%, од 1 јануари 2010 на 16,5% и од 1 јануари 2011 година на 15%. Соодносот на поделба на придонесите меѓу прв и втор столб останува ист т.е. 65% од придонесите одат во првиот, а 35% во вториот столб. Тоа значи дека се намалува и стапката на придонеси кој се уплаќа во вториот столб. Во следната табела се дадени стапките на придонес од бруто плата вкупно и поодделно за прв и втор столб.

	Вкупна стапка на придонеси	Стапка на придонеси во прв столб	Стапка на придонеси во втор столб
до 2008	21,2%	13,78%	7,42%
2009	19,0%	12,35%	6,65%
2010	16,5%	10,73%	5,78%
2011	15,0%	9,75%	5,25%

Во текот на 2008 година во задолжителните пензиски фондови се пренесени околу 2,5 милијарди денари, или по месеци (во милиони денари), како што е прикажано во следната табела:

Состојба	Вкупно 2007													Вкупно 2008
		Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.	
НПФ	859	87	84	94	89	89	89	105	86	98	110	96	126	1.154
КБ Прв	1.024	102	100	111	106	100	110	116	100	113	126	110	144	1.337
Вкупно	1.883	189	184	204	195	190	199	221	185	212	237	206	270	2.491

Од извршените уплати на придонеси во текот на 2008 година може да се воочи продолжување на воспоставената практика во начинот и времето на плаќање придонес од страна на работодавците, како и во претходните години. Имено, според статистичките податоци најголем дел од уплатите на придонесот за одреден месец (околу 73%) се вршат во текот на наредниот месец, додека преостанатиот дел од придонесите се плаќа со извесни доцнења. За преостанатиот дел од придонесите околу 17% од уплатите на придонеси се прават по два месеца, а остатокот се уплаќа во наредните 2-3 месеци. Постои и т.н. авансно плаќање придонеси, па околу 3% од уплатените придонеси се плаќаат за одреден месец во текот на самиот месец. Со состојба 31.12.2008 година има околу 11.000 индивидуални сметки односно 5,6% од вкупните индивидуални сметки кои немаат ниту една уплата на придонес.

Во текот на 2008 година мал дел од уплатените средства во пензиските фондови, околу 2,7 милиони денари, беа вратени во Фондот на ПИОМ поради неколку причини:

- остварување право на инвалидска или семејна пензија
- раскинување на договори за членство или поништување на погрешна распределба на член поради неажурна евиденција
- вишок уплатени придонеси во втор столб заради технички грешки или вишок уплати од страна на работодавецот

Структурата на вратени средства во Фондот на ПИОМ, по задолжителни пензиски фондови, е прикажана во следната табела:

Причини	Од кој задолжителен пензиски фонд	
	НПФ	КБ Прв
- остварена пензија	591.193	694.765
- инвалидска пензија	134.169	188.511
- семејна пензија	457.024	506.254
- раскинување договори и поништување распределби	369.745	993.769
- вишок уплати на придонес	21.335	7.479
Вкупно	982.274	1.696.014

3.4 Инвестирање и структура на портфолиото на задолжителните пензиски фондови

Вообичаено, во задолжително капитално финансираните пензиски системи во почетната фаза се користи проактивна контрола и квантитативни и квалитативни ограничувања на инвестициите. Тргувајќи од тоа, во законот и подзаконските акти се дефинирани инвестициските цели и принципи, видовите на инструменти во кои можат да се вложуваат средствата на задолжителните пензиски фондови, условите што треба да ги исполнуваат регулираните секундарни пазари на капитал каде што се тргува со средствата на задолжителните пензиски фондови, квалитетот на инструментите во кои може да се инвестираат средствата на задолжителните пензиски фондови, држави или групи на држави во кои може да се инвестираат средствата на задолжителните пензиски фондови, инвестициските ограничувања во рамките на инструментите и издавачите, забранетите инвестиции, надминување на инвестициските ограничувања, итн. Основните принципи на инвестирање на средствата на задолжителните пензиски фондови, уредени со закон се: сигурност на средствата, диверсификација на ризикот од инвестициите и одржување на адекватна ликвидност, а со цел остварување највисок принос единствено во полза на членовите.

Во законот и подзаконските акти е регулирано дека средствата може да се инвестираат во банкарски депозити и сертификати за депозити, обврзници и други должнички хартии од вредност, акции и комерцијални записи издадени од издавачи со седиште во Република Македонија и странство во државите членки на Европската Унија, Јапонија и Соединетите Американски Држави. Имајќи во предвид дека е неопходно е да се постигне соодветна диверсификација помеѓу различните видови на инвестиции предвидени се максимални ограничувања за инвестирање во одредена компанија и максимални ограничувања на износите кои можат да бидат инвестирани во одредени видови на инструменти. Со цел спречување на инвестиции во инструменти кои не се погодни за инвестирање на задолжителните пензиски фондови законски се забрануваат инвестиции во акции, обврзници и други хартии од вредност кои не котираат на официјален пазар или со кои јавно не се тргува, инструменти со кои не може правно да се располага, инструменти кои не може веднаш да бидат проценети, повеќето форми на имот кои не можат веднаш да бидат проценети и ставки од несигурна вредност, на пример антиквитети или уметнички дела, итн.

Максимални инвестициски ограничувања

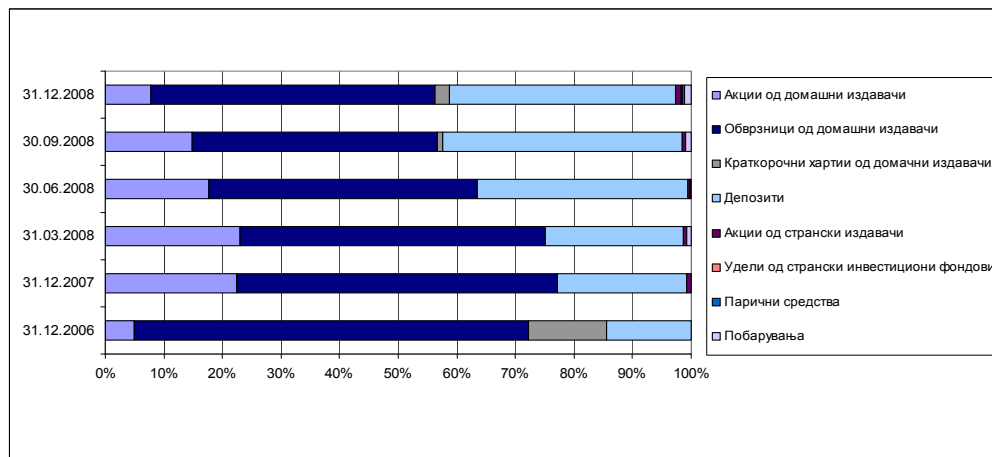
Инвестиции во странство (ЕУ, Јапонија, САД)	20%
-должнички хартии од вредност издадени од недржавни странски компании или банки	5%
-акции издадени од странски компании или банки и документи за удел, акции и други хартии од вредност издадени од овластени инвестициони фондови	10%
-обврзници и други хартии од вредност издадени од странски влади и централни банки на странските држави	20%
Хартии од вредност издадени или гарантирани од РМ или НБРМ	80%
Банкарски депозити, сертификати за депозит, обврзници, хартии од вредност врз основа на хипотека и други хартии од вредност издадени од домашни банки	60%

Обврзници и комерцијални записи издадени од домашни акционерски друштва, кои не се банки	40%
Акции издадени од домашни акционерски друштва	30%
Документи за удел и акции на македонски инвестициони фондови	5%

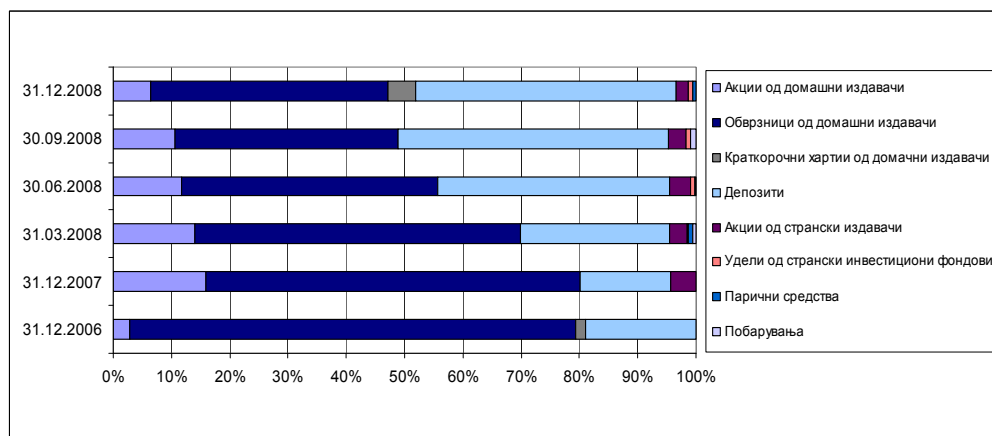
Во 2008 година, најновите измени на Законот за капитално финансирано пензиско осигурување вклучија и измени во однос на инвестициските ограничувања. Имено, максималното ограничување од 20% за документи за удел и акции на македонски инвестициони фондови сега се намали на 5%. Причина за ова е да се избегне вложување на поголем дел од средствата во наведените инструменти, бидејќи таквото вложување е подложно на дополнителни трошоци за средствата на задолжителните пензиски фондови.

Структурата на инвестициите на задолжителните пензиски фондови, од почетокот на системот (за 2006 и 2007 година на годишно ниво, а за 2008 година на квартално ниво) е прикажана во следните графикони:

НПФ

КБ Прв

Може да се забележи дека во првата година од функционирањето на системот (2006), најголем дел од средствата на задолжителните пензиски фондови

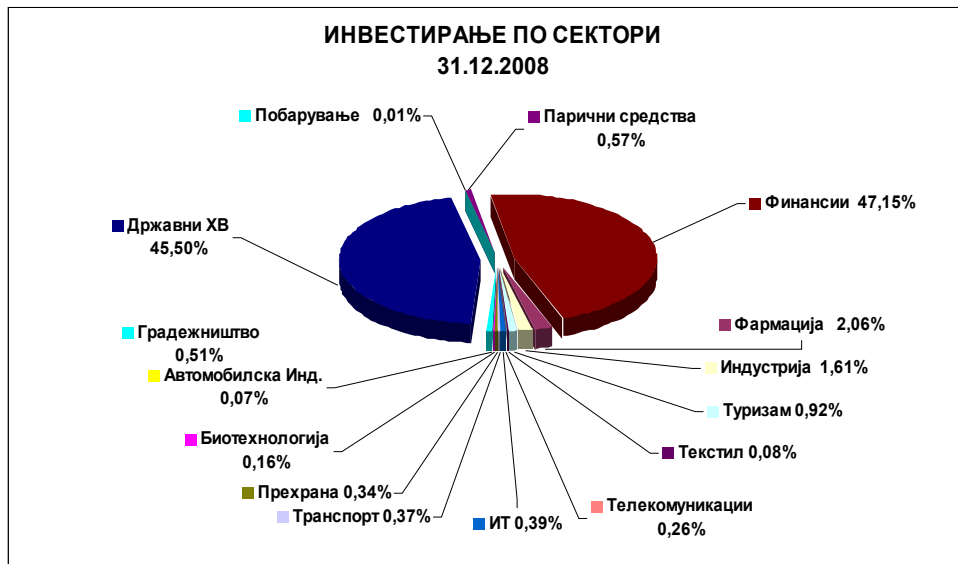
беа инвестирани во државни хартии од вредност, потоа во депозити и мал дел во акции. Во текот на втората година (2007) има зголемување на учеството на акциите, а намалување на учеството на депозитите. Едновремено, во текот на втората година започнува и инвестирањето во странство. Во текот на третата година (2008) поради влијанијата на економската криза и падот на цените на акциите, друштвата преминуваат кон покonzервативна политика на инвестирање и повторно го зголемуваат учеството на депозитите и државите хартии од вредност. Имено, во 2008 година најголем дел од портфолиото им припаѓа на најбезбедните хартии од вредност т.е. државните хартии од вредност (47,33%) и банкарските депозити (41,9%), со помало учество се домашните акции (7,06%), корпоративните обврзници (0,6%), паричните средства (0,52%) и побарувањата (0,48%). Инвестициите во странство се во мал обем (акции во висина од 1,69% и удели на странски инвестициски фондови во висина од 0,42%).

Ако ги разгледаме портфолијата на задолжителните пензиски фондови по сектори на инвестирање (домашни и странски) ќе забележиме дека најголем дел од средствата на задолжителните пензиски фондови се вложени во државни хартии од вредност. НПФ има 49,57 % од средствата во државни хартии од вредност од кои 95,18% се во долгорочни обврзници (од нив 45,32% се структурни обврзници, 29,32% се континуирани и 25,36% се средства во македонска еврообврзница) и 4,82% во државни записи (тримесечни и шестмесечни). Слично портфолио има и КБ Прв. Во своето портфолио има државни хартии од вредност со учество од 45,50% од вкупните средства од кои 89,29% се државни обврзници (52,75% се структурни и 47,25% континуирани) и 10,71% се државни записи (тримесечни и шестмесечни). Гледано секторски, следни по големина се вложувања во инструменти од издавачи / акционерски друштва од финансиски сектор и тоа изразено во проценти изнесува изнесува 41,85% кај НПФ и 47,15% кај КБ Прв. Во рамките на овој сектор најголемо е учеството на банкарските депозити (92,29% на НПФ и 94,54% на КБ Прв), потоа акциите во домашни и странски банки (4,24% на НПФ и 4,01% на КБ Прв), корпоративни обврзници на домашни банки (3,2% на НПФ) и удели во странски инвестициони фондови (0,27% на НПФ и 1,45% на КБ Прв). Покрај горенаведените, задолжителните пензиски фондови инвестираат и во други сектори: фармација, прехранбена индустрија, транспорт, туризам, текстил, мултимедија, информатичка технологија, градежништво, автомобилска индустрија и други индустрии, но со многу помало учество (од 0,07% до 2,06%).

НПФ

КБ Прв

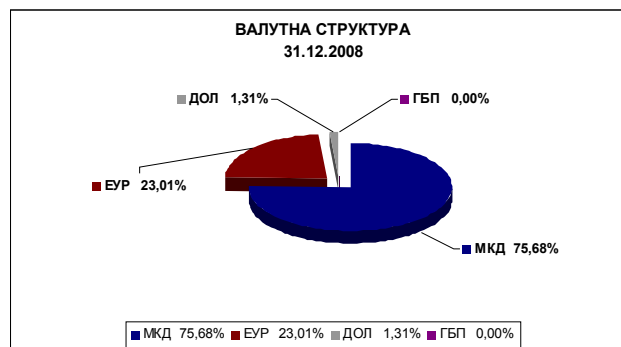

Според валутната структура на средствата на задолжителните пензиски фондови која е прикажана на следниот график, можеме да забележиме дека најголем дел од средствата на задолжителните пензиски фондови (65,13% кај НПФ и 75,68% кај КБ Прв) се инвестирани во инструменти во домашната валута (денари). Потоа следуваат инвестициите во инструменти во евра (25,45% кај НПФ и 23,01% кај КБ Прв), па во многу мал дел во американски долари (0,96% кај НПФ и 1,31% кај КБ Прв) и фунти (0,03% кај НПФ).

НПФ

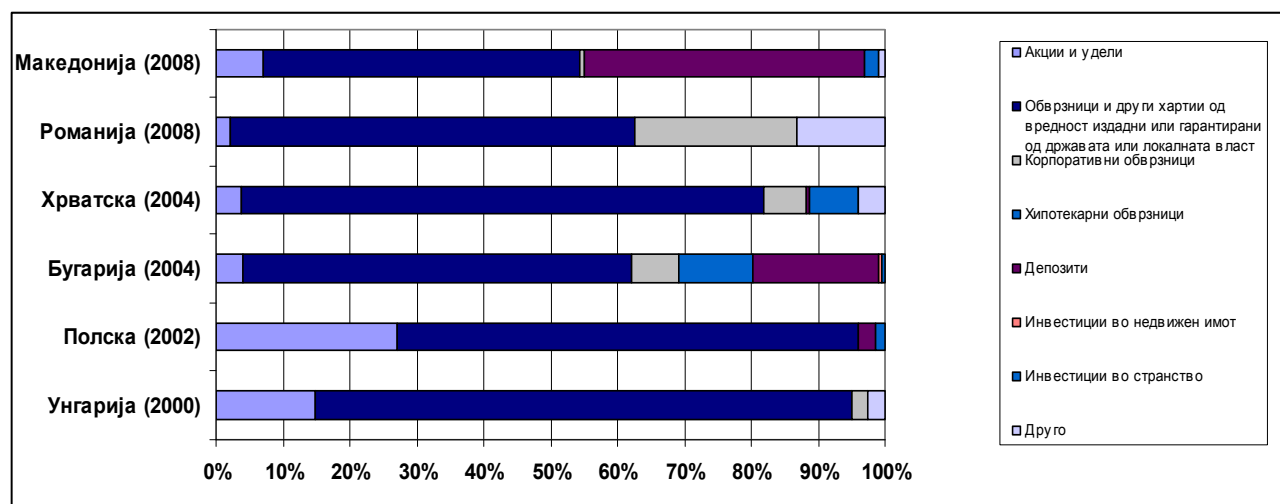

КБ Прв

Ако се направи споредба со светските искуства, може да се забележи дека и македонските задолжителни пензиски фондови, го следат истиот тренд. Имено, во повеќето земји, во почетните години на функционирање пензиските фондови имале практика на разумно инвестирање во безбедни финансиски инструменти, што може да се забележи од следниот графикон.

Портфолија на пензиските фондови во почетоците на системите ⁶

Во Унгарија во 2000 година 77,58% од средствата се вложени во државни хартии од вредност, 14,8% во акции, 0,06% во депозити, а остатокот во корпоративни обврзници, записи и други финансиски инструменти. Во Полска во 2002 година, 66,95% од средствата се вложени во државни хартии од вредност, 27,05% во акции, 2,63% во депозити, 1,43% во инвестиции во странство и остатокот во записи и други финансиски инструменти. Во Бугарија во 2004 година, во портфолиото преовладуваат државни хартии од вредност со висина од 51,45%, потоа 16,92% депозити, 3,7% акции, 0,53% инвестиции во странство, а остатокот

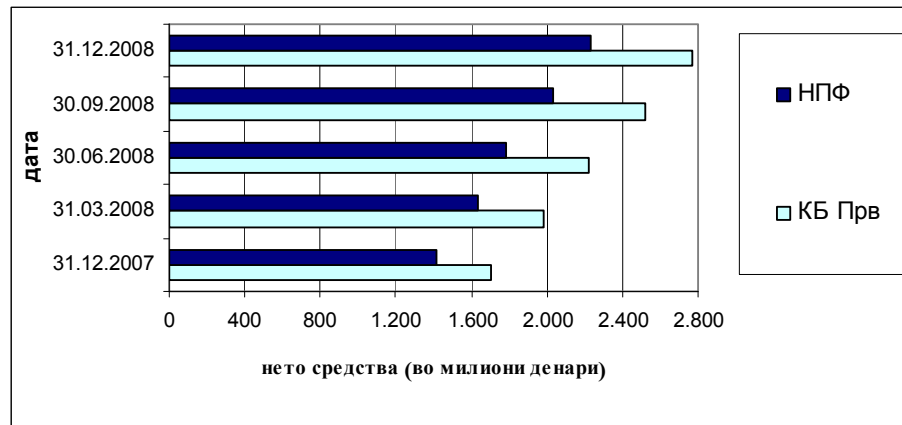
⁶ Извори: www.pszaf.hu ; www.knf.gov.pl ; www.fsc.bg ; www.privatepensions.ro ; www.fiap.cl ; Hagenin monitor – Mirovinski fondovi u 2004

се општински, корпоративни и хипотекарни обврзници, недвижен имот и други финансиски инструменти. Во Хрватска во 2004 година, 76,65% од вкупните средства биле вложени во државни обврзници, 3,67% акции, 0,45% во депозити, 7,23% во финансиски инструменти во странство, а остатокот во општински и корпоративни обврзници, записи и други финансиски инструменти. Задолжителниот пензиски систем во Романија е оперативен од 2007 година. Во збирното портфолио на задолжителните пензиски фондови во 2008 година државните хартии од вредност учествуваат со 60,49% , корпоративните обврзници со 24,14%, банкарските депозити со 13,20%, а остатокот вклучува акции и удели.

3.5 Нето средства, сметководствена единица и стапка на принос на задолжителните пензиски фондови

Придонесите уплатени во задолжителните пензиски фондови, намалени за надоместокот од придонеси, веднаш се инвестираат. Вкупниот остварен принос се припишува на задолжителниот пензиски фонд, односно на индивидуалните сметки на членовите. Еднаш месечно друштвата наплатуваат и надомест за управување, кој се пресметува дневно како процент од нето средствата на задолжителниот пензиски фонд. Дополнително, при секоја трансакција со средствата на задолжителниот пензиски фонд се наплатуваат трансакционите провизии од самиот задолжителен пензиски фонд. Секојдневно се врши проценка на вредноста на средствата на задолжителниот пензиски фонд. Таа се утврдува врз основа на пазарната вредност на секое поединечно средство или врз основа на амортизираната вредност на средството доколку инструментот се чува до достасување или доколку не може да се процени пазарната вредност на истиот. Вредноста на средствата на задолжителниот пензиски фонд се зголемува заради акумулирање на придонесите, преноси од други задолжителни пензиски фондови приходите од инвестирањето и порастот на вредноста на инструментите во кои се инвестирани средствата на задолжителниот пензиски фонд, а се намалува како резултат на наплата на надоместоци, намалување на вредноста на инструментите во кои се инвестирани средствата на задолжителниот пензиски фонд, преноси во други задолжителни пензиски фондови или Фондот на ПИОМ и исплата на пензии и наследство.

Движењето на вредноста на нето средствата на задолжителните пензиски фондови, квартално, е дадено на следниот графикон:

Промените на средствата на задолжителните пензиски фондови од почетокот до крајот на годината се случуваат заради:

- прилив на придонеси,
- намалување на надоместоци и трансакциони надоместоци,
- прилив заради премин од другиот задолжителен пензиски фонд (за лица кои претходно биле времено распределени во друг фонд, а потоа потпишале договор со тековниот фонд и за лица кои членувале во друг фонд, а потоа преминале во тековниот фонд),
- одлив заради премин во другиот задолжителен пензиски фонд (за лица кои биле времено распределени во односниот фонд, но потоа потпишале договор со другиот фонд и лица кои членувале во односниот фонд, а потоа преминале во другиот фонд),
- одлив во Фондот на ПИОМ (за лица кои ги раскинале договорите за членство, заради вишок уплатен придонес или заради остварување право на инвалидска или семејна пензија),
- одлив заради исплата на наследство,
- одлив заради остварена старосна пензија,
- нереализирани/реализирани добивки/загуби од инвестиции.

Тргувајќи од вредноста на нето средствата на крајот на претходната година и имајќи ги предвид сите горенаведени промени, се доаѓа до вредноста на нето средствата на крајот на годината (што е прикажано во следната табела):

во милиони денари

	НПФ	КБ Прв
Нето средства на 31.12.2007 г.	1419,5	1704,5
Придонеси	1154,0	1336,5
Надоместоци од придонеси	80,5	92,0
Придонеси намалени за надоместоците од придонеси	1073,5	1244,5
Надоместоци од средства	10,9	7,0
Расходи за посреднички провизии	3,0	2,5
Пренос од другиот фонд	5,6	3,6
Пренос во другиот фонд	3,6	5,6
Пренос во Фондот на ПИОМ	1,0	1,7
Исплата на наследство	0,1	0,3
Еднократна исплата на член - старосна пензија	0,02	
Бруто загуба од инвестиции	-247,0	-164,0
Нето загуба од инвестиции	-260,9	-173,5
Нето средства на 31.12.2008 г.	2.232,9	2.771,6

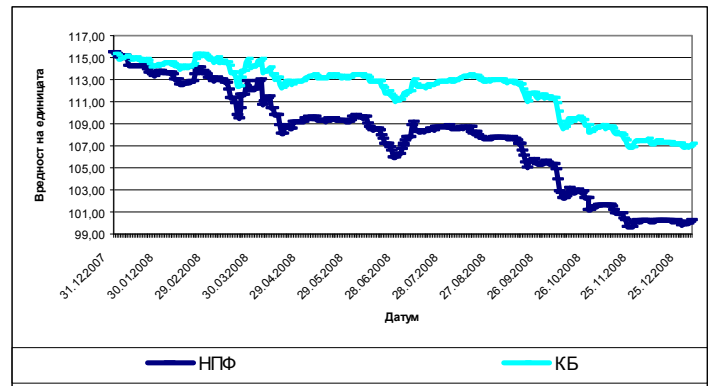
Вкупните нето средства во задолжителните пензиски фондови, со состојба на 31.12.2008 година, изнесуваат нешто над 5 милијарди денари или нешто повеќе од 80 милиони Евра, што претставува околу 1.22% од БДП.⁷

⁷ Извор за БДП: Државен завод за статистика - Претходни статистички податоци за Република Македонија, 2008 година

За евиденција на средствата на задолжителните пензиски фондови се користат сметководствени единици. Една сметководствена единица претставува пропорционален дел од вкупните нето средства на задолжителниот пензиски фонд. Вредноста на сметководствената единица е еднаква на вредноста на нето средствата поделена со вкупниот број на сметководствени единици на сите индивидуални сметки и потсметки. Почетната вредност на сметководствената единица беше 100 денари. Пензиските фондови, вклучително и македонските, подлежат на циклични појави и движења, што подразбираат пораст или пад на вредностите на нивните сметководствени единици зависно од инвестирањето на средствата и движењето на вредноста на инструментите во кои се вложени средствата на пензиските фондови како и наплатата на надоместоците и провизиите. Во таа смисла, нашите пензиски фондови не се имуни на актуелните глобални текови. Оттаму, кај нашите задолжителни пензиски фондови, како резултат на случувањата на домашните и странските финансиски пазари, може да се забележи пад на вредноста на сметководствени единици и нивниот остварен принос во 2008 година.

Движењето на вредноста на сметководствените единици на задолжителните пензиски фондови во текот на 2008 година е дадено во следниот преглед:

Датум	Вредност на сметковод. единица	
	НПФ	КБ Прв
31.12.2007	115,511364	115,303221
31.03.2008	112,838977	114,634945
30.06.2008	106,658815	111,530303
30.09.2008	105,557204	111,454181
31.12.2008	100,155213	107,116421

Приносот на задолжителен пензиски фонд претставува промена (пораст) во проценти помеѓу вредноста на сметководствената единица на последниот ден во месецот и вредноста на единицата на последниот ден во месецот кој претходи на 12, 24, или 36 месечен период, во зависност од конкретниот случај.

Стапката на принос за 36, 24 или 12 месечен период (пресметковен период), конвертирана во еквивалентна годишна стапка на принос се пресметува по следната формула:

$$R = \left(\frac{SE_t}{SE_0} \right)^{\left(\frac{365}{t} \right)} - 1$$

каде,

R е принос за пресметковниот период,

SE_t е вредноста на сметководствената единица на последниот ден од пресметковниот период

SE_0 е вредноста на сметководствената единица на последниот ден од месецот кој претходи на првиот месец во пресметковниот период е бројот на денови во пресметковниот период

Вообичаено за пензиски фондови приносот се пресметува за последните неколку години, сведен на годишно ниво. Така и во нашиот пензиски систем законски е уредено приносот да се пресметува за тригодишен период (пресметковен период). Исклучок постои само во првите години, додека задолжителните пензиски фондови постојат пократко од три години приносот се пресметува за една односно за две години.

Приносот на задолжителните пензиски фондови за периодот од почетокот на системот до секој квартал во 2008 година, сведен на годишно ниво изнесува:

Период	Отворен задолжителен пензиски фонд Нов пензиски фонд – Скопје	КБ Прв отворен задолжителен пензиски фонд - Скопје
01.01.2006 - 31.12.2007	7,48%	7,38%
01.01.2006 - 30.03.2008	5,52%	6,26%
01.01.2006 - 30.06.2008	2,61%	4,46%
01.01.2006 - 30.09.2008	1,99%	4,02%
01.01.2006 - 31.12.2008	0,05%	2,32%

Приносот на задолжителниот пензиски фонд е променлив и не значи дека приносите од изминатиот период ќе се остварат и во иднина. Приносот на индивидуалната сметка зависи од приносот на задолжителниот пензиски фонд и од надоместоците наплатени од друштвото. Приносот односно добивката е параметар кој реално не може да се предвиди, бидејќи зависи од условите на пазарот на капитал и целокупната економија.

3.6 Ефекти на глобалната финансиска криза врз задолжителното капитално финансираното пензиско осигурување во Република Македонија ⁸

Економската криза има влијание на домашните и странските финансиски пазари, а оттаму и врз пензиските фондови во Македонија и во странство. Кај финансиските пазари вообичаено има одредени флукутации и, на краток рок може да има и позитивни и негативни влијанија, но на долг рок секако може да се очекува раст. Сепак, кризата која се случува во моментот може да се смета како екстрем случај.

Како се одразува состојбата на финансиските пазари врз задолжителното капитално финансирано пензиско осигурување? Случувањата на светските берзи, очигледно влијаат на цените на хартиите од вредност во кои имаат вложено

⁸ Користени извори: OECD – Pension Market in Focus, World Bank-The Financial Crisis and Mandatory Pension Systems in Developing Countries и сопствени анализи и согледувања

пензиските фондови. Првично се гледа ефектот врз нивниот остварен принос и висината на сметководствената единица.

Тековната финансиска криза преставуваше удар за сите приватни пензиски системи. Кај македонските пензиски фондови во текот на минатата година беше забележан просечен пад на сметководствената единица за околу 10%. Во земјите на ОЕЦД до октомври 2008 година регистрирана е загуба од 3,3 трилиони американски долари на вкупните средства на сите пензиски фондови или 20% во однос на декември 2007 година. И пензиските системи во соседните земји ја почувствуваа светската финансиска криза. Во изминатата година забележан е пад на сметководствената единица на пензиските фондови и во Бугарија и Хрватска. Просечната вредност на сметководствената единица на задолжителните пензиски фондови во Хрватска – *mirer* за последните дванаесет месеци падна за околу 12%, просечната вредност на сметководствената единица на универзалните пензиски фондови во Бугарија – *unindex* за последните дванаесет месеци падна за отприлика 20%. Додека пак, просечната вредноста на сметководствената единица на полските пензиски фондови падна за 14,15%.

Сепак, со сосредоточување само на едногодишен принос може се добие погрешен впечаток за капацитетот за исплата на старосни пензии од пензиските фондови. Иако влијанието на краток рок е негативно, пензиските фондови по нивната природа, работат на долг рок па нивните перформанси се оценуваат и на оваа основа. Ако ги пресметаме приносите на пензиските фондови во земјите на ОЕЦД за последните 15 години до октомври 2008 година, се добива позитивна слика. На пример, просечниот номинален годишен принос на пензиските фондови е 11,8% во Шведска (8,5% реален) и 10,6% во САД (6,1% реален) и 9,2% во Велика Британија (6,1% реален) за овој период. И во земјите кои имаат пензиски системи слични на нашиот, задолжителните пензиски фондови бележат позитивен принос од почетокот на нивното постоење до денес. Имено, во Полска, каде постојат од 1999 година просечниот годишен принос е околу 9%, во Хрватска околу 4% за 7 години постоење и во Бугарија околу 2% за 7 години постоење.

Какво ќе биде влијанието на финансиската криза за членовите во пензиски фондови со дефинирани придонеси зависи од алокацијата на средствата на пензискиот фонд и од годините на старост на членот. Имено, висината на пензијата која членот ќе ја добие од вториот столб ќе зависи од добивката која задолжителниот пензиски фонд ќе ја остварува во текот на сите години од работењето на членот (односно целиот работен век) и од остварениот принос во целиот тој период, а не само во неколку години од работењето. Логично е и очекувано, во целиот период додека членовите вложуваат во избраните задолжителни пензиски фондови, да постојат и периоди на послаби резултати, дури и финансиски кризи на целиот пазар на капитал, дома или во странство, но она што е најважно е добивката од периодите на добро работење да ја покрие загубата кога пазарите на капитал работат полошо, односно просечно годишно, ако се земе во предвид целокупниот работен век на членот (30-40 години) фондот да обезбеди разумна добивка која заедно со средствата кои членот ќе ги земе од првиот столб да обезбеди разумно ниво на пензија. Оттаму, загубите од средствата на пензиските фондови во 2008 година нема да влијаат многу на средствата на помладите членови кои можат да очекуваат во понатамошните години покривање на загубите. Додека пак за повозрасните членови, кои се блиску

до пензионирање, големи загуби на средствата на пензиските фондови би значеле трајни загуби на приход ако заштедените пари би требало да ги искористат за купување на ануитети.

Системот во Република Македонија е многу млад со многу млади членови кои се уште имаат време до пензионирањето и повлекувањето на средствата од вториот столб. Дополнително, поради диверсификацијата на нивните портфолија и конзервативната инвестициска политика, влијанието врз нив е помало отколку кај останатите сегменти од финансиските пазари. На пример, Индексот на Македонска берза на хартии од вредност МБИ 10 во текот на 2008 година падна за 72,92%, а вредностите на уделите кај отворените инвестициони фондови кои постојат повеќе од една година во просек опадна за околу 57%⁹. Оттаму, не може да се зборува за драстично влијание на финансиската криза врз македонските пензиските фондови.

Главните препораки на ОЕЦД и Светска банка во врска со пензиските фондови и финансиската криза се:

- Избегнување на брзи промени на пензиските системи (како на пример укинување на приватната компонента – враќање на средствата во прв столб) како одговор на моменталните услови. Пензиските системи се дизајнирани да функционираат на долг рок. Ваквите одговори на релативно ретките настани може да имаат потенцијални долгорочни негативни последици на пензиските системи.

- Предложување на мерки за ублажување на негативните ефекти на малиот број на членови кои ќе се пензионираат токму за време на кризниот период, без да се прават фундаментални промени на системот.

- Зајакнување на потребата од диверсифициран повеќе столбен пензиски систем. Со тоа се обезбедува подобра диверсификација на ризиците и подобра заштита на членовите кои можат да бидат погодени од кризата.

- Зголемување на вниманието кон управување со изложеноста на членовите на кратките финансиски кризи, кое може да биде достигнато со различни опции на портфолија дизајнирани за работниците кои се блиску до пензионирање и развој на фазни транзиции на исплатата на пензиите кои го ограничуваат влијанието на кратките финансиски нестабилности.

Сепак, МАПАС, како регулатор и супервизор на капитално финансираното пензиско осигурување, редовно ја следи и анализира состојбата на финансиските пазари и ефектите врз пензиските фондови, како и светските текови и мерки во капитално финансираното пензиско осигурување, со цел заштита на интересите на пензиските фондови.

3.7 Надоместоци кај задолжителните пензиски фондови

За вршење на своите функции за управување со средствата на задолжителниот пензиски фонд, проценка на средствата, зачленување, водење на индивидуални сметки на членовите и известување на членовите, како и за плаќање на надоместоците за МАПАС, Фондот на ПИОМ и НБРМ како чувар на имот и покривање на сопствените трошоци, друштвата, согласно Законот,

---

⁹ Извор: www.mse.com

наплатуваат надоместок од придонеси, надоместок од средства и надоместок за премин.

Ваквиот начин на финансирање на пензиските друштва е вообичаен за друштвата кои функционираат во пензиски систем сличен на нашиот. Почетниот или влезен надоместок (процент од придонеси) е најраспространет во практика. Надоместокот за управување со средства (процент од средствата на пензискиот фонд) е вториот вообичаен вид кој најчесто се наплатува на месечна основа. Третиот вообичаен надоместок е надоместок од успешност. Најзастапена практика во функционирање на ваквите друштва во светот е наплатување на сите овие надоместоци или некаква комбинација. Овие се т.н. тековни надоместоци кои постојано се наплатуваат како процент од горенаведените основи. Исто така, во некои земји постои и наплатување на влезен надоместок како еднократен износ или како процент од придонесите во првата година, како и излезен надоместок при пренос на средства или подигнување на средствата за пензија.

Надоместоци кои ги наплаќаат пензиските друштва во Република Македонија се следните:

Вид на надоместок	Акционерско друштво за управување со пензиски фондови НОВ ПЕНЗИСКИ ФОНД - Скопје	КБ Прво друштво за управување со пензиски фондови - Скопје
Надоместок од придонеси*	6,9%	6,8%
Месечен надоместок од вредноста на нето средствата на задолжителниот пензиски фонд	0,05%	0,05%
Надоместок за премин		
Број на денови**	Износ на надоместок за премин	Износ на надоместок за премин
број на денови ≤ 720	15 Евра	15 Евра
број на денови > 720	не се наплаќа надоместок за премин	не се наплаќа надоместок за премин

* На почетокот на системот надоместокот од придонеси беше 8,5%, во јули 2007 се намали на 7,9%, а од февруари 2008 е 6,9% за НПФ и 6,8% за КБ Прв.

** Бројот на денови се пресметува од датумот за кој членот се стекнал со статус на член во постојниот задолжителен пензиски фонд (или од први во месецот за кој членот стекнал право на придонес во постојниот задолжителен пензиски фонд, во случај на прво членство) до крајниот рок до кој членот треба да достави до МАПАС формулар и доказ за платен надомест за премин.

Надоместокот кој се наплатува како процент од придонесите, се плаќа еднаш од уплатата на придонесот, а потоа истиот придонес се инвестира се до

повлекување на средствата, додека надоместокот кој се наплатува од средства се наплатува на крајот на секој месец од вкупните средства кои се управуваат. Надоместоците засновани на придонеси имаат тежина „на почетокот“, односно се релативно големи во почетните години. Надоместоците засновани на средства имаат тежина “на крајот”, бидејќи акумулираните средства се многу поголеми колку се поблиску до пензионирањето.¹⁰ Бидејќи пензискиот систем се гледа долгорочно, постојната структура на надоместоци на пензискиот систем во Република Македонија оди во прилог на членовите. Имено, гледано на долг рок, надоместокот од придонеси нема да има значајно влијание врз висината на пензијата на членот, а надоместокот од средства кој ќе станува се позначаен со текот на годините е со закон ограничен на ниско ниво. Сепак, на почетокот на функционирање на системот, во првите 2-3 години, влијанието на надоместокот од придонеси е забележливо на индивидуалните сметки. Тоа е и очекувано, бидејќи во првите години од воспоставување на системот, средствата во задолжителниот пензиски фонд се од помал обем, а самите друштва имаат трошоци за воспоставување на инфраструктура и за сопственото работење кои ги покриваат од сопствениот капитал и од надоместоците кои ги наплатуваат од членовите. Со текот на развојот на системот, долгорочно гледано, средствата на задолжителниот пензиски фонд се повеќе се зголемуваат и може да се очекува се поголема стапка на добивка на индивидуалните сметки. Краткорочните резултати имаат мало значење затоа што системот е дизајниран за заштеди кои се акумулираат во период од 30 или 40 години. Членовите почнуваат да штедат млади, а пензијата ја добиваат дури со навршени 64 (мажи) односно 62 (жени) години живот. Оттука фокусот на резултатите и придобивките од ова осигурување треба да е долгорочно насочен.

На почетокот на системот надоместокот од придонеси изнесуваше 8,5%. После првото намалување на надоместокот од придонеси кој го наплаќаат друштвата во јули 2007 на 7,9%, истиот повторно беше намален во февруари 2008 на 6,9% на НПФ и 6,8% на КБ Прв. Надоместокот од средства е определен во Законот и изнесува 0,05% од вредноста на нето средствата на задолжителниот пензиски фонд. Сепак, заради заштита на интересите значајно е континуирано да се следат надоместоците и да се изнаоѓаат можности за нивно намалување. Од тие причини се оцени дека е потребно да се воспостави механизам за управување со трошоците на системот преку определување максимална висина на надоместоците, во чии рамки друштвата индивидуално ќе го дефинираат износот на надоместокот што ќе го наплаќаат. Одредувањето на максималниот износ се врши врз основа на реалните податоци за работењето на друштвата, реалните податоци и проекциите за членовите и придонесите во вториот столб, нето средствата на задолжителните пензиски фондови, како и податоците за трошоците на сите инволвирани институции во системот (МАПАС, Фондот на ПИОМ и НБРМ како чувар на имот) кои наплатуваат надоместок од друштвата за услугите кои ги вршат за вториот столб. Ограничувањето, односно постигнување на намалување на трошоците ја зголемува довербата на членовите во системот и има голем ефект и за поттикнување на развојот на капитално финансираното пензиско осигурување. Согласно Законот, МАПАС секоја календарска година ја определува

---

¹⁰ Administrative Charges for Funded Pensions: An International Comparison and Assessment, Edward Whitehouse, June 2000

максималната висина на надоместокот од придонеси. Максималната висина на надоместокот од придонеси за 2008 и 2009 година е 6,9%.

Наплатата на надоместоците (во милиони денари) од страна на друштвата во текот на 2008 година беше следна:

Состојба	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.	Вкупно
НПФ – вкупно	7,62	6,58	7,25	6,97	7,02	7,04	8,19	6,88	7,80	8,63	7,65	9,79	91,42
Од придонеси	6,89	5,83	6,46	6,15	6,17	6,15	7,26	5,90	6,79	7,61	6,61	8,70	80,51
Од средства	0,72	0,76	0,79	0,82	0,86	0,89	0,94	0,98	1,01	1,02	1,05	1,09	10,91
КБ Прв – вкупно	8,90	7,70	8,50	8,19	7,87	8,58	9,01	8,00	8,96	9,85	8,77	11,12	105,45
Од придонеси	8,02	6,78	7,53	7,19	6,81	7,48	7,86	6,79	7,71	8,58	7,47	9,76	92,00
Од средства	0,87	0,92	0,97	1,01	1,05	1,10	1,15	1,21	1,25	1,27	1,31	1,35	13,45

Трансакционите провизии во врска со трансакции за стекнување или пренос на средствата на задолжителен пензиски фонд се плаќаат од средствата на задолжителниот пензиски фонд, на избрани правни лица кои вршат услуги со хартии од вредност. Трансакционите провизии се пресметуваат како процент од вредноста на секоја склучена трансакција. Од средствата на задолжителниот пензиски фонд, за секоја склучена трансакција на Македонската берза на хартии од вредност, се наплатуваат и провизии за Македонската берза на хартии од вредност и Централниот депозитар за хартии од вредност.

Заради обезбедување на сигурност дека трансакционите провизии, кои се наплаќаат на избраните правни лица кои вршат услуги со хартии од вредност, се конкуренти со провизиите што ги наплатуваат другите правни лица за слични трансакции, што е во насока на заштита на интересите на членовите на задолжителните пензиски фондови, МАПАС на 29.12.2008 година донесе Одлука за забрана поврзано лице на пензиско друштво да врши услуги со хартии од вредност, која ќе важи од 2009 година.

Трансакциони провизии кои се наплаќаат од средствата на задолжителните пензиски фондови во текот на 2008 година беа:

НПФ			КБ Прв				
Правни лица кои вршат услуги со ХВ	Тип на инструмент		Износ (илјади денари)	Правни лица кои вршат услуги со ХВ	Тип на инструмент		Износ (илјади денари)
	Акции	Обврзници			Акции	Обврзници	
Тугунска Брокер АД Скопје	0,09%	0,09%	427,4	Комерцијална банка АД Скопје	0,08%	0,08%	341,7
Алта Виста Брокер АД Скопје		0,09%	0	Фершпед брокер АД Скопје	0,08%	0,08%	9,7
Стопанска банка АД Скопје	0,10%		0				
НЛБ ДД Љубљана	0,1% - 0,6%		278,1	Потеза	0,2% - 0,5%		292
Останати трансакциони трошоци*			2312,4	Останати трансакциони трошоци*			1824,4

*) трошоци за ЦДХВ, домашна берза, купување на примарен пазар, институции во странство

3.8 Исплата на пензии од задолжително капитално финансирано пензиско осигурување

Условите за стекнување право на пензија се исти и за првиот и за вториот столб: возрасна граница од 64 години за мажи, односно 62 години за жени, со минимум 15 години работен стаж.

Од првиот столб се врши исплата на дел од старосната, семејна и инвалидска пензија, како и минимална пензија. Пензијата од првиот столб се пресметува како дефинирана пензија според однапред утврдена формула (одреден процент зависно од годините на стаж помножен со пензиска основа определена од валоризирани плати од целиот работен век) .

Од вториот столб се врши исплата на преостанатиот дел од старосната пензија, во вид по избор на членот:

- пензиски ануитет со целиот износ на средства акумулирани на индивидуалната сметка на членот; ануитетот се исплаќа до крајот на животот од посебна институција овластена за таа цел; или

- програмирани повлекувања обезбедени од друштвото кое управува со задолжителниот пензиски фонд каде што осигуреникот бил член на денот на пензионирањето.

Обезбедувањето пензиски ануитети и програмирани повлекувања ќе биде регулирано со посебен закон. До донесување на законот за исплата на пензија преку ануитети или програмирани повлекувања, кога член на задолжителен пензиски фонд ќе стекне право на старосна пензија според Законот за пензиско и инвалидско осигурување или нема да стекне право на старосна пензија според Законот за пензиско и инвалидско осигурување заради тоа што нема навршено стаж најмалку 15 години, може да го повлече целиот износ од неговата индивидуална сметка.

Доколку осигуреникот кој остварил право на инвалидска пензија е член на вториот столб, вкупниот износ на средствата на сметката на тој член се пренесува во Фондот на ПИОМ и целосната исплата на инвалидската пензија пресметана на горенаведениот начин се исплаќа од Фондот на ПИОМ. По исклучок, доколку акумулираните средства на сметка на членот се повеќе од износот потребен за исплата на инвалидска пензија согласно Законот на пензиско и инвалидско осигурување, тогаш членот може да избере наместо таа пензија да користи пензиски ануитет или програмирано повлекување. Овој исклучок нема да се применува во текот на првите 5 години од датумот на почеток на уплата на придонес во вториот столб, што значи до 31.12.2010 година.

Во случај на смрт на член на задолжителен пензиски фонд од вториот столб, чии членови имаат право на семејна пензија, вкупниот износ на средствата на сметката на тој член се пренесува во Фондот на ПИОМ и целосната исплата на семејната пензија пресметана на горенаведениот начин се исплаќа од Фондот на ПИОМ. По исклучок, доколку акумулираните средства на сметка на членот се повеќе од износот потребен за исплата на семејна пензија согласно Законот на пензиско и инвалидско осигурување, тогаш корисникот на семејна пензија може да избере наместо таа пензија да користи пензиски ануитет или програмирано повлекување. Овој исклучок нема да се применува во текот на првите пет години од имплементацијата на системот односно првите пет години од датумот на почеток на уплата на придонес во вториот столб, што значи до 31.12.2010 година.

Во текот на 2008 година имаше остварено вкупно две старосни пензии од страна на задолжителни членови на вториот столб кои имаа и странски стаж и на кои согласно закон им следува еднократна исплата на акумулираниот износ. Исто така, во 2008 година беа остварени 14 инвалидски пензии и 34 семејни пензии од страна на членови на вториот столб, односно членови на семејство на починат член, поради што нивните акумулирани средства беа пренесени во Фондот на ПИОМ, кој ја исплаќа инвалидската односно семејната пензија.

Подетален преглед на остварените пензии за членови на втор столб, по задолжителни пензиски фондови е даден во следната табела:

Вид на пензија/ Задолжителен пензиски фонд	НПФ	КБ Прв	Вкупно
Старосна пензија - еднократна исплата	2	0	2
Инвалидска пензија	6	8	14
Семејна пензија	15	19	34

Предвидени се и случаи во кои се врши исплата на средства од индивидуалната сметка на членот, а при тоа да нема остварување право на пензија и тоа:

- кога починатиот член на задолжителен пензиски фонд нема членови на семејството кои имаат право на семејна пензија, тогаш средствата на сметката на

тој член стануваат дел на оставинската маса на оставителот и со нив се постапува согласно Законот за наследување.

- кога член на задолжителен пензиски фонд нема да стекне право на старосна пензија според Законот за пензиското и инвалидското осигурување, заради тоа што нема навршено пензиски стаж најмалку 15 години, може да купи месечен пензиски ануитет доколку износот на ануитетот е еднаков или поголем од 40% од најнискиот износ на пензија, а доколку пресметаниот износ на пензискиот ануитет е помал од 40% од најнискиот износ на пензија, задолжителниот пензиски фонд на членот наеднаш ќе му ги исплати акумулираните средства на неговата сметка.

Во текот на 2008 година беа исплатени средства како наследство од индивидуалните сметки на 25 починати членови и тоа за 10 члена на НПФ и 15 члена на КБ Прв.

4. Информации за доброволните пензиските фондови

Во текот на 2008 година активно се работеше на подготовка за имплементација доброволното капитално финансирано пензиско осигурување (третиот столб). На почетокот на 2008 година беше донесен закон со кој се уредува доброволното капитално финансирано пензиско осигурување, а до почетокот на ноември 2008 година беа донесени сите подзаконски акти кои го доуредуваат третиот столб. Се очекува ова осигурување во практика да биде оперативно во текот на 2009 година.

Основни принципи на доброволното капитално финансирано пензиско осигурување се: обезбедување дополнителни средства во случај на старост, членување на доброволна основа, капитално финансирање на принцип на дефинирани придонеси, инвестирање на средствата врз основа на сигурност, диверсификација на ризик и одржување адекватна ликвидност, како и транспарентност.

Примарна цел на доброволното капитално финансирано пензиско осигурување е:

- Обезбедување повисок приход по пензионирањето за осигурениците кои се веќе осигурани во едностволбниот и/или двостолбниот пензиски систем (задолжително пензиско и инвалидско осигурување), а кои сакаат и се во можност да издвојат дополнителни средства заради поголема материјална сигурност или одржување на повисок стандард на живеење по пензионирањето;
- Обезбедување пензија на лицата кои не се опфатени со задолжителното пензиско осигурување лично за себе или од други лица;
- Обезбедување предуслови за воспоставување на професионални пензиски шеми во процесот на усогласување на системот на социјално осигурување во Македонија со системите во Европската унија.

Доброволното пензиско осигурување овозможува опфат на голема група лица од населението на Република Македонија, како и на лица кои не се државјани на Република Македонија. Тоа овозможува дополнително штедење за старост, со што се зголемува материјалната сигурност при старост. Со ова осигурување се

опфатени лица кои не се опфатени во задолжителното пензиско осигурување, но и се постигнува повисок степен на приходи по пензионирање за лицата кои се веќе осигурени во задолжителното пензиско осигурување

Со воведувањето и на доброволно капитално финансирано пензиско осигурување се очекува дополнително значително влијание врз економијата во целина преку зголемување на штедењето на населението, зголемување на моќта на инвестирањето и поттикнување на развојот и продлабочување на пазарот на капитал преку инвестирање на средствата на доброволните пензиски фондови, зголемување на побарувачка за нови инструменти и нови финансиски услуги, итн.

Имајќи во предвид дека во 2008 година не постоеја доброволни пензиски фондови, во овој дел од извештајот ќе се обработуваат само суштинските сегменти од ова осигурување регулирани со законските и подзаконските акти.

4.1 Членство во доброволните пензиски фондови

Осигуреник може да стекне членство во доброволен пензиски фонд на три начини:

- 1) со потпишување на договор за членство во доброволен пензиски фонд меѓу лицето и друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови или друштво за управување со доброволни пензиски фондови и со отворање на доброволна индивидуална сметка,
- 2) со потпишување на договор за членство во доброволен пензиски фонд меѓу лицето, физичкото лице кое уплаќа во име и за сметка на лицето (уплаќач) и друштвото и со отворање на доброволна индивидуална сметка
- 3) со учество во професионална пензиска шема организирана од неговиот работодавач или здружение во кое членува и отворање на професионална сметка.

Друштвото отвара доброволна индивидуална сметка или професионална сметка на членот, веднаш по првата уплата на придонес. Едно лице може да има само една доброволна индивидуална сметка и една професионална сметка. Овие сметки може да се во ист или во различен доброволен пензиски фонд.

Договорот за членство во доброволен пензиски фонд се пополнува и потпишува во стандардизирана форма лично од осигуреникот-член и агентот во име на друштвото. Договорот треба да биде потпишан и од уплаќачот, доколку уплаќачот плаќа придонес во име и за сметка на членот. При склучувањето на договор за членство, друштвото го претставува единствено агент кој е регистриран во Регистарот на агенти, кој го води МАПАС. Членот или уплаќачот може еднострано да го раскинат договорот за членство.

Вообичаена практика во многу европски земји е постоење на професионални пензиски шеми, преку кои работодавачите или здруженијата на граѓаните организираат и финансираат дополнително пензиско осигурување за своите вработени односно членови. Ова е во согласност со европските текови и директиви. Имено, бидејќи европските системи за социјално осигурување се под притисок, кој постојано се зголемува, професионалните пензии во иднина сè повеќе и повеќе ќе имаат улога на дополнување на приходите по пензионирање.

Од тие причини треба да се развијат професионалните пензии, дополнително на социјалното осигурување, со цел обезбедување сигурно, трајно и ефикасно социјално осигурување, кое треба да гарантира пристоен животен стандард во старост. Со доброволното пензиско осигурување во Република Македонија се воспоставува законска рамка за организирање професионални пензиски шеми. Имено, работодавач или здружение на граѓани (осигурител) може да организира и финансира професионална пензиска шема и да уплаќа придонес во доброволен пензиски фонд за своите вработени и членови. Повеќе работодавачи или повеќе здруженија на граѓани можат заедно да организираат и финансираат професионални пензиски шеми. Најпрво, осигурителот потпишува договор за организирање и финансирање професионална пензиска шема со претставник на вработените или членовите. Осигурителот потпишува договор со друштвото кое го ги избрал да управува со доброволниот пензиски фонд во кој ќе биде вклучена професионалната пензиска шема. Секој учесник во професионалната пензиска шема потпишува изјава за согласност за учество во професионалната пензиска шема. Два осигурители може да се спојат или еден да се присоедини кон друг.

Со Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување се овозможува и прекугранично членување со што ќе се овозможи примена на принципот на слободно движење на работници и капитал во рамките на земјите на ЕУ. Ова е во согласност со директивите на Европската Унија, имајќи ги во предвид аспирациите на Република Македонија за полноправно членство во ЕУ. Овие одредби од законот ќе отпочнат да се применуваат од денот на пристапувањето на Република Македонија во Европската Унија. Имено, законот дава можност осигурител со седиште во земја членка на ЕУ да организира и финансира професионална пензиска шема во доброволните пензиски фондови во Република Македонија. Друштвото кое што управува со доброволниот пензиски фонд во кој е вклучена шемата ќе ја извести МАПАС, во согласност со одредена процедура, дека сака да прифати професионална пензиска шема за осигурител со седиште во ЕУ. МАПАС ќе стапи во контакт со соодветните власти од земјата членка на ЕУ каде што е регистриран осигурителот и од каде што се предлага основањето и организирањето на професионална пензиска шема. Едновремено, се дава можност и за осигурител со седиште во Република Македонија да организира и финансира професионална пензиска шема која ќе биде управувана од страна на друштво овластено за управување со пензиска шеми во земја членка на ЕУ.

Членството во еден доброволен пензиски фонд трае се додека лицето не премине во друг доброволен пензиски фонд, почине или не оствари право на пензиски надоместок. И во случај членот да има прекин во работењето и не плаќа придонес, тој останува член во доброволниот пензиски фонд и ги има сите права, како и членовите кои редовно уплаќаат придонес во доброволниот пензиски фонд.

4.2 Премин на член од еден во друг доброволен пензиски фонд

Лицата имаат право на избор на доброволен пензиски фонд и право на промена на избраниот доброволен пензиски фонд по сопствена желба во секое време. Член на доброволен пензиски фонд може да премине од постојниот доброволен пензиски фонд во друг доброволен пензиски фонд, со склучување на нов договор за членство со идното друштво и плаќање надомест за премин на постојното друштво (доколку членот бил член на постојниот доброволен пензиски

фонд пократко од 12 месеци). Друштвото кое управува со постојниот доброволен пензиски фонд врши пренос на износот на сметката на членот и на соодветните податоци во идниот доброволен пензиски фонд на наредниот датум на пренос. Членството во идниот доброволен пензиски фонд започнува од датумот на пренос на средствата на сметката на членот во идниот пензиски фонд.

При премин на учесник во професионална пензиска шема од еден кај друг осигурител, тој има право на пренос на средствата заштедени во професионалната шема. Имено, средствата од постојната професионална сметка се пренесуваат на професионалната сметка во професионална пензиска шема организирана од другиот осигурител (доколку тој има организирано професионална пензиска шема и го вклучи лицето во неа). Во спротивно средствата од професионална сметка на членот се префрлуваат на доброволна индивидуална сметка на членот.

4.3 Доброволни придонеси

Уплатата на доброволен придонес може да се врши само за лице кое ги исполнува условите за членство во доброволен пензиски фонд согласно Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување. Доброволниот придонес се уплаќа на посебна парична сметка на доброволниот фонд, која се води кај чуварот на имот и се распоредува на доброволна индивидуална сметка или на професионална сметка на членот во зависност од начинот на зачленување и по исполнување на условите за членство.

Доброволен придонес се плаќа врз основа на :

- склучен договор за членство помеѓу друштвото и членот
- склучен договор за членство помеѓу друштвото, членот и уплаќачот
- склучен договор помеѓу друштвото и осигурителот и врз основа на договор за организирање и финансирање професионална пензиска шема склучен помеѓу осигурител и претставник на своите вработени или членови

Уплатата на доброволен придонес во име и за сметка на член кој има доброволна индивидуална сметка може да ги врши членот и/или уплаќачот. Уплатата на доброволен придонес во име и за сметка на член кој има професионална сметка може да ги врши само осигурителот. Уплатите се вршат од трансакциската сметка на членот и/или уплаќачот или осигурителот. Лицето кое склучило договор за членство или уплаќачот има право да го уплати првиот доброволен придонес по истекот на пет дена од датумот на потпишување на договорот за членство.

Членот, уплаќачот и осигурителот имаат право слободно да ја одредуваат висината на уплатениот износ на доброволен придонес и динамиката на уплата, а промената на висината на уплатата или прекилот на уплатата не влијаат на правото на членство во фондот, односно не значат прекин на членството. Износите на доброволните придонеси ги определува осигурителот за сите учесници во професионалната пензиска шема која тој ја организира и финансира и ги определува како процент од платата на членот кој е вклучен во професионалната пензиска шема.

4.4 Инвестирање, нето средства, сметководствена единица и стапка на принос на доброволните пензиски фондови

И во доброволното капитално финансирано пензиско осигурување, во почетната фаза се користи проактивна контрола и квантитативни и квалитативни ограничувања на инвестициите. Тргувајќи од тоа, во законот и подзаконските акти се дефинирани инвестициските цели и принципи, видовите на инструменти во кои можат да се вложат средствата на доброволниот пензиски фонд, условите што треба да ги исполнат регулираните секундарни пазари на капитал каде што се тргува со средствата на доброволните пензиски фондови, квалитетот на инструментите во кои може да се инвестираат средствата на доброволните пензиски фондови, земјите или групите на земји во кои може да се инвестираат средствата на доброволните пензиски фондови, инвестициските ограничувања во рамките на инструментите и издавачите, забранети инвестиции, надминување на инвестициските ограничувања, итн. Основните принципи на инвестирање на средствата на доброволните пензиски фондови, уредени со закон се: сигурност на средствата, диверсификација на ризикот од инвестициите и одржување на адекватна ликвидност, а со цел остварување највисок принос единствено во полза на членовите. Сепак, за разлика од задолжителното капитално финансирано пензиско осигурување, во доброволното има полиберални услови во врска со инвестирањето.

Во законот и подзаконските акти е регулирано дека средствата може да се инвестираат во банкарски депозити и сертификати за депозити, обврзници и други должнички хартии од вредност, акции, комерцијални записи издадени од издавачи со седиште во Република Македонија и во странство во државите членки на Европската Унија и ОЕЦД. Покрај горенаведените, за инвестициите во странство дозволено е и инвестирање во должнички хартии од вредност издадени од Европската Централна банка, Европската инвестициона банка и Светската банка, како и должнички хартии од вредност издадени од единици на локална самоуправа. Бидејќи е неопходно да се постигне соодветна диверсификација помеѓу различните видови на инвестиции предвидени се максимални ограничувања за инвестирање во одредена компанија и одредена економска група и максимални ограничувања на износите кои можат да бидат инвестирани во одредени видови на инструменти. Со цел спречување во инвестиции во инструменти кои не се погодни за инвестирање на доброволни пензиски фондови законски се забрануваат инвестиции во акции, обврзници и други хартии од вредност кои не котираат на официјален пазар или со кои јавно не се тргува, инструменти со кои не може правно да се располага, инструменти кои не може веднаш да бидат проценети, повеќето форми на имот кои не можат веднаш да бидат проценети и ставки од несигурна вредност.

Максимални инвестициски ограничувања

Инвестиции во странство (ЕУ, ОЕЦД)	50%
-должнички хартии од вредност издадени од единиците на локалната самоуправа, недржавни странски компании или банки, акции издадени од странски компании или банки и документи за удел, акции и други хартии од вредност издадени од инвестициони фондови	30%
-обврзници и други хартии од вредност издадени од странски влади и централни банки на странските држави и должнички хартии од вредност издадени од Европската централна банка, Европската инвестициона банка и Светска банка	50%

Хартии од вредност издадени или гарантирани од РМ или НБРМ	80%
Банкарски депозити, сертификати за депозит, комерцијални записи, обврзници и хартии од вредност врз основа на хипотека издадени од домашни банки	60%
Обврзници и комерцијални записи издадени од домашни акционерски друштва, кои не се банки	40%
Акции издадени од домашни акционерски друштва	30%
Документи за удел и акции на македонски инвестициски фондови	5%

Начинот на пресметка на нето средствата, сметководствена единица и приносот на доброволните пензиски фондови е ист како и за задолжителните пензиски фондови.

4.5 Надоместоци кај доброволните пензиски фондови

За вршење на своите функции за управување со средствата на доброволниот пензиски фонд, проценка на средствата, зачленување, водење на индивидуални сметки на членовите и известување на членовите, како и за плаќање на надоместоците за МАПАС и чуварот на имот, друштвата, согласно Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување, наплатуваат надоместок од придонеси, надоместок од средства и надоместок за премин.

Надоместокот од придонеси се наплаќа како процент од секој уплатен придонес во доброволен пензиски фонд, пред неговото претворање во сметководствени единици. Овој надоместок друштвото го наплатува во ист процент од сите членови на доброволниот пензиски фонд, освен во случај на членови кои се учесници во професионална пензиска шема или во случај на повеќегодишно членство. Месечниот надоместок преставува процент од вредноста на нето средствата на доброволниот пензиски фонд, кој се пресметува на секој датум на проценка на средствата на доброволниот пензиски фонд (во согласност со важечката подзаконска регулатива датум на проценка е секој ден) и се наплатува еднаш месечно. Надоместокот за премин се наплатува во случај на премин на член од еден доброволен пензиски фонд во друг доброволен пензиски фонд, под услов членот кој преминува да бил член во постојниот доброволен пензиски фонд помалку од една година.

Законот ги определува максималните износи, а слобода на друштвата е да ги определат износите на поодделните видови надоместоци во рамките на законскиот максимум.

Максималните надоместоци кои може да ги наплаќаат друштвата кои управуваат со доброволни пензиски фондови во Република Македонија се следните:

	Вид на надоместок	Висина на надоместокот
1.	Надоместок од придонеси	7,0%
2.	Месечен надоместок од вредноста на нето средствата на доброволниот пензиски фонд	0,15%
3.	Надоместок за премин	
	Број на денови*	Износ на надоместок за премин
	број на денови ≤ 360	10 Евра
	број на денови > 360	не се наплаќа надоместок за премин

* Бројот на денови се определува врз основа на бројот на денови од датумот кога членот се стекнал со статус на член во постојниот доброволен пензиски фонд до датумот на потпишување на договорот за членство со идниот доброволен пензиски фонд.

Трансакционите провизии во врска со трансакции за стекнување или пренос на средствата на доброволниот пензиски фонд се плаќаат од средствата на доброволниот пензиски фонд, а ги наплатуваат избрани правни лица кои вршат услуги со хартии од вредност. Трансакционите провизии се пресметуваат како процент од вредноста на секоја склучена трансакција. Од средствата на доброволниот пензиски фонд, за секоја склучена трансакција на Македонска берза за хартии од вредност, се наплатуваат и провизии за Македонската берза на хартии од вредност и Централниот депозитар за хартии од вредност.

Заради обезбедување на сигурност дека трансакционите провизии, кои се наплаќаат на избраните правни лица кои вршат услуги со хартии од вредност, се конкуренти со провизиите што ги наплатуваат другите правни лица за слични трансакции, што е во насока на заштита на интересите на членовите на доброволните пензиски фондови, МАПАС на 29.12.2008 донесе Одлука за забрана поврзано лице на пензиско друштво да врши услуги со хартии од вредност, која ќе важи од 2009 година.

4.6 Исплата на пензиски надоместок од доброволно капитално финансирано пензиско осигурување

Условите за стекнување право на пензиски надоместок и начинот на исплата на пензискиот надоместок од третиот столб се полиберални во однос на вториот столб, но сепак треба да се има предвид дека тие се заштеди за старост.

Имено, средствата може да се повлечат најрано десет години пред возраста за стекнување право на старосна пензија согласно со Законот за пензиско и инвалидско осигурување, што во моментот би значело најрано на возраст од 54 години за мажи, односно 52 години за жени.

Исто така средствата може да се повлечат во случај кога кај членот е утврдена општа неспособност за работа од страна на Комисија за оцена на

работната способност при Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, без оглед на возраста.

Во случај на смрт на член на доброволен пензиски фонд, средствата од сметката на членот стануваат дел од оставинската маса и со нив се постапува согласно со Законот за наследување.

Средствата од третиот столб се користат по избор на членот во следните видови пензиски надоместоци:

- исплата на вкупниот износ на неговата сметка, еднократно или повеќекратно;
- купување пензиски ануитет кој се исплаќа до крајот на животот од посебна институција овластена за таа цел;
- програмирани повлекувања обезбедени од друштвото кое управува со доброволниот пензиски фонд каде што осигуреникот бил член на денот на пензионирањето; или
- комбинација од горенаведените опции.

Обезбедувањето пензии и пензиски надоместоци кои се исплатуваат од вториот и третиот столб ќе биде регулирано со посебен закон.

5. Почитување на законските и подзаконските акти

Една од основните задачи на МАПАС е секојдневна супервизија на работата на пензиските друштва и пензиските фондови, преку вонтеренска и теренска контрола.

Во текот на 2008 година се вршеше континуирана вонтеренска контрола на работењето на друштвата кои управуваат со задолжителни пензиски фондови и задолжителните пензиски фондови врз основа на извештаи и информации доставени од друштвата и останатите институции вклучени во системот. При секојдневните контроли на работењето на друштвата беа откриени определени грешки и неправилности, но земајќи го во предвид фактот дека контролата е проактивна, грешките беа веднаш отстранувани од друштвата кои управуваат со задолжителните пензиски фондови.

Во рамките на теренската контрола која ја спроведува МАПАС, се вршат генерално два вида контроли, контрола на работењето на пензиските друштва и контрола на работењето на пензиските фондови.

При теренската контрола на друштвата кои управуваат со задолжителни пензиски фондови, кај ниту едно од двете друштва не беа констатирани незаконитости во управувањето со пензиските фондови. Врз основа на констатациите и забелешките од записниците за извршената контрола на двете друштва, а земајќи ги во предвид добрите деловни обичаи, како и потребата за континуираното подобрување на работењето на друштвата со цел унапредување и развој на капитално финансираниот пензиски систем и заштитата на интересите на членовите на пензискиот фонд, препораките на МАПАС во смисла на подобрување на работењето на друштвата се однесуваат на: составот на одборот

за инвестиции, обука на вработените и зајакнување на интерните контроли, како и препораки за намалување на трошоците за консултантски услуги од поврзани лица

Во рамките на контролата на активностите на маркетинг на друштвата при која МАПАС спроведе контрола на филијали и на деловните соработници на друштвата беа констатирани неправилности и незаконитости во работењето на осум филијали и за констатирани неправилности и незаконитости МАПАС донесе четири решенија за нивно отстранување и една опомена за непостапување по решение за отстранување на неправилности и незаконитости.

При теренските контроли на пензиските фондови во текот на 2008 година не беа констатирани незаконитости во управувањето со пензиските фондови.

Понатаму, согласно Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, МАПАС ги одобрува сите маркетинг материјали на друштвата пред нивното објавување, со што превентивно делува во правец на фер и објективно информирање на јавноста. Во 2008 година беа издадени вкупно 83 одобренија за употреба на маркетинг материјали. Едновременно, МАПАС издаде една опомена заради повторени неправилности во филијали, два налога за запирање на интервјуа, изјави и неodobрени маркетинг материјали и три укажувања заради неправилности во работите на маркетинг на друштвата. Дополнително, при контрола на агентите спроведени по поплака на член или агент или при редовна вонтеренска контрола, овластените лица на МАПАС констатираа неправилности во работата на определени агенти на друштвата. МАПАС донесе пет решенија со кои од Регистарот на агенти беа избришани пет агенти поради склучување договори во работни простории, неприсуствување при склучување на договор, неинформирање на лицата за реформираниот пензиски систем (заблуда) и склучување на договор со лица кои спаѓаат во групата 45/50. Исто така, во рамките на своите законски надлежности МАПАС поднесе едно барање за поведување на прекршочна постапка против агент поради склучување на голем број на договори за членство во работни простории.

Табеларен приказ на преземени мерки од МАПАС во 2008 година:

	МЕРКИ	КБ ППД	НПФ	ВКУПНО
1	Опомена	1	0	1
2	Налог за запирање на интервјуа, изјави и неodobрени маркетинг материјали	1	1	2
3	Решение за запирање на маркетинг материјал	0	0	0
4	Решение за бришење на агент од регистарот на агенти	4	1	5
5	Решение за отстранување на неправилности и незаконитости	3	1	4
6	Решение за поништување на регистрација на договор на член	1	2	3
7	Барање за поведување на прекршочна постапка	0	1	1
8	Барање за поведување на кривична постапка	0	0	0
	ВКУПНО	10	6	16

Во споредба со 2007 година, може да се забележи намалување на бројот на мерките, особено кај решенијата за бришење на агенти (чиј број во 2007 година изнесуваше десет решенија за избришани 13 агенти од Регистерот на агенти). Исто така и барањата за поведување прекршочна постапка, чиј број во 2007 година изнесуваше пет, покажуваат тренд на намалување, што зборува за поголема едукација, свесност и одговорност во работењето на друштвата и нивните агенти.

6. Резиме за 2008 година и планирани активности во 2009 година

6.1. Резиме за 2008 година

Со завршување на 2008 година поминаа три години од комплетната имплементација на задолжителното капитално финансирано пензиско осигурување. Во него, заклучно со 31 декември 2008 година, членуваат над 195.000 членови. Средствата на задолжителните пензиски фондови по првите три години од функционирање на системот достигнаа нешто повеќе од 5 милијарди денари (или околу 80 милиони евра). Со исплатата на придонеси од јануарската плата за 2006 година веднаш започна приливот во задолжителните пензиски фондови и инвестирањето на нивните средства. Друштвата започнаа со инвестирање на средствата на задолжителните пензиски фондови во депозити и државни хартии од вредност, потоа постепено пристапија кон вложување во домашни акции, во акции во странство, а исто така почнаа со вложување во инвестициски фондови во странство, со што се зголеми диверсификацијата на инвестициите на задолжителните пензиски фондови. Просечниот принос за првите три години од работењето, сведен на годишно ниво, изнесува околу 1,2%. Во 2008 година започна преминот на членови меѓу задолжителните пензиски фондови. Во февруари 2008 година се случи и намалување на надоместоците од придонеси кои ги наплаќаат друштвата, со што се намалуваат севкупните трошоци на системот, што директно или индиректно влијае на поголеми очекувани пензии за членовите.

Изминатата година беше година на светска финансиска криза која ја почувствуваа и нашите пензиски фондови. Сепак кај македонските пензиски фондови, поради конзервативната инвестициска политика, влијанието е помало отколку кај останатите сегменти од финансиските пазари. Со ваквата структура на портфолиото, влијанието на финансиска криза врз пензиските фондови е ублажено. Или изразено со бројки, во текот на минатата година беше забележан пад на вредноста на сметководствената единица на задолжителните пензиски фондови во просек за околу 10%. За споредба, во земјите на ОЕЦД падот на вредност на пензиските средства во просек е за 20%, во Бугарија исто така 20%, во Хрватска 13%, во Полска 14,15%, итн. Од друга страна, мора да се истакне дека три години се премалку за оценка на перформансите на пензиските фондови, бидејќи тие по својата природа се долгорочни и има уште доста време до повлекување на средствата од нив како пензија, односно има време за стабилизација и за зголемување на нивните приноси.

Во текот на 2008 година се овозможи и заокружување на комплексниот процес на реформа на пензиското осигурување, преку изготвување на регулаторната рамка (подзаконски решенија) и институционални подготовки за воведување на доброволното капитално финансирано пензиско осигурување.

6.2 Планирани активности во 2009 година

По донесувањето на измените и дополнувањата на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и соодветните усогласувања на постојните подзаконски акти и подготовка на нови акти поврзани со Законот за доброволното капитално финансирано пензиско осигурување, кон средината на 2009 година се очекува операционализација на третиот столб. Исто така, со измените и дополнувањата на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување се очекува отворање на пензискиот пазар и основање на нови друштва кои ќе управуваат со пензиски фондови. Ова ќе значи отпочнување на нови активности поврзани со лиценцирање на нови друштва и пензиски фондови. Со операционализацијата на третиот столб ќе започнат и активностите на маркетинг, зачленување и уплата на доброволните придонеси во третиот столб.

Исто така, во оваа година се очекува и имплементација на улогата на чувар на имот на пензиските фондови кај деловните банки во Република Македонија. Имено, за вториот столб, со законските измени кои се во собраниска процедура се предвидува завршување на преодниот период и почеток на примена на системското решение за чувар на имот. Со тоа улогата на чувар на средствата на задолжителните пензиски фондови во текот на 2009 година се очекува да биде пренесена од НБРМ на деловна банка. За третиот столб улогата на чувар ќе ја извршува деловна банка уште од почетокот на неговото функционирање. Исто така, со претходно споменатите законски измени се предвидува и либерализација на лимитите за инвестирање во странство на 30% за задолжителните пензиски фондови, со што ќе се овозможи поголема диверсификација на нивното портфолио, како и проширување на бројот на земји во кои можат да се инвестираат средствата на задолжителните пензиски фондови. Имено, моменталното законско решение дозволува инвестирање во инструменти издадени од издавачи со седиште во земјите членки на ЕУ, Јапонија и САД, а со измената ќе биде дозволено инвестирање во земјите членки на ЕУ и ОЕЦД.

Во текот на 2009 година, заедно со Министерството за труд и социјална политика, се планира и учество во развивањето на дизајн и закон со кој детално ќе се регулира начинот на исплата и видовите на пензии и пензиски надоместоци кои ќе се исплаќаат од вториот и третиот столб.

Согласно законските обврски на МАПАС, во 2009 година ќе ја продолжи комуникацијата со јавноста со цел нејзина континуирана едукација од областа на капиталното финансирано пензиско осигурување. Ова ќе опфаќа интервјуа, изјави и соопштенија за јавноста во пишани и електронски медиуми и редовно ажурирање на веб страната на МАПАС. Исто така, во рамки на јавната едукативна кампања која се спроведува од страна на Министерството за труд и социјална политика, во која учествуваат и МАПАС и Фондот на ПИОМ, МАПАС ќе земе активно учество во последната фаза на кампањата која се однесува на карактеристиките на третиот столб.

МАПАС ќе продолжи секојдневно со своите супервизорски активности врз пензиските друштва и пензиските фондови. Исто така ќе работи на промоција и на развивање на свеста кај јавноста за целите и принципите на капитално финансираното пензиско осигурување. Едновремено ќе ги следи

состојбите и трендовите во земјата и во светот, кои се релевантни за ова осигурување, соодветно ќе реагира и ќе соработува со институциите вклучени во ова осигурување и релевантните институции од финансиската област и пазарот на капитал и по потреба ќе дава иницијативи за измени на законите и подзаконските акти со цел унапредување на капитално финансираното пензиско осигурување и заштита на интересите на членовите.

Бр.

Директор,
м-р Булент Дервиши, с.р.

Прилог - Статистички податоци

Членови и времено распределени осигуреници според статус и задолжителен пензиски фонд, квартално

Задолжителен пензиски фонд	Доброволни	Задолжителни			Вкупно	Вкупно
		Со договор	Распределени	Времено распределени		
31.12.2007						
НПФ	28.998	28.678	14.750	4.451	47.879	76.877
КБ Прв	34.717	30.173	15.595	5.238	51.006	85.723
Вкупно	63.715	58.851	30.345	9.689	98.885	162.600
31.03.2008						
НПФ	29.316	31.271	16.668	3.974	51.913	81.229
КБ Прв	35.081	32.298	17.855	4.732	54.885	89.966
Вкупно	64.397	63.569	34.523	8.706	106.798	171.195
30.06.2008						
НПФ	29.685	34.089	18.010	3.836	55.935	85.620
КБ Прв	35.406	34.530	19.501	4.578	58.609	94.015
Вкупно	65.091	68.619	37.511	8.414	114.544	179.635
30.09.2008						
НПФ	29.926	36.825	19.146	3.733	59.704	89.630
КБ Прв	35.790	36.986	20.831	4.276	62.093	97.883
Вкупно	65.716	73.811	39.977	8.009	121.797	187.513
31.12.2008						
НПФ	30.250	40.149	20.121	3.126	63.396	93.646
КБ Прв	36.066	39.761	21.859	3.766	65.386	101.452
Вкупно	66.316	79.910	41.980	6.892	128.782	195.098

Членови и времено распределени осигуреници според возраст, пол, статус и задолжителен пензиски фонд (31.12.2008 год.)

Возраст	НПФ				КБ Прв				Вкупно
	Мажи		Жени		Мажи		Жени		
	доброволни	задолжителни	доброволни	задолжителни	доброволни	задолжителни	доброволни	задолжителни	
до 20 год.	0	1.284	0	899	0	1.347	0	935	4.465
од 21 до 25 год.	127	10.424	129	8.279	152	10.906	150	8.564	38.731
од 26 до 30 год.	2.935	12.538	2.768	10.899	2.963	12.765	3.337	10.972	59.177
до 31 до 35 год.	5.935	6.224	5.566	4.959	6.727	6.264	6.676	5.316	47.667
до 36 до 40 год.	4.671	2.392	3.966	2.345	5.505	2.507	5.456	2.551	29.393
до 41 до 45 год.	1.658	1.037	1.596	1.075	1.992	986	2.054	1.209	11.607
46 и повеќе	462	549	437	492	556	548	499	515	4.058
Вкупно	15.788	34.448	14.462	28.948	17.895	35.323	18.172	30.062	195.098

Членови и времено распределени осигуреници според стаж пред преминување, пол и задолжителен пензиски фонд (31.12.2008 год.)

Стаж	НПФ			КБ Прв			Вкупно		
	Мажи	Жени	Вкупно	Мажи	Жени	Вкупно	Мажи	Жени	Вкупно
до 5 год.	43.394	37.738	81.132	44.317	39.939	84.256	87.711	77.677	165.388
од 6 до 7 год.	3.071	2.718	5.789	3.752	3.762	7.514	6.823	6.480	13.303
од 8 до 10 год.	2.462	2.052	4.514	3.184	3.048	6.232	5.646	5.100	10.746
од 11 до 12 год.	670	505	1.175	954	778	1.732	1.624	1.283	2.907
од 13 до 14 год.	420	288	708	652	512	1.164	1.072	800	1.872
15 и повеќе	219	109	328	359	195	554	578	304	882
Вкупно	50.236	43.410	93.646	53.218	48.234	101.452	103.454	91.644	195.098

Членови според време на потпишување на договор, статус и задолжителен пензиски фонд

Дата	НПФ		КБ Прв		Вкупно		Вкупно
	Доброволни	Задолжителни	Доброволни	Задолжителни	Доброволни	Задолжителни	
од 31.12.2007 г.	29.312	29.565	35.150	31.172	64.462	60.737	125.199
1.01 - 31.01.2008 г.	76	670	89	497	165	1.167	1.332
1.02 - 29.02.2008 г.	131	928	129	672	260	1.600	1.860
1.03 - 31.03.2008 г.	112	944	118	747	230	1.691	1.921
1.04 - 30.04.2008 г.	135	1.037	128	788	263	1.825	2.088
1.05 - 31.05.2008 г.	110	864	107	795	217	1.659	1.876
1.06 - 30.06.2008 г.	109	842	126	703	235	1.545	1.780
1.07 - 31.07.2008 г.	99	1.193	145	878	244	2.071	2.315
1.08 - 31.08.2008 г.	67	764	143	860	210	1.624	1.834
1.09 - 30.09.2008 г.	107	983	102	938	209	1.921	2.130
1.10 - 31.10.2008 г.	112	1.198	108	947	220	2.145	2.365
1.11 - 30.10.2008 г.	117	1.151	99	909	216	2.060	2.276
1.12 - 31.12.2008 г.	70	598	63	564	133	1.162	1.295
ВКУПНО	30.557	40.737	36.507	40.470	67.064	81.207	148.271
ВКУПНО (по фонд)	71.294		76.977		148.271		

Членови и времено распределени осигуреници според општина, пол и задолжителен пензиски фонд (31.12.2008 год.)

	НПФ			КБ Прв			Вкупно			Вкупно (%)		
	Мажи	Жени	Вкупно	Мажи	Жени	Вкупно	Мажи	Жени	Вкупно	Мажи	Жени	Вкупно
БЕРОВО	140	144	284	259	304	563	399	448	847	0,5%	0,6%	0,6%
БИТОЛА	2.129	2.134	4.263	1.465	1.522	2.987	3.594	3.656	7.250	4,7%	5,1%	4,9%
БОГДАНЦИ	144	138	282	226	306	532	370	444	814	0,5%	0,6%	0,6%
БОГОВИЊЕ	180	36	216	67	18	85	247	54	301	0,3%	0,1%	0,2%
БОСИЛОВО	84	49	133	116	85	201	200	134	334	0,3%	0,2%	0,2%
БРВЕНИЦА	79	39	118	106	70	176	185	109	294	0,2%	0,2%	0,2%

ВАЛАНДОВО	345	497	842	117	127	244	462	624	1.086	0,6%	0,9%	0,7%
ВАСИЛЕВО	69	52	121	79	92	171	148	144	292	0,2%	0,2%	0,2%
ВЕВЧАНИ	55	50	105	16	25	41	71	75	146	0,1%	0,1%	0,1%
ВЕЛЕС	1.435	1.673	3.108	926	956	1.882	2.361	2.629	4.990	3,1%	3,7%	3,4%
ВИНИЦА	427	430	857	423	549	972	850	979	1.829	1,1%	1,4%	1,2%
ВРАНЕШТИЦА	8	1	9	10	2	12	18	3	21	0,0%	0,0%	0,0%
ВРАПЧИШТЕ	177	62	239	90	33	123	267	95	362	0,4%	0,1%	0,2%
ГЕВГЕЛИЈА	718	757	1.475	660	744	1.404	1.378	1.501	2.879	1,8%	2,1%	2,0%
ГОСТИВАР	1.490	913	2.403	1.072	595	1.667	2.562	1.508	4.070	3,4%	2,1%	2,8%
ГРАДСКО	34	17	51	20	28	48	54	45	99	0,1%	0,1%	0,1%
ДЕБАР	105	60	165	104	38	142	209	98	307	0,3%	0,1%	0,2%
ДЕБАРЦА	41	12	53	21	18	39	62	30	92	0,1%	0,0%	0,1%
ДЕЛЧЕВО	316	346	662	426	684	1.110	742	1.030	1.772	1,0%	1,4%	1,2%
ДЕМИР КАПИЈА	71	54	125	96	119	215	167	173	340	0,2%	0,2%	0,2%
ДЕМИР ХИСАР	87	125	212	127	115	242	214	240	454	0,3%	0,3%	0,3%
ДОЛНЕНИ	58	8	66	65	18	83	123	26	149	0,2%	0,0%	0,1%
ДОЈРАН	114	116	230	33	43	76	147	159	306	0,2%	0,2%	0,2%
ДРУГОВО	10	14	24	36	31	67	46	45	91	0,1%	0,1%	0,1%
ЈЕГУНОВЦЕ	62	33	95	69	53	122	131	86	217	0,2%	0,1%	0,1%
ЖЕЛИНО	142	24	166	49	14	63	191	38	229	0,3%	0,1%	0,2%
ЗАЈАС	14	2	16	71	18	89	85	20	105	0,1%	0,0%	0,1%
ЗЕЛЕНИКОВО	37	16	53	38	12	50	75	28	103	0,1%	0,0%	0,1%
ЗРНОВЦИ	53	112	165	10	24	34	63	136	199	0,1%	0,2%	0,1%
ИЛИНДЕН	86	76	162	163	124	287	249	200	449	0,3%	0,3%	0,3%
КАВАДАРЦИ	323	347	670	1.724	1.430	3.154	2.047	1.777	3.824	2,7%	2,5%	2,6%
КАРБИНЦИ	23	52	75	48	80	128	71	132	203	0,1%	0,2%	0,1%
КИЧЕВО	286	318	604	811	630	1.441	1.097	948	2.045	1,4%	1,3%	1,4%
КОНЧЕ	70	26	96	8	6	14	78	32	110	0,1%	0,0%	0,1%
КОЧАНИ	1.445	1.771	3.216	908	1.153	2.061	2.353	2.924	5.277	3,1%	4,1%	3,6%
КРАТОВО	84	75	159	151	210	361	235	285	520	0,3%	0,4%	0,4%
КРИВА ПАЛАНКА	401	269	670	341	568	909	742	837	1.579	1,0%	1,2%	1,1%
КРИВОГАШТАНИ	18	10	28	35	27	62	53	37	90	0,1%	0,1%	0,1%
КРУШЕВО	55	45	100	147	246	393	202	291	493	0,3%	0,4%	0,3%
КУМАНОВО	1.533	1.339	2.872	1.940	2.157	4.097	3.473	3.496	6.969	4,6%	4,9%	4,7%
ЛИПКОВО	171	31	202	84	39	123	255	70	325	0,3%	0,1%	0,2%
ЛОЗОВО	45	8	53	37	17	54	82	25	107	0,1%	0,0%	0,1%
МАВРОВО И РОСТУША	30	15	45	66	16	82	96	31	127	0,1%	0,0%	0,1%
МАКЕДОНСКА КАМЕНИЦА	60	170	230	98	179	277	158	349	507	0,2%	0,5%	0,3%
МАКЕДОНСКИ БРОД	37	26	63	232	194	426	269	220	489	0,4%	0,3%	0,3%
МОГИЛА	51	20	71	12	9	21	63	29	92	0,1%	0,0%	0,1%
НЕГОТИНО	245	205	450	753	659	1.412	998	864	1.862	1,3%	1,2%	1,3%
НОВАЦИ	19	10	29	18	6	24	37	16	53	0,0%	0,0%	0,0%
НОВО СЕЛО	75	70	145	73	58	131	148	128	276	0,2%	0,2%	0,2%
ОСЛОМЕЈ	14	9	23	62	22	84	76	31	107	0,1%	0,0%	0,1%
ОХРИД	1.465	1.287	2.752	1.340	1.368	2.708	2.805	2.655	5.460	3,7%	3,7%	3,7%
ПЕТРОВЕЦ	27	25	52	55	39	94	82	64	146	0,1%	0,1%	0,1%
ПЕХЧЕВО	43	57	100	131	66	197	174	123	297	0,2%	0,2%	0,2%

ПЛАСНИЦА	3	1	4	34	2	36	37	3	40	0,0%	0,0%	0,0%
ПРИЛЕП	1.314	1.253	2.567	1.886	1.900	3.786	3.200	3.153	6.353	4,2%	4,4%	4,3%
ПРОБИШТИП	180	153	333	288	532	820	468	685	1.153	0,6%	1,0%	0,8%
РАДОВИШ	1.178	1.239	2.417	251	233	484	1.429	1.472	2.901	1,9%	2,1%	2,0%
РАНКОВЦЕ	19	9	28	12	5	17	31	14	45	0,0%	0,0%	0,0%
РЕСЕН	97	95	192	305	355	660	402	450	852	0,5%	0,6%	0,6%
РОСОМАН	10	10	20	78	37	115	88	47	135	0,1%	0,1%	0,1%
СВЕТИ НИКОЛЕ	268	270	538	383	595	978	651	865	1.516	0,9%	1,2%	1,0%
СКОПЈЕ	13.050	11.813	24.863	13.712	12.396	26.108	26.762	24.209	50.971	35,2%	34,0%	34,6%
СОПИШТЕ	15	7	22	46	20	66	61	27	88	0,1%	0,0%	0,1%
СТАРО НАГОРИЧАНЕ	10	8	18	14	12	26	24	20	44	0,0%	0,0%	0,0%
СТРУГА	1.293	867	2.160	377	336	713	1.670	1.203	2.873	2,2%	1,7%	2,0%
СТРУМИЦА	1.712	1.434	3.146	1.257	1.414	2.671	2.969	2.848	5.817	3,9%	4,0%	4,0%
СТУДЕНИЧАНИ	59	16	75	102	21	123	161	37	198	0,2%	0,1%	0,1%
ТЕАРЦЕ	140	53	193	90	46	136	230	99	329	0,3%	0,1%	0,2%
ТЕТОВО	1.555	909	2.464	1.638	1.053	2.691	3.193	1.962	5.155	4,2%	2,8%	3,5%
ЦЕНТАР ЖУПА	2	1	3	2	3	5	4	4	8	0,0%	0,0%	0,0%
ЧАШКА	49	15	64	25	11	36	74	26	100	0,1%	0,0%	0,1%
ЧЕШИНОВО - ОБЛЕШЕВО	60	88	148	103	131	234	163	219	382	0,2%	0,3%	0,3%
ЧУЧЕР - САНДЕВО	22	11	33	72	29	101	94	40	134	0,1%	0,1%	0,1%
ШТИП	927	1.188	2.115	2.037	2.511	4.548	2.964	3.699	6.663	3,9%	5,2%	4,5%

Забелешка: Во колоната Вкупно (%) дадено е процентуално учество по колони (од вкупно мажи, од вкупно жени и од вкупно членови)

Членови и времено распределени осигуреници според економска дејност, пол и задолжителен пензиски фонд (31.12.2008 год.)

Економска дејност	НПФ			КБ Прв			Вкупно			Вкупно(%)		
	Мажи	Жени	Вкупно	Мажи	Жени	Вкупно	Мажи	Жени	Вкупно	Мажи	Жени	Вкупно
Земјоделство, лов и соодветни услужни активности	1.103	550	1.653	1.405	592	1.997	2.508	1.142	3.650	2,44%	1,25%	1,88%
Одгледување на шуми, искористување на шуми и соодветни услужни активности	200	39	239	270	79	349	470	118	588	0,46%	0,13%	0,30%
Улов на риба, дејност на мрестилиштата и рибарските фарми, услужни активности во рибарството	32	6	38	20	11	31	52	17	69	0,05%	0,02%	0,04%
Вадење на камен јаглен и лигнит, вадење на тресет	13	4	17	8	0	8	0	4	4	0,00%	0,00%	0,00%
Вадење на сурова нафта и природен гас и услужни активности во производството на нафта и гас, освен истражувања	22	0	22	8	1	9	30	1	31	0,03%	0,00%	0,02%
Вадење на руди на метал	160	20	180	272	21	293	432	41	473	0,42%	0,04%	0,24%
Вадење на други руди и камен	112	22	134	198	35	233	310	57	367	0,30%	0,06%	0,19%
Производство на прехранбени производи и пијалаци	1.768	920	2.688	1.703	1.192	2.895	3.471	2.112	5.583	3,37%	2,31%	2,87%
Производство на тутунски производи	648	662	1.310	471	394	865	1.119	1.056	2.175	1,09%	1,16%	1,12%

Производство на текстилни ткаенини	321	792	1.113	672	1.265	1.937	993	2.057	3.050	0,96%	2,25%	1,57%
Производство на предмети за облека: доработка и боене на крзно	1.544	6.901	8.445	2.397	10.067	12.464	3.941	16.968	20.909	3,83%	18,58%	10,76%
Штавење и доработка на кожа, производство на куфери, рачни торби, седла, сарачки производи и обувки	608	1.335	1.943	525	1.245	1.770	1.133	2.580	3.713	1,10%	2,82%	1,91%
Преработка на дрво, производи од дрво и плута, освен мебел, производство на предмети од слама и плет	763	170	933	608	169	777	1.371	339	1.710	1,33%	0,37%	0,88%
Производство на целулоза, хартија и производи од хартија	274	130	404	218	129	347	492	259	751	0,48%	0,28%	0,39%
Издавачка дејност, печатење и репродукција на снимени медиуми	572	350	922	512	356	868	1.084	706	1.790	1,05%	0,77%	0,92%
Производство на кокс, деривати на нафта и нуклеарно гориво	11	8	19	24	20	44	35	28	63	0,03%	0,03%	0,03%
Производство на хемикалии и хемиски производи	117	122	239	196	211	407	313	333	646	0,30%	0,36%	0,33%
Производство на производи од гума и производи од пластични маси	601	281	882	534	385	919	1.135	666	1.801	1,10%	0,73%	0,93%
Производство на производи од други неметални минерали	501	96	597	473	75	548	974	171	1.145	0,95%	0,19%	0,59%
Производство на основни метали	438	61	499	1.183	122	1.305	1.621	183	1.804	1,57%	0,20%	0,93%
Производство на метални производи во металопреработувачката фаза, освен машини и уреди	1.169	261	1.430	1.219	265	1.484	2.388	526	2.914	2,32%	0,58%	1,50%
Производство на машини и уреди, неспомнати на друго место	289	70	359	382	68	450	671	138	809	0,65%	0,15%	0,42%
Производство на канцелариски и сметачки машини	191	111	302	180	89	269	371	200	571	0,36%	0,22%	0,29%
Производство на електрични машини и апарати, неспомнати на друго место	309	146	455	436	154	590	745	300	1.045	0,72%	0,33%	0,54%
Производство на радио, телевизиска и комуникациона опрема и апарати	90	32	122	75	19	94	165	51	216	0,16%	0,06%	0,11%
Производство на прецизни медицински и оптички инструменти и часовници	44	25	69	27	27	54	71	52	123	0,07%	0,06%	0,06%
Производство на моторни возила, приколки и полуприколки	46	19	65	127	96	223	173	115	288	0,17%	0,13%	0,15%
Производство на други сообраќајни средства	94	16	110	29	0	29	123	16	139	0,12%	0,02%	0,07%
Производство на мебел и други разновидни производи, неспомнати на друго место	896	227	1.123	866	230	1.096	1.762	457	2.219	1,71%	0,50%	1,14%
Рециклажа	102	29	131	108	47	155	210	76	286	0,20%	0,08%	0,15%
Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и топла вода	222	66	288	367	83	450	589	149	738	0,57%	0,16%	0,38%
Собирање, пречистување и дистрибуција на вода за пиење и прехранбена вода	287	70	357	516	94	610	803	164	967	0,78%	0,18%	0,50%
Градежништво	4.255	841	5.096	4.604	891	5.495	8.859	1.732	10.591	8,60%	1,90%	5,45%

Продажба, одржување и поправка на моторни возила и мотоцикли, продажба на мало на моторни горива	1.176	347	1.523	1.300	359	1.659	2.476	706	3.182	2,40%	0,77%	1,64%
Трговија на големо и посредничка трговија, освен трговија со моторни возила и мотоцикли	2.204	1.160	3.364	1.497	911	2.408	3.701	2.071	5.772	3,59%	2,27%	2,97%
Трговија на мало, освен трговија со моторни возила и мотоцикли ; поправка на предмети за лична употреба и за домаќинствата	10.504	11.438	21.942	9.201	9.891	19.092	19.705	21.329	41.034	19,13%	23,35%	21,11%
Хотели и ресторани	3.298	2.202	5.500	2.898	1.970	4.868	6.196	4.172	10.368	6,02%	4,57%	5,33%
Копнен сообраќај, цевоводен транспорт	3.178	785	3.963	3.386	803	4.189	6.564	1.588	8.152	6,37%	1,74%	4,19%
Воден сообраќај	2	5	7	8	5	13	10	10	20	0,01%	0,01%	0,01%
Воздушен сообраќај	17	24	41	16	15	31	33	39	72	0,03%	0,04%	0,04%
Придружни и помошни активности во сообраќајот: активности на патничките агенции	314	246	560	530	265	795	844	511	1.355	0,82%	0,56%	0,70%
Поштенски активности и телекомуникации	439	339	778	613	431	1.044	1.052	770	1.822	1,02%	0,84%	0,94%
Финансиско посредување, освен осигурување и пензиски фондови	603	903	1.506	668	1.053	1.721	1.271	1.956	3.227	1,23%	2,14%	1,66%
Осигурување и реосигурување, пензиски фондови, освен задолжителна социјална заштита	74	74	148	184	210	394	258	284	542	0,25%	0,31%	0,28%
Помошни активности во финансиското посредување	35	25	60	9	9	18	44	34	78	0,04%	0,04%	0,04%
Активности во врска со недвижен имот	93	61	154	83	45	128	176	106	282	0,17%	0,12%	0,15%
Изнајмување на машини и опрема без ракувач и изнајмување на предмети за лична употреба и за домаќинствата	83	38	121	63	47	110	146	85	231	0,14%	0,09%	0,12%
Компјутерски и сродни активности	558	284	842	463	262	725	1.021	546	1.567	0,99%	0,60%	0,81%
Истражување и развој	52	44	96	67	34	101	119	78	197	0,12%	0,09%	0,10%
Други деловни активности	3.057	2.862	5.919	3.318	2.621	5.939	6.375	5.483	11.858	6,19%	6,00%	6,10%
Јавна управа и одбрана ; задолжителна социјална заштита	1.895	952	2.847	2.184	1.309	3.493	4.079	2.261	6.340	3,96%	2,48%	3,26%
Образование	1.610	2.803	4.413	2.182	4.214	6.396	3.792	7.017	10.809	3,68%	7,68%	5,56%
Здравство и социјална работа	1.054	2.544	3.598	1.181	3.279	4.460	2.235	5.823	8.058	2,17%	6,37%	4,15%
Отстранување на отпадоци и ѓубре, санитарни и слични активности	155	16	171	453	57	510	608	73	681	0,59%	0,08%	0,35%
Дејност на организации врз база на зачленување	354	312	666	318	342	660	672	654	1.326	0,65%	0,72%	0,68%
Рекреативни, спортски, културни и забавни активности	1.120	803	1.923	1.315	809	2.124	2.435	1.612	4.047	2,36%	1,76%	2,08%
Други услужни дејности	268	531	799	319	558	877	587	1.089	1.676	0,57%	1,19%	0,86%
Екстериторијални (вонтериторијални) организации и тела	69	103	172	114	133	247	183	236	419	0,18%	0,26%	0,22%

Забелешка: Во колоната Вкупно (%) дадено е процентуално учество по колони (од вкупно мажи, од вкупно жени и од вкупно членови)

Просечна нето плата според возраст, пол, статус и задолжителен пензиски фонд (2008 год.)

Возраст	НПФ					КБ Прв					Вкупно
	Мажи		Жени		Вкупно	Мажи		Жени		Вкупно	
	Добров.	Задолж.	Добров.	Задолж.		Добров.	Задолж.	Добров.	Задолж.		
до 20 год.	8.270	8.726	6.513	7.133	7.927	7.876	8.821	7.030	7.217	8.017	8.089
од 21 до 25 год.	10.997	11.122	8.819	10.664	10.779	11.454	11.072	8.986	10.448	10.683	10.772
од 26 до 30 год.	13.852	13.120	12.871	11.933	12.845	14.083	12.891	12.484	11.974	12.774	12.851
од 31 до 35 год.	15.988	11.565	14.117	9.770	13.486	16.577	11.856	13.964	9.718	13.854	13.725
од 36 до 40 год.	16.138	10.558	12.538	8.615	12.733	16.795	11.070	13.438	8.715	13.620	13.152
од 41 до 45 год.	12.890	13.915	10.659	7.945	11.458	15.258	12.980	12.050	8.422	12.567	11.987
46 и повеќе	12.652	21.563	10.262	7.666	13.672	15.437	25.157	15.661	8.879	16.251	15.844
Вкупно	15.172	12.051	12.900	10.561	12.389	16.005	12.054	13.324	10.520	12.719	12.599

Структура на членови по износ на нето плата, пол и задолжителен пензиски фонд за 2008г.

	НПФ			КБ Прв			Вкупно			Вкупно (%)		
	Мажи	Жени	Вкупно	Мажи	Жени	Вкупно	Мажи	Жени	Вкупно	Мажи	Жени	Вкупно
Нето до 4000 ден.	1.785	2.601	4.386	1.742	2.562	4.304	3.527	5.163	8.690	4,2%	6,8%	5,4%
Нето од 4.001 ден. до 6.000 ден.	3.830	5.824	9.654	3.748	6.655	10.403	7.578	12.479	20.057	9,0%	16,4%	12,5%
Нето од 6.001 ден. до 8.000 ден.	8.272	8.037	16.309	8.035	8.542	16.577	16.307	16.579	32.886	19,4%	21,8%	20,5%
Нето од 8.001 ден. до 10.000 ден.	7.097	5.825	12.922	7.891	6.223	14.114	14.988	12.048	27.036	17,9%	15,8%	16,9%
Нето од 10.001 ден. до 12.000 ден.	7.087	4.527	11.614	7.515	5.178	12.693	14.602	9.705	24.307	17,4%	12,7%	15,2%
Нето од 12.001 ден. до 14.000 ден.	3.195	2.045	5.240	3.899	2.715	6.614	7.094	4.760	11.854	8,5%	6,3%	7,4%
Нето од 14.001 ден. до 16.000 ден.	2.513	2.236	4.749	3.174	2.994	6.168	5.687	5.230	10.917	6,8%	6,9%	6,8%
Нето од 16.001 ден. до 18.000 ден.	1.538	1.174	2.712	1.987	1.639	3.626	3.525	2.813	6.338	4,2%	3,7%	4,0%
Нето од 18.001 ден. до 20.000 ден.	1.109	705	1.814	1.318	858	2.176	2.427	1.563	3.990	2,9%	2,1%	2,5%
Нето над 20.000 ден.	3.832	2.679	6.511	4.365	3.104	7.469	8.197	5.783	13.980	9,8%	7,6%	8,7%

Забелешка: Во колоната Вкупно (%) дадено е процентуално учество по колони (од вкупно мажи, од вкупно жени и од вкупно членови)

Просечен уплатен придонес во втор столб според општина, пол и задолжителен пензиски фонд за 2008г.

	НПФ		КБ Прв		Вкупно	
	Мажи	Жени	Мажи	Жени	Мажи	Жени
БЕРОВО	1.488,9	1.544,1	1.546,4	1.371,1	1.527,5	1.428,2
БИТОЛА	1.505,2	1.343,7	1.574,8	1.447,7	1.534,4	1.388,8
БОГДАНЦИ	1.348,0	1.273,7	1.370,2	1.270,6	1.361,1	1.271,5
БОГОВИЊЕ	1.496,1	1.777,1	1.468,7	1.555,0	1.486,7	1.695,4
БОСИЛОВО	1.148,5	1.125,2	1.242,3	1.253,0	1.204,7	1.208,7
БРВЕНИЦА	1.548,7	1.378,6	1.427,2	1.311,0	1.471,6	1.330,8

ВАЛАНДОВО	1.468,6	1.261,6	1.354,2	1.290,6	1.441,1	1.267,7
ВАСИЛЕВО	1.284,5	1.153,3	1.260,6	1.207,4	1.271,6	1.188,5
ВЕВЧАНИ	1.464,8	1.372,4	1.503,0	1.300,2	1.475,1	1.351,4
ВЕЛЕС	1.410,7	1.313,8	1.521,5	1.383,6	1.458,8	1.341,3
ВИНИЦА	1.296,4	1.260,7	1.396,8	1.365,8	1.351,9	1.324,4
ВРАНЕШТИЦА	1.310,7	0,0	1.325,8	1.969,5	1.319,7	1.969,5
ВРАПЧИШТЕ	1.489,7	1.492,7	1.374,8	1.435,8	1.450,9	1.470,4
ГЕВГЕЛИЈА	1.571,8	1.397,0	1.662,4	1.478,6	1.612,2	1.437,2
ГОСТИВАР	1.515,9	1.444,3	1.629,4	1.584,6	1.565,3	1.501,8
ГРАДСКО	1.387,1	1.279,3	1.537,0	1.095,9	1.447,7	1.176,3
ДЕБАР	1.842,6	1.654,7	1.728,5	1.971,2	1.785,1	1.786,7
ДЕБАРЦА	1.248,2	1.228,8	1.538,8	1.231,4	1.345,0	1.230,5
ДЕЛЧЕВО	1.479,5	1.319,1	1.396,8	1.270,1	1.430,3	1.283,7
ДЕМИР КАПИЈА	1.499,4	1.230,3	1.327,0	1.278,9	1.401,0	1.265,3
ДЕМИР ХИСАР	1.480,4	1.141,8	1.444,5	1.467,2	1.457,5	1.308,9
ДОЛНЕНИ	1.378,0	1.859,2	1.578,5	1.273,5	1.494,5	1.500,3
ДОЈРАН	2.120,8	1.387,3	1.651,7	1.251,1	2.018,2	1.350,0
ДРУГОВО	1.307,3	2.222,4	1.572,1	1.258,8	1.503,5	1.475,7
ЈЕГУНОВЦЕ	1.503,8	1.607,0	1.571,6	1.350,2	1.539,9	1.438,6
ЖЕЛИНО	1.372,1	1.697,0	1.380,0	1.559,4	1.374,3	1.636,5
ЗАЈАС	2.033,1	1.253,0	1.488,1	1.561,1	1.578,3	1.524,6
ЗЕЛЕНИКОВО	1.344,5	1.259,7	1.476,7	1.249,9	1.407,2	1.255,3
ЗРНОВЦИ	1.241,6	1.205,9	1.059,9	1.155,7	1.211,0	1.196,5
ИЛИНДЕН	1.404,9	1.332,7	1.472,0	1.471,4	1.450,5	1.423,7
КАВАДАРЦИ	1.575,0	1.443,8	1.648,0	1.400,3	1.636,6	1.409,0
КАРБИНЦИ	1.222,2	1.212,0	1.186,8	1.214,0	1.196,9	1.213,2
КИЧЕВО	1.701,9	1.506,7	1.527,7	1.385,8	1.571,6	1.423,8
КОНЧЕ	1.245,5	1.270,5	910,2	1.095,6	1.205,6	1.246,4
КОЧАНИ	1.417,6	1.235,3	1.389,8	1.226,6	1.406,5	1.231,6
КРАТОВО	1.659,4	1.353,5	1.534,0	1.321,8	1.577,9	1.332,1
КРИВА ПАЛАНКА	1.483,0	1.318,5	1.512,6	1.310,9	1.496,1	1.313,5
КРИВОГАШТАНИ	1.537,1	1.613,7	1.376,3	1.419,8	1.434,9	1.472,2
КРУШЕВО	1.495,4	1.486,0	1.474,9	1.327,7	1.480,3	1.352,5
КУМАНОВО	1.505,2	1.321,1	1.537,4	1.371,9	1.523,7	1.352,1
ЛИПКОВО	1.422,4	1.408,6	1.654,1	1.381,9	1.514,0	1.391,6
ЛОЗОВО	1.263,4	1.348,7	1.394,7	1.370,6	1.324,5	1.364,9
МАВРОВО И РОТУША	1.561,2	1.237,9	1.601,4	1.517,8	1.591,6	1.399,8
МАКЕДОНСКА КАМЕНИЦА	1.381,9	1.196,4	1.685,7	1.266,5	1.585,0	1.231,8
МАКЕДОНСКИ БРОД	1.383,2	1.142,5	1.519,3	1.262,2	1.499,5	1.248,2
МОГИЛА	1.313,7	1.264,5	1.338,1	1.291,2	1.318,1	1.270,9
НЕГОТИНО	1.487,8	1.478,0	1.395,0	1.337,4	1.422,1	1.375,5
НОВАЦИ	1.796,8	1.308,6	1.583,3	1.253,6	1.694,5	1.287,7
НОВО СЕЛО	1.167,9	1.220,4	1.234,7	1.323,7	1.197,5	1.259,7
ОСЛОМЕЈ	1.390,2	1.852,1	1.584,8	1.587,9	1.553,5	1.661,8
ОХРИД	1.539,0	1.421,8	1.569,5	1.467,4	1.554,0	1.446,8
ПЕТРОВЕЦ	1.418,1	1.306,3	1.445,5	1.423,2	1.436,4	1.389,2
ПЕХЧЕВО	1.614,8	1.421,7	1.460,0	1.356,1	1.491,7	1.385,4
ПЛАСНИЦА	1.825,4	0,0	1.615,7	1.148,9	1.629,1	1.148,9
ПРИЛЕП	1.483,6	1.314,0	1.477,6	1.342,8	1.480,0	1.332,1

ПРОБИШТИП	1.679,8	1.399,1	1.548,9	1.234,9	1.598,0	1.273,7
РАДОВИШ	1.328,9	1.224,6	1.373,6	1.341,6	1.336,6	1.243,6
РАНКОВЦЕ	1.940,2	1.464,8	1.777,7	1.410,6	1.892,0	1.446,3
РЕСЕН	1.746,1	1.477,7	1.547,7	1.357,3	1.593,7	1.379,0
РОСОМАН	1.402,5	1.360,5	1.706,1	1.468,3	1.677,5	1.456,5
СВЕТИ НИКОЛЕ	1.324,9	1.414,1	1.515,9	1.356,2	1.436,7	1.373,3
СКОПЈЕ	1.876,0	1.830,8	1.944,4	1.895,0	1.911,9	1.864,5
СОПИШТЕ	1.422,2	1.081,1	1.725,7	1.778,1	1.649,7	1.642,1
СТАРО НАГОРИЧАНЕ	1.277,4	1.528,4	1.769,5	1.258,4	1.556,5	1.389,9
СТРУГА	1.357,9	1.362,3	1.577,4	1.492,3	1.410,0	1.400,6
СТРУМИЦА	1.287,1	1.280,7	1.373,6	1.365,7	1.324,4	1.324,9
СТУДЕНИЧАНИ	1.268,9	1.428,3	1.560,9	1.277,9	1.458,2	1.339,3
ТЕАРЦЕ	1.498,2	1.689,1	1.694,3	1.541,9	1.580,8	1.618,3
ТЕТОВО	1.547,0	1.590,5	1.566,8	1.522,3	1.557,5	1.553,8
ЦЕНТАР ЖУПА	1.315,9	1.167,0	1.339,1	1.197,8	1.326,6	1.196,5
ЧАШКА	1.210,8	1.242,5	1.295,9	1.164,2	1.258,5	1.203,1
ЧЕШИНОВО - ОБЛЕШЕВО	1.432,7	1.130,0	1.359,8	1.185,0	1.386,1	1.162,4
ЧУЧЕР - САНДЕВО	1.416,6	1.066,5	1.607,2	1.456,9	1.569,7	1.367,8
ШТИП	1.468,2	1.337,8	1.414,6	1.332,9	1.430,5	1.334,3

Просечен уплатен придонес во втор столб според економска дејност, пол и задолжителен пензиски фонд за 2008 г.

Економска дејност	НПФ		КБ Прв		Вкупно	
	Мажи	Жени	Мажи	Жени	Мажи	Жени
Земјоделство, лов и соодветни услужни активности	1.247,0	1.206,5	1.267,5	1.261,0	1.259,0	1.236,0
Одгледување на шуми, искористување на шуми и соодветни услужни активности	1.612,5	1.719,5	1.584,0	1.669,5	1.595,5	1.686,5
Улов на риба, дејност на мрестилиштата и рибарските фарми, услужни активности во рибарството	1.144,0	1.195,0	1.359,0	1.429,0	1.284,5	1.340,5
Вадење на камен јаглен и лигнит, вадење на тресет	1.592,5	952,5	2.770,0	0,0	2.421,0	952,5
Вадење на сурова нафта и природен гас и услужни активности во производството на нафта и гас, освен истражувања	1.014,5	1.138,0	1.007,5	1.635,5	1.012,5	1.430,5
Вадење на руди на метал	2.324,5	1.943,0	2.110,5	1.990,5	2.200,5	1.970,0
Вадење на други руди и камен	1.615,5	1.708,5	1.702,5	1.435,0	1.668,0	1.545,5
Производство на прехранбени производи и пијалаци	1.570,5	1.397,0	1.620,0	1.421,0	1.593,5	1.410,0
Производство на тутунски производи	1.638,5	1.229,0	1.406,0	1.208,0	1.526,5	1.220,5
Производство на текстилни ткаенини	1.154,0	1.154,0	1.257,5	1.177,5	1.227,0	1.167,0
Производство на предмети за облека: доработка и боење на крзно	1.185,0	1.153,5	1.226,5	1.180,0	1.212,0	1.170,0
Штавење и доработка на кожа, производство на куфери, рачни торби, седла, сарачки производи и обувки	1.162,5	1.121,0	1.116,5	1.058,5	1.142,5	1.091,5
Преработка на дрво, производи од дрво и плута, освен мебел, производство на предмети од слама и плет	1.146,5	1.165,5	1.137,5	1.143,0	1.142,5	1.154,0
Производство на целулоза, хартија и производи од хартија	1.388,5	1.223,5	1.304,0	1.083,0	1.349,5	1.159,5
Издавачка дејност, печатење и репродукција на снимени медиуми	1.448,0	1.442,0	1.543,5	1.542,5	1.500,0	1.496,5
Производство на кокс, деривати на нафта и нуклеарно гориво	2.018,5	1.529,5	3.966,0	3.500,5	3.413,0	3.156,5
Производство на хемикалии и хемиски производи	2.511,5	2.244,0	2.678,0	2.807,0	2.610,0	2.632,5
Производство на производи од гума и производи од пластични маси	1.243,5	1.201,5	1.251,5	1.236,0	1.247,0	1.220,0
Производство на производи од други неметални минерали	1.688,0	2.046,0	1.719,5	2.254,5	1.707,5	2.169,5

Производство на основни метали	2.153,0	2.157,5	2.101,0	2.238,5	2.118,0	2.207,5
Производство на метални производи во металопреработувачката фаза, освен машини и уреди	1.249,0	1.260,5	1.251,5	1.275,5	1.250,5	1.268,5
Производство на машини и уреди, неспомнати на друго место	1.320,0	1.507,0	1.394,0	1.409,5	1.366,5	1.463,0
Производство на канцелариски и сметачки машини	2.517,0	2.336,5	2.125,0	2.155,5	2.344,5	2.264,5
Производство на електрични машини и апарати, неспомнати на друго место	1.503,5	1.571,0	1.555,5	1.563,5	1.530,5	1.567,5
Производство на радио, телевизиска и комуникациона опрема и апарати	1.437,0	1.256,0	1.351,5	1.749,5	1.397,5	1.408,5
Производство на прецизни медицински и оптички инструменти и часовници	1.644,5	1.537,5	1.860,0	1.571,0	1.739,5	1.555,5
Производство на моторни возила, приколки и полуприколки	1.435,5	1.502,5	1.263,0	1.192,0	1.324,5	1.269,0
Производство на други сообраќајни средства	1.465,5	1.632,0	1.659,5	0,0	1.514,0	1.632,0
Производство на мебел и други разновидни производи, неспомнати на друго место	1.173,5	1.164,0	1.161,5	1.108,5	1.167,5	1.135,5
Рециклажа	1.211,5	1.267,0	1.252,0	1.357,0	1.234,0	1.317,0
Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и топла вода	2.687,5	2.928,0	2.591,0	2.643,5	2.624,5	2.773,5
Собирање, пречистување и дистрибуција на вода за пиење и прехранбена вода	1.572,0	1.684,5	1.686,5	1.720,5	1.644,5	1.705,0
Градежништво	1.297,5	1.312,0	1.338,0	1.399,0	1.318,0	1.356,5
Продажба, одржување и поправка на моторни возила и мотоцикли, продажба на мало на моторни горива	1.720,5	1.735,5	1.896,5	1.886,0	1.817,5	1.816,5
Трговија на големо и посредничка трговија, освен трговија со моторни возила и мотоцикли	1.828,5	1.812,0	1.823,0	1.775,0	1.826,0	1.795,5
Трговија на мало, освен трговија со моторни возила и мотоцикли ; поправка на предмети за лична употреба и за домаќинствата	1.222,0	1.172,0	1.232,0	1.182,5	1.226,5	1.177,0
Хотели и ресторани	1.166,0	1.157,0	1.227,0	1.210,0	1.193,5	1.181,0
Копнен сообраќај, цевоводен транспорт	1.210,0	1.248,5	1.225,0	1.240,5	1.217,5	1.244,0
Воден сообраќај	1.245,5	2.327,0	2.057,5	1.862,0	1.953,5	1.928,5
Воздушен сообраќај	2.916,0	2.795,5	2.491,5	2.628,5	2.679,0	2.648,5
Придружни и помошни активности во сообраќајот: активности на патничките агенции	2.066,5	1.874,5	2.258,5	2.119,5	2.190,0	2.010,0
Поштенски активности и телекомуникации	3.430,5	3.375,5	2.801,5	2.818,5	3.062,0	3.075,0
Финансиско посредување, освен осигурување и пензиски фондови	3.225,5	3.037,5	3.110,0	3.026,5	3.165,5	3.031,5
Осигурување и реосигурување, пензиски фондови, освен задолжителна социјална заштита	3.052,0	2.672,5	3.559,5	3.122,0	3.402,0	2.988,5
Помошни активности во финансиското посредување	3.458,0	3.854,5	4.113,5	3.514,0	3.662,0	3.720,5
Активности во врска со недвижен имот	2.436,0	2.780,0	2.153,0	2.696,5	2.305,0	2.744,5
Изнајмување на машини и опрема без ракувач и изнајмување на предмети за лична употреба и за домаќинствата	1.399,0	1.478,0	1.199,5	1.267,5	1.313,0	1.373,0
Компјутерски и сродни активности	2.463,0	2.128,5	2.540,0	2.136,0	2.496,5	2.132,5
Истражување и развој	1.736,5	1.674,5	1.689,0	1.747,5	1.710,5	1.710,5
Други деловни активности	1.546,0	1.580,5	1.514,0	1.527,0	1.528,0	1.551,5
Јавна управа и одбрана ; задолжителна социјална заштита	2.000,5	1.617,0	1.985,0	1.641,5	1.992,0	1.630,0
Образование	1.799,5	1.709,5	1.750,0	1.718,5	1.770,5	1.715,0
Здравство и социјална работа	1.619,5	1.415,0	1.682,0	1.520,0	1.652,0	1.474,0
Отстранување на отпадоци и ѓубре, санитарни и слични активности	1.340,0	1.293,0	1.449,5	1.422,0	1.423,5	1.395,5
Дејност на организации врз база на зачленување	2.451,5	2.895,0	2.454,0	2.563,5	2.441,5	2.737,0
Рекреативни, спортски , културни и забавни активности	1.235,0	1.197,0	1.398,0	1.465,5	1.325,0	1.340,5
Други услужни дејности	1.159,0	1.092,5	1.278,5	1.102,0	1.220,5	1.097,5
Приватни домаќинства со вработени лица	0,0	2.303,0	0,0	1.212,0	0,0	1.866,5
Екстериторијални (вонтериторијални) организации и тела	5.215,0	5.273,0	5.385,5	5.159,0	5.321,5	5.199,0

Структура на инвестициите на имотот на задолжителните пензиски фондови

(во милиони денари)

Инвестиции	31.12.2007			30.06.2008			31.12.2008		
	НПФ	КБ Прв	Вкупно	НПФ	КБ Прв	Вкупно	НПФ	КБ Прв	Вкупно
Акции од домашни издавачи	317,88	271,33	589,21	317,55	262,28	579,83	176,39	179,05	355,44
Обврзници од домашни издавачи	777,83	1.090,68	1.868,51	818,51	973,08	1.791,58	1.097,94	1.126,91	2.224,86
Краткорочки хартии од домашни издавачи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	54,05	135,23	189,28
Депозити	313,23	263,75	576,98	642,33	886,31	1.528,64	873,95	1.236,45	2.110,40
Акции од странски издавачи	11,29	74,00	85,29	7,67	77,97	85,63	24,05	61,29	85,34
Удели од странски инвестициони фондови	0,00	0,00	0,00	0,00	20,42	20,42	2,44	18,96	21,40
Парични средства	0,00	0,31	0,31	0,36	0,77	1,14	10,30	15,88	26,18
Побарувања	0,00	0,34	0,34	3,12	1,42	4,54	23,93	0,17	24,09

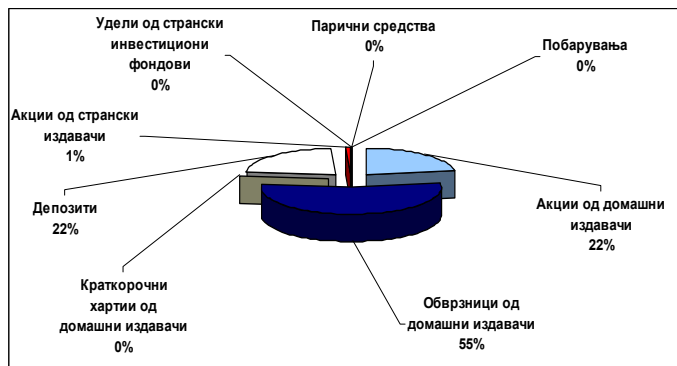
(во проценти)

Инвестиции	31.12.2007			30.06.2008			31.12.2008		
	НПФ	КБ Прв	Вкупно	НПФ	КБ Прв	Вкупно	НПФ	КБ Прв	Вкупно
Акции од домашни издавачи	22%	16%	19%	18%	12%	14%	8%	6%	7%
Обврзници од домашни издавачи	55%	64%	60%	46%	44%	45%	49%	41%	44%
Краткорочки хартии од домашни издавачи	0%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	5%	4%
Депозити	22%	16%	18%	36%	40%	38%	39%	45%	42%
Акции од странски издавачи	1%	4%	3%	0%	4%	2%	1%	2%	2%
Удели од странски инвестициони фондови	0%	0%	0%	0%	1%	1%	0%	1%	0%
Парични средства	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%
Побарувања	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%

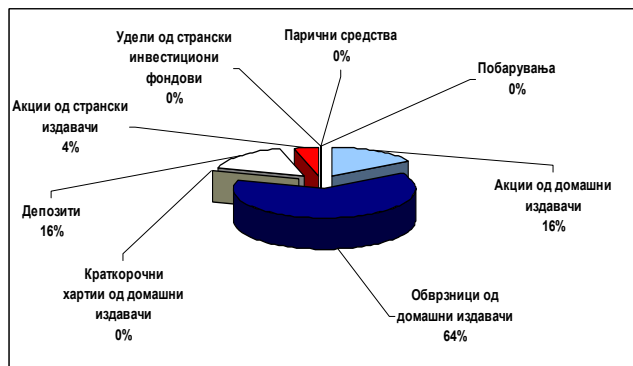
Структура на инвестициите на НПФ

Структура на инвестициите на КБ Прв

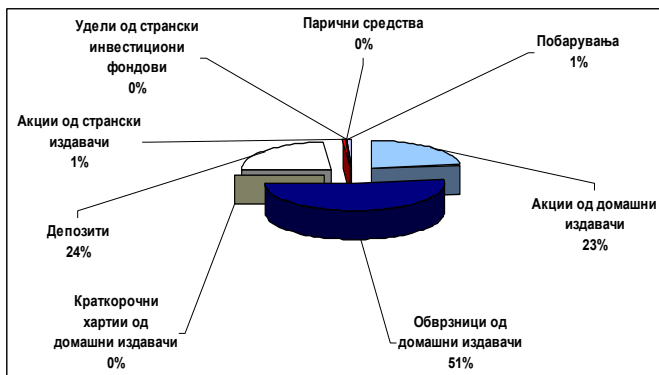
31.12.2007

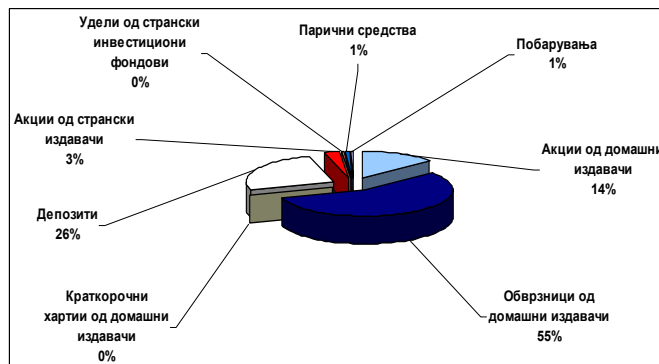
31.12.2007

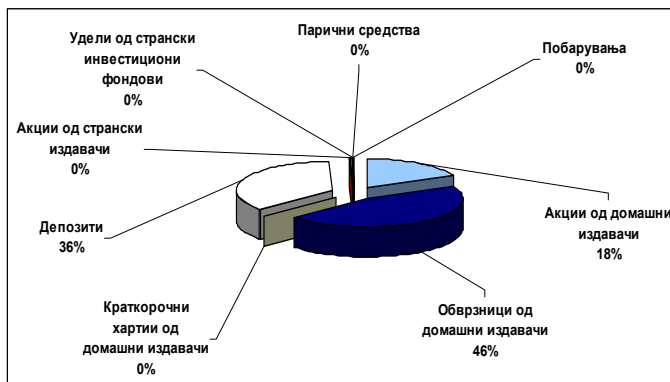
31.03.2008

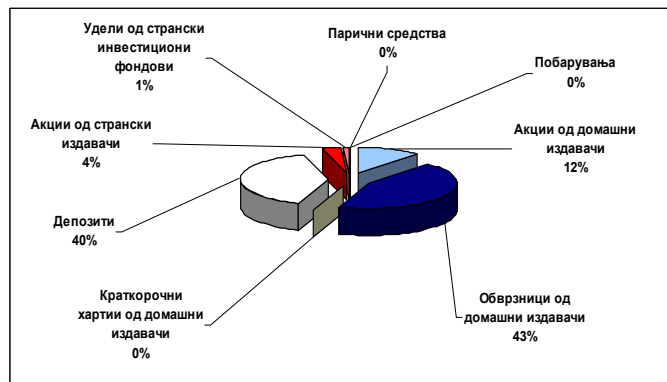
31.03.2008

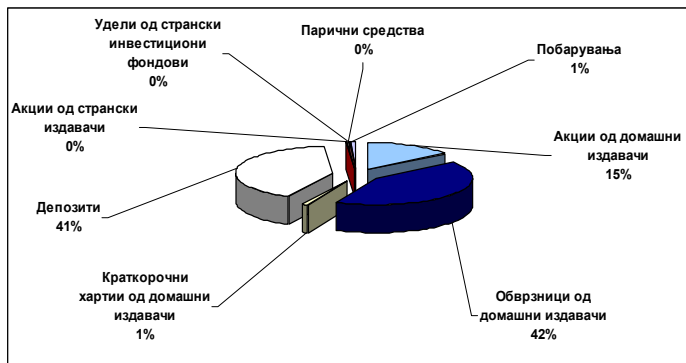
30.06.2008

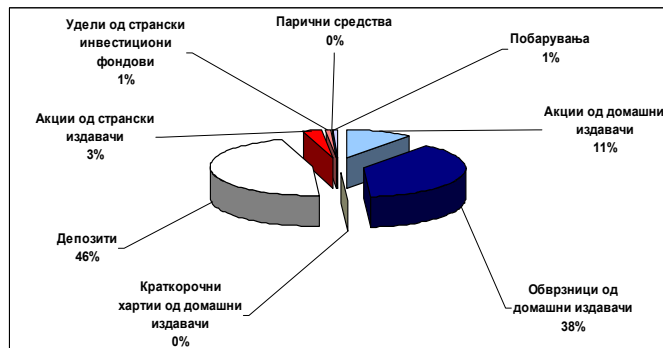
30.06.2008

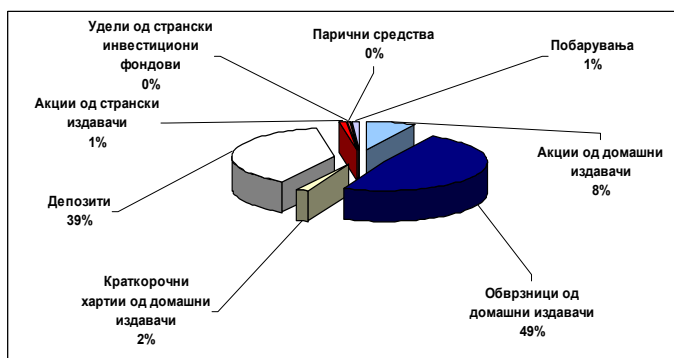
30.09.2008

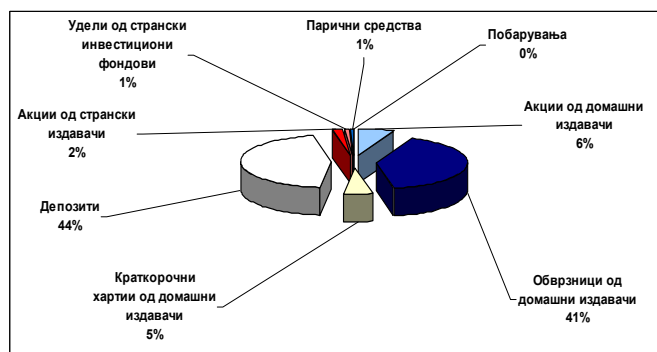
30.09.2008

31.12.2008

31.12.2008

Портфолио на задолжителните пензиски фондови (31.12.2008 г.)

НПФ - портфолио (31.12.2008)					
ИСИН	НАЗИВ	ВАЛУТА	Номинална вредност / број на акции	Вредност во денари	% од вкупните средства
МКМИНФ20Г044	Континуирана обврзница; 3 год; 9%; 27/11/09	МКД	107.760.568,41	107.760.568	4,76%
МКМИНФ20Г051	Континуирана обврзница; 2 год; 8,5%; 26/02/09	МКД	88.050.000	94.287.874	4,17%
МКМИНФ20Г069	Континуирана обврзница; 3 год; 7,5%; 02/04/10	МКД	57.000.000	60.028.395	2,65%
МКМИНФ20Г176	Континуирана обврзница; 2 год.; 8,25%; 25/08/10	МКД	15.000.000	15.422.849	0,68%
МКМИНФ20Г184	Континуирана обврзница; 3 год; 8,4%; 29/09/11	МКД	5.000.000	5.103.819	0,23%
МКМИНФ20Г192	Континуирана обврзница; 2 год; 8,25%; 30/10/10	МКД	30.000.000	30.406.700	1,34%
XS0238022445	Македонска државна еврообврзница	ЕУР	6.900.000	270.776.218	11,97%
МКМИНФ200313	Обврзница за старо девизно штедење; 2%; 01/10/11	ЕУР	1.470.743	83.517.497	3,69%
МКМИНФ200Д27	Обврзница за денационализација; 2%; 01/06/13	ЕУР	2.020.999	110.348.687	4,88%
МКМИНФ200Д35	Обврзница за денационализација; 2%; 01/06/14	ЕУР	1.493.136	79.906.209	3,53%
МКМИНФ200Д43	Обврзница за денационализација; 2%; 01/06/15	ЕУР	2.028.694	106.533.357	4,71%
МКМИНФ200Д50	Обврзница за денационализација; 2%; 01/06/16	ЕУР	988.127	50.938.023	2,25%
МКМИНФ200Д68	Обврзница за денационализација; 2%; 01/06/17	ЕУР	887.388	45.500.464	2,01%
МКМИНФ200Д76	Обврзница за денационализација; 2%; 01/06/18	ЕУР	136.280	7.110.645	0,31%
Вкупно државни обврзници				1.067.641.305	47,18%
МКПКБА200016	Корпоративна обврзница-ПроКредит Банка; 8,4%; 26.12.2010	МКД	30.000.000	30.299.972	1,34%
Вкупно корпоративни обврзници				30.299.972	1,34%
МКМИНФДС8097	Државен запис; 6 месечен; Д32008/09-182; 04/03/09	МКД	10.000.000	9.868.954	0,44%
МКМИНФДС8105	Државен запис; 6 месечен; Д32008/10-182; 04/08/09	МКД	15.000.000	14.688.591	0,65%
МКМИНФД38247	Државен запис; 3 месечен; Д32008/24-91; 18/03/09	МКД	20.000.000	19.686.389	0,87%
МКМИНФД38262	Државен запис; 3 месечен; Д32008/26-98; 08/04/09	МКД	10.000.000	9.801.890	0,43%
Вкупно државни записи				54.045.825	2,39%
ПроКредит банка АД Скопје	8,6%; 04/12/06-04/12/09	МКД	20.000.000	20.131.585	5,59%
	8,6%; 26/03/07-26/03/10	МКД	15.000.000	15.021.148	
	8,6%; 04/05/07-04/05/10	МКД	6000000	6.039.475	
	8,6%;27/11/07-27/11/10	МКД	20.000.000	20.023.497	
	8,5%; 16/01/08-16/01/13	МКД	20.000.000	20.074.317	
	9%; 31/05/08-31/05/11	МКД	7.300.000	7.301.800	
	9%; 05/06/08-06/06/11	МКД	12.700.000	12.784.320	
	10,5%; 02/10/08-02/10/11	МКД	15.000.000,00	15.129.098	
10,5%; 06/10/08-07/10/11	МКД	10.000.000,00	10.074.590		
Тутунска банка	9,3%; 13/11/06-13/11/09	МКД	7.300.000	7.390.891	4,38%
	9,3%; 04/12/06-04/12/09	МКД	1.700.000	1.712.095	
	9,3%; 18/12/06-18/12/09	МКД	2.000.000	2.007.115	
	9,3%; 05/01/07-05/01/10	МКД	2.100.000	2.293.166	
	9,3%; 30/01/07-30/01/10	МКД	2.000.000	2.171.262	
	9,3%; 19/02/07-19/02/10	МКД	2.000.000	2.161.098	
	9,3%; 09/03/07-09/03/10	МКД	2.300.000	2.474.159	
	8,5%;30/03/07-30/03/10	МКД	1.800.000	1.915.795	
	8,5%;17/04/07-17/04/10	МКД	2.000.000	2.120.301	
	8,5%; 04/06/07-04/06/10	МКД	2.000.000	2.098.005	
	8,5%; 19/06/07-19/06/10	МКД	2.500.000	2.613.798	
	8,5%; 11/07/07-11/07/10	МКД	2.000.000	2.080.820	
	8,5%; 06/08/07-06/08/10	МКД	2.500.000	2.585.929	
	9,5%; 19/09/07-17/09/13	МКД	8.500.000	8.729.454	
	9,5%; 02/10/07-02/10/13	МКД	16.500.000	16.889.734	
9,5%; 16/10/07-16/10/13	МКД	2.500.500	2.549.966		

	9,5%; 07/11/07-07/11/13	МКД	2.500.000	2.535.690	
	9,5%; 06/12/07-06/12/13	МКД	2.500.000	2.516.872	
	9,5%; 28/12/07-28/12/13	МКД	3.500.000	3.503.634	
	9,5%; 16/01/08-16/01/14	МКД	2.000.000	2.182.213	
	9,5%; 04/02/08-04/02/14	МКД	2.000.000	2.172.350	
	9,5%; 27/02/08-27/02/14	МКД	2.500.000	2.700.512	
	9,5%; 01/04/08-04/01/14	МКД	3.300.000	3.535.553	
	9,5%; 22/04/08-22/04/14	МКД	2.300.000	2.451.637	
	9,5%; 14/05/08-14/05/14	МКД	1.500.000	1.590.328	
	9,5%; 04/07/08-04/07/14	МКД	5.000.000	5.234.904	
	9,5%; 29/07/08-29/07/14	МКД	4.000.000	4.161.967	
	9,5%; 13/08/08-13/08/14	МКД	2.000.000	2.073.197	
	9,5%; 12/09/08-12/09/14	МКД	2.500.000	2.572.029	
ИК банка	7,5%; 05/06/07-05/06/10	МКД	10.000.000	10.000.000	1,99%
	7,5%; 08/06/07-08/06/10	МКД	10.000.000	10.000.000	
	7,5%; 20/06/07-20/06/10	МКД	20.000.000	20.000.000	
	7,5%; 06/07/07-06/07/10	МКД	5.000.000	5.000.000	
Стопанска банка Скопје	9%; 17/07/07-16/07/10	МКД	5.000.100	5.207.227	9,11%
	9%; 18/07/07-17/07/10	МКД	5.000.100	5.205.995	
	9%; 27/07/07-27/07/10	МКД	5.000.000	5.194.795	
	9%; 06/08/07-06/08/10	МКД	5.000.000	5.182.466	
	9%; 07/08/07-07/08/10	МКД	5.000.000	5.181.233	
	9%; 02/10/07-02/10/10	МКД	10.000.000	10.224.384	
	9,3%; 02/11/07-02/11/12	МКД	5.000.000	5.076.438	
	9%; 13/11/07-13/11/12	МКД	10.000.000	10.120.822	
	9%; 30/05/08-30/05/11	МКД	6.500.000	6.846.192	
	9%; 03/06/08-03/06/11	МКД	15.000.000	15.784.110	
	9%; 04/06/08-04/06/11	МКД	20.000.000	21.040.548	
	9%; 10/06/08-10/06/11	МКД	10.000.000	10.505.479	
	9%; 18/06/08-18/06/11	МКД	20.000.000	20.971.507	
	9%; 23/06/08-22/06/11	МКД	5.000.000	5.236.712	
	9%; 26/06/08-26/06/11	МКД	7.000.000	7.326.219	
	9%; 04/08/08-04/08/11	МКД	10.000.000	10.369.863	
	9,4%; 15/08/08-15/08/11	МКД	15.000.000	15.536.959	
	9,4%; 05/09/08-05/09/11	МКД	15.000.000	15.455.836	
9,4%; 17/09/08-19/09/11	МКД	15.000.000	15.409.479		
9,4%; 01/10/08-03/10/11	МКД	10.000.000	10.236.932		
Алфа банка	9%; 05/09/07-03/09/10	МКД	5.000.000	5.038.115	8,46%
	9%; 06/09/07-06/09/10	МКД	5.000.000	5.038.115	
	9%; 07/09/07-07/09/10	МКД	5.000.000	5.038.115	
	9%; 14/09/07-14/09/10	МКД	5.000.000	5.038.115	
	9%; 19/09/07-17/09/10	МКД	20.000.000	20.152.459	
	9%; 24/09/07-24/09/10	МКД	8.000.000	8.060.984	
	9%; 27/09/07-27/09/10	МКД	5.000.000	5.038.115	
	8,5%; 02/04/08-02/04/09	МКД	27.000.000	27.194.385	
	8,5%; 08/04/08-08/04/09	МКД	10.000.000	10.071.995	
	10%; 04/06/08-04/06/09	МКД	40.000.000	40.338.798	
	10%; 10/06/08-10/06/09	МКД	10.000.000	10.084.699	
	10%; 09/07/08-09/07/09	МКД	10.000.000	10.084.699	
	10%; 21/07/08-21/07/09	МКД	10.000.000	10.084.699	
	10%; 29/07/08-29/07/09	МКД	10.000.000	10.084.699	
	10%; 04/08/08-04/08/09	МКД	10.000.000	10.084.699	
10%; 14/08/08-14/08/09	МКД	10.000.000	10.084.699		
Инвест банка	8%; 04/02/08-04/02/11	МКД	10.000.000	10.065.399	3,21%

	8,2%;04/03/08-04/03/11	МКД	15.000.000	15.100.464	
	9%;13/10/08-13/10/11	МКД	15.000.000	15.109.889	
	9%;16/10/08-16/10/12	МКД	20.000.000	20.146.518	
	3,5%;31/12/08-02/01/09	МКД	411.050	411.088	
	4,5%;31/12/08-08/01/09	МКД	11.788.704	11.790.122	
Еуро стандард банка	8,5%; 26/02/08-26/02/09	МКД	15.000.000	16.073.115	0,71%
Уни банка	10%; 06/05/08-06/05/11	МКД	60.000.000	63.880.508	5,17%
	10%; 19/05/08-19/05/11	МКД	15.000.000	15.916.006	
	9%; 08/08/08-09/02/09	МКД	26.000.000	26.933.443	
	9%; 05/09/08-05/03/09	МКД	10.000.000	10.290.164	
Вкупно депозити				873.951.602	38,62%
JOHNSON & JOHNSON	обични акции	ДОЛ	730	1.902.566	0,08%
Royal bank of Scotland Gr.	обични акции	ГБП	19.801	616.625	0,03%
E.On AG, ГЕРМАНИЈА	обични акции	ЕУР	2.520	4.401.346	0,19%
General Electric CO	обични акции	ДОЛ	3.000	2.117.065	0,09%
Merck & Co.Inc	обични акции	ДОЛ	1.500	1.986.382	0,09%
International Business Mashines Corp.	обични акции	ДОЛ	1.000	3.666.094	0,16%
JP Morgan Chase & co.	обични акции	ДОЛ	820	1.126.252	0,05%
MICROSOFT Corp.	обични акции	ДОЛ	1.500	1.270.239	0,06%
Total SA	обични акции	ДОЛ	2.070	4.946.374	0,22%
MCGRAW HILL Co Inc.	обични акции	ДОЛ	2.000	2.020.359	0,09%
Комерцијална банка	обични акции	МКД	6.546	18.000.256	0,80%
Тетекс АД Тетово	обични акции	МКД	10.697	8.022.750	0,35%
Алкалоид	обични акции	МКД	7.312	21.860.833	0,97%
Македонија Турист	обични акции	МКД	1.861	6.513.500	0,29%
Стопанска банка АД Битола	обични акции	МКД	3.500	9.660.000	0,43%
Макпетрол	обични акции	МКД	553	17.696.000	0,78%
Жито Вардар Велес	обични акции	МКД	2.199	4.202.289	0,19%
Охридска банка	обични акции	МКД	4.064	10.769.600	0,48%
Фершпед	обични акции	МКД	300	17.850.000	0,79%
Винарска Визба Тиквеш	обични акции	МКД	5.554	27.770.000	1,23%
Витаминка АД Прилеп	обични акции	МКД	736	5.630.400	0,25%
Топлификација АД Скопје	обични акции	МКД	3.309	9.513.375	0,42%
РЖ Услуги АД Скопје	обични акции	МКД	4.596	597.480	0,03%
ЗК Пелагонија АД Битола	обични акции	МКД	3.370	8.079.575	0,36%
Хотели Метропол	обични акции	МКД	1	300	0,00%
Реплек АД Скопје	обични акции	МКД	97	4.559.000	0,20%
Гранит АД Скопје	обични акции	МКД	9.594	5.660.460	0,25%
Вкупно акции				200.439.119	8,86%
MSCI EAFE Index fund		ДОЛ	1.250	2.442.683	0,11%
Вкупно удели				2.442.683	0,11%
Вкупно државни хартии од вредност				1.121.687.129	49,57%
Вкупно инвестиции					98,49%
Побарувања					1,06%
Парични средства					0,45%

КБ Прв - портфолио (31.12.2008)					
ИСИН	НАЗИВ	ВАЛУТА	Номинална вредност / број на акции	Вредност во денари	% од вкупните средства
МКМИНФ20Г044	Континуирана обврзница; 3 год; 9%; 27/11/09	МКД	116.000.000	116.418.398	4,20%
МКМИНФ20Г051	Континуирана обврзница; 2 год; 8,5%; 26/02/09	МКД	90.000.000	96.386.309	3,47%
МКМИНФ20Г069	Континуирана обврзница; 3 год; 7,5%; 02/04/10	МКД	110.000.000	115.541.211	4,17%
МКМИНФ20Г0168	Континуирана обврзница; 3 год; 8,00%; 30/06/11	МКД	50.000.000	52.037.181	1,88%
МКМИНФ20Г0192	Континуирана обврзница; 2 год; 8,25%; 30/10/10	МКД	150.000.000	152.113.157	5,48%
МКМИНФ200313	Обврзница за старо девизно штедење;2%; 01/10/11	ЕУР	1.953.786	110.621.713	3,99%
МКМИНФ200Д19	Обврзница за денационализација; 2%;01/06/12	ЕУР	46.232	2.568.351	0,09%
МКМИНФ200Д27	Обврзница за денационализација; 2%; 01/06/13	ЕУР	944.219	51.631.805	1,86%
МКМИНФ200Д35	Обврзница за денационализација; 2%; 01/06/14	ЕУР	1.974.071	105.635.263	3,81%
МКМИНФ200Д43	Обврзница за денационализација; 2%; 01/06/15	ЕУР	3.150.019	164.834.145	5,94%
МКМИНФ200Д50	Обврзница за денационализација; 2%; 01/06/16	ЕУР	1.745.307	90.121.747	3,25%
МКМИНФ200Д68	Обврзница за денационализација; 2%; 01/06/17	ЕУР	915.610	46.463.022	1,67%
МКМИНФ200Д76	Обврзница за денационализација; 2%; 01/06/18	ЕУР	447.211	22.541.993	0,81%
Вкупно државни обврзници				1.126.914.295	40,62%
МКМИНФД38239	Државен запис; 3 месечен;Д32008/23-91; 04/03/09	МКД	15.000.000,00	14.804.962	0,53%
МКМИНФДС8121	Државен запис; 6 месечен;Д32008/12-182;03/06/09	МКД	40.000.000,00	38.721.419	1,40%
МКМИНФД38247	Државен запис; 3 месечен;Д32008/24-91; 18/03/09	МКД	70.000.000,00	68.905.903	2,48%
МКМИНФД38254	Државен запис; 3 месечен;Д32008/25-84; 18/03/09	МКД	13.000.000,00	12.800.177	0,46%
Вкупно државни записи				135.232.462	4,88%
Стопанска банка Скопје	8,1%, 19/10/2006-19/10/2011	МКД	12.000.000	12.197.063	8,58%
	8,1%, 20/10/2006-20/10/2011	МКД	2.500.000	2.540.500	
	9,5%, 03/06/2008-03/06/2013	МКД	50.000.000	52.758.904	
	9,5%,10/06/2008-10/06/2013	МКД	25.000.000	26.333.904	
	9,5%,12/06/2008-12/06/2013	МКД	10.000.000	10.528.356	
	9,5%,07/07/2008-07/07/2013	МКД	50.000.000	52.316.438	
	9,5%,15/07/2008-15/07/2013	МКД	30.000.000	31.327.397	
	9,5%,17/07/2008-17/07/2013	МКД	10.000.000	10.437.260	
	9,5%,23/07/2008-23/07/2013	МКД	9.000.000	9.379.479	
	9,5%,28/07/2008-28/07/2013	МКД	10.000.000	10.408.630	
9,5%,01/08/2008-01/08/2013	МКД	19.000.000	19.756.616		
ИК банка	8,1%, 16/05/2006-16/05/2011	МКД	8.000.000	8.000.000	1,64%
	8,1%, 24/05/2006-24/05/2011	МКД	4.500.000	4.500.000	
	8,1%, 25/05/2006-25/05/2011	МКД	3.000.000	3.000.000	
	8,5%, 05/05/2008-05/05/2009	МКД	20.000.000	20.004.471	
	8,5%, 07/05/2008-07/05/2009	МКД	10.000.000	10.002.235	
ПроКредит банка	8,85%, 14/04/2006-14/04/2011	МКД	17.000.000	17.073.992	10,47%
	8,85%, 25/04/2006-25/04/2011	МКД	3.600.000	3.606.093	
	8,85%, 28/04/2006-28/04/2011	МКД	3.350.000	3.353.240	
	8,85%, 03/05/2006-03/05/2011	МКД	2.500.000	2.517.531	
	7,8%, 07/07/2006-07/07/2011	МКД	9.500.000	9.550.615	
	8,25%, 11/09/2006-11/09/2011	МКД	14.280.000	14.347.596	
	8,25%, 11/09/2006-11/09/2011	МКД	3.060.000	3.074.485	
	8,25%, 13/09/2006-13/09/2011	МКД	4.070.217	4.087.649	
8,25%, 21/09/2006-21/09/2011	МКД	3.720.214	3.729.438		

	8,25%, 29/09/2006-29/09/2011	МКД	3.759.915	3.762.458	
	8,25%, 09/10/2006-09/10/2011	МКД	4.300.000	4.322.293	
	8,25%, 13/10/2006-13/10/2011	МКД	3.000.000	3.012.848	
	8,3%, 28/03/2007-28/03/2012	МКД	10.000.000	10.009.071	
	8,5%, 17/10/2007-17/10/2010	МКД	10.000.000	10.034.836	
	8,5%, 08/01/2008-08/01/2013	МКД	18.000.000	18.100.328	
	8,5%, 11/01/2008-11/01/2013	МКД	10.000.000	10.048.770	
	8,5%,05/02/2008-05/02/2013	МКД	10.000.000	10.062.705	
	8,5%,22/02/2008-22/02/2013	МКД	5.000.000	5.011.612	
	8,7%,26/02/2008-26/02/2013	МКД	30.000.000	30.042.787	
	8,7%,28/02/2008-28/02/2013	МКД	10.000.000	10.009.508	
	8,7%,04/03/2008-04/03/2013	МКД	17.000.000	17.113.148	
	8,7%,05/03/2008-05/03/2013	МКД	7.000.000	7.044.926	
	8,7%,21/03/2008-21/03/2013	МКД	10.000.000	10.026.148	
	9,5%,05/05/2008-05/05/2013	МКД	80.000.000	80.560.656	
Комерцијална банка	8,5% 01/04/2008-01/04/2011	МКД	18.000.000	18.129.590	3,20%
	8,5% 02/04/2008-01/04/2011	МКД	25.000.000	25.179.986	
	8,5% 07/04/2008-07/04/2011	МКД	15.000.000	15.107.992	
	8,5% 17/04/2008-15/04/2011	МКД	10.000.000	10.071.995	
	8,5% 22/04/2008-22/04/2011	МКД	10.000.000	10.071.995	
	8,5% 09/05/2008-09/05/2011	МКД	10.000.000	10.071.995	
Еуростандард банка	10,25%, 03/06/2008-03/06/2012	МКД	20.000.000	20.155.235	1,70%
	8,5%, 31/01/2008-31/01/2009	МКД	27.000.000	27.000.000	
Алфа банка	8,7%, 03/09/2007-03/09/2010	МКД	10.000.000	10.073.689	4,45%
	8,45%, 07/02/2008-07/02/2011	МКД	10.000.000	10.071.571	
	8,45%, 11/02/2008-11/02/2011	МКД	20.000.000	20.143.142	
	8,45%, 18/02/2008-18/02/2011	МКД	20.000.000	20.143.142	
	8,45%,20/02/2008-20/02/2011	МКД	10.000.000	10.071.571	
	8,45%,06/03/2008-06/03/2011	МКД	5.000.000	5.035.786	
	8,45%,07/03/2008-07/03/2011	МКД	7.500.000	7.553.678	
	10%,03/06/2008-03/06/2011	МКД	30.000.000	30.254.098	
10%,04/08/2008-04/08/2011	МКД	10.000.000	10.084.699		
Тутунска Банка	8,5%, 31/10/2007-31/10/2012	МКД	10.000.000	10.004.645	9,96%
	8,5%, 07/11/2007-07/11/2012	МКД	10.000.000	10.058.060	
	8,5%, 20/11/2007-20/11/2012	МКД	10.000.000	10.027.869	
	8%, 27/11/2007-27/11/2012	МКД	10.000.000	10.010.929	
	8%, 05/12/2007-05/12/2012	МКД	10.000.000	10.059.016	
	8%, 07/12/2007-07/12/2012	МКД	10.000.000	10.054.645	
	8%, 12/12/2007-12/12/2012	МКД	10.000.000	10.043.716	
	8%, 14/12/2007-14/12/2012	МКД	10.000.000	10.039.344	
	8%, 20/12/2007-20/12/2012	МКД	10.000.000	10.026.230	
	9,5%, 26/08/2008-26/08/2014	МКД	25.000.000	25.038.934	
	9,5%, 02/09/2008-02/09/2014	МКД	10.000.000	10.077.869	
	9,5%, 03/09/2008-03/09/2014	МКД	10.000.000	10.075.273	
	9,5%, 05/09/2008-05/09/2014	МКД	10.000.000	10.070.082	
	9,5%, 11/09/2008-11/09/2014	МКД	35.000.000	35.190.779	
	9,5%, 19/09/2008-19/09/2014	МКД	10.000.000	10.033.743	
	9,5%, 26/09/2008-26/09/2014	МКД	15.000.000	15.023.361	
	9,5%, 02/10/2008-02/10/2014	МКД	35.000.000	35.272.541	
	9,5%, 14/10/2008-14/10/2014	МКД	15.000.000	15.070.082	
9,5%, 17/10/2008-17/10/2014	МКД	20.000.000	20.077.869		
Инвест банка	8%, 16/01/2008-16/01/2011	МКД	13.000.000	13.085.018	1,23%

	8%, 22/01/2008-22/01/2011	МКД	11.000.000	11.071.938	
	8%, 29/01/2008-29/01/2011	МКД	10.000.000	10.065.399	
Уни банка	10%, 13/05/2008-13/05/2011	МКД	10.000.000	10.638.356	2,40%
	10%, 14/05/2008-14/05/2011	МКД	10.000.000	10.635.616	
	10%, 16/05/2008-16/05/2011	МКД	10.000.000	10.630.137	
	10%, 03/06/2008-03/06/2011	МКД	20.000.000	21.161.644	
	10,5%, 06/08/2008-06/08/2011	МКД	13.000.000	13.553.479	
ТТК банка	10,5%, 11/08/2008-11/08/2011	МКД	13.000.000	13.074.689	0,94%
	10,5%, 13/08/2008-13/08/2011	МКД	13.000.000	13.067.557	
Вкупно депозити				1.236.452.970	44,57%
Sanofi-Aventis	обични акции	ЕУР	1.640	4.572.514	0,16%
General Electric CO	обични акции	ДОЛ	8.500	5.998.350	0,22%
Procter Gamble CO	обични акции	ДОЛ	2.000	5.385.882	0,19%
TOTAL SA	обични акции	ЕУР	1.900	4.540.150	0,16%
Oracle Corp	обични акции	ДОЛ	4.000	3.089.346	0,11%
Genentech	обични акции	ДОЛ	1.250	4.514.553	0,16%
Bayerische Motoren Werke	обични акции	ЕУР	1.500	1.990.680	0,07%
Carrefour SA	обични акции	ЕУР	2.900	4.901.193	0,18%
Dell Inc	обични акции	ДОЛ	7.700	3.434.698	0,12%
Cisco System Inc	обични акции	ДОЛ	6.000	4.260.266	0,15%
Uni Credito Italiano	обични акции	ЕУР	16.000	1.714.631	0,06%
MMM	обични акции	ДОЛ	1.100	2.757.150	0,10%
Nokia ouj Finska	обични акции	ЕУР	10.400	7.089.436	0,26%
RWE AG Germanija	обични акции	ЕУР	1.800	7.041.534	0,25%
Стопанска банка АД Битола	обични акции	МКД	3.474	9.588.240	0,35%
Охридска банка	обични акции	МКД	15.502	41.080.300	1,48%
Македонија турист АД Скопје	обични акции	МКД	7.304	25.564.000	0,92%
Алкалоид Скопје	обични акции	МКД	12.757	38.139.858	1,37%
Макпетрол АД Скопје	обични акции	МКД	654	20.928.000	0,75%
Скопски пазар АД Скопје	обични акции	МКД	112	1.344.000	0,05%
Тетекс АД Тетово	обични акции	МКД	3.055	2.291.250	0,08%
Пелагонија ЗК АД Битола	обични акции	МКД	313	750.418	0,03%
РЖ Услуги АД Скопје	обични акции	МКД	368	47.840	0,00%
Фершпед АД Скопје	обични акции	МКД	173	10.293.500	0,37%
Реплек АД Скопје	обични акции	МКД	193	9.071.000	0,33%
Топлификација АД Скопје	обични акции	МКД	1.205	3.464.375	0,12%
Винарска визба Тиквеш	обични акции	МКД	476	2.380.000	0,09%
Гранит АД Скопје	обични акции	МКД	23.914	14.109.260	0,51%
Стопанска Банка АД Битола - приоритетни	приоритетни акции	МКД	1	2.500	0,00%
Вкупно акции				240.344.923	8,66%
iShares Inc, Barclays Global Investor N.A.(ETF)		ДОЛ	9.000	3.755.829	0,14%
S&P Global Healthcare Sector Index Fund		ДОЛ	1.600	3.153.816	0,11%
iShares DJ STOXX 600 Health Care (DE)		ЕУР	3.000	5.941.640	0,21%
iShares DJ EURO STOXX Telecommunications -		ЕУР	2.500	6.105.918	0,22%
Вкупно удели				18.957.204	0,68%
Вкупно државни хартии од вредност				1.262.146.757	45,50%
Вкупно инвестиции					99,42%
Побарувња					0,01%
Парични средства					0,57%

Придонеси и нето средства по задолжителен пензиски фонд во 2008 г.
(во милиони денари)

Месец	НПФ		КБ Прв		Вкупно	
	Придонеси	Нето средства	Придонеси	Нето средства	Придонеси	Нето средства
01.2008	87,23	1.476,43	101,55	1.785,08	188,78	3.261,52
02.2008	84,46	1.549,68	99,67	1.883,03	184,13	3.432,72
03.2008	93,53	1.632,47	110,78	1.983,54	204,30	3.616,01
04.2008	89,10	1.665,05	105,73	2.054,82	194,82	3.719,87
05.2008	89,37	1.752,50	100,17	2.155,26	189,54	3.907,76
06.2008	89,10	1.786,17	110,00	2.219,50	199,10	4.005,67
07.2008	105,23	1.917,70	115,61	2.355,52	220,84	4.273,22
08.2008	85,52	1.982,68	99,90	2.448,91	185,42	4.431,59
09.2008	98,40	2.031,36	113,49	2.520,14	211,89	4.551,50
10.2008	110,29	2.054,45	126,23	2.571,29	236,53	4.625,75
11.2008	95,70	2.115,87	109,83	2.648,13	205,54	4.764,00
12.2008	126,12	2.232,91	143,54	2.771,57	269,66	5.004,48
Вкупно	1.154,04		1.336,51		2.490,55	

Движење на сметководствената единица по фондови во 2008 г.

датум	НПФ	КБ Прв
31.12.2007	115,511364	115,303221
15.01.2008	114,275337	114,890610
31.01.2008	113,648458	114,441290
15.02.2008	112,720652	114,150867
29.02.2008	113,199316	114,808700
15.03.2008	111,332558	113,574245
31.03.2008	112,838977	114,634945
15.04.2008	108,135437	112,220239
30.04.2008	109,395771	113,084043
15.05.2008	109,529632	113,426961
31.05.2008	109,672144	113,473545
15.06.2008	108,516519	112,915420
30.06.2008	106,658815	111,530303
15.07.2008	108,311282	112,260128
31.07.2008	108,632532	112,965345
15.08.2008	108,150672	113,256155
31.08.2008	107,815119	112,991785
15.09.2008	106,611407	112,109476
30.09.2008	105,557204	111,454181
15.10.2008	103,119224	109,509720
31.10.2008	101,498907	108,569743
15.11.2008	100,824517	108,014981
30.11.2008	100,169274	107,518269
15.12.2008	100,227483	107,303555
31.12.2008	100,155213	107,116421